

Republica Moldova: prima evaluare a performanțelor Moldovei în cadrul acordului pe trei ani, vizând Mecanismul de finanțare pentru creșterea economică și reducerea sărăciei, și solicitările: de derogare de la criteriul de performanță și de suplimentare a accesului la resurse —raportul personalului FMI; suplimentul la raportul personalului FMI; comunicatul de presă privind ședința Consiliului Directorilor; și declarația Directorului Executiv referitor la Republica Moldova

În contextul primei evaluări din cadrul mecanismul de finanțare pentru creșterea economică și reducerea sărăciei (PRGF) și solicitarea derogării de la criteriul de performanță, următoarele documente au fost emise și incluse în acest pachet:

- Raportul personalului FMI privind prima evaluare din cadrul mecanismului PRGF și solicitarea derogării de la criteriul de performanță, pregătit de către echipa misiunii FMI, în urma discuțiilor purtate cu oficialii Republicii Moldova referitor la evoluțiile și politicile economice, care au luat sfârșit pe 25 octombrie 2006. Raportul personalului FMI a fost finalizat la 30 noiembrie 2006 în baza informațiilor disponibile la momentul negocierilor. Opiniile exprimate în raport sunt ale echipei misiunii și nu neapărat reflectă opiniile Consiliului Executiv al FMI;
- un supliment la raport, din 13 decembrie 2006, care conține informații actualizate privind evoluțiile recente;
- comunicatul de presă care face rezumatul opiniilor Consiliului Executiv, așa cum au fost exprimate în timpul discuțiilor din 15 decembrie 2006 pe marginea raportului personalului FMI care a încheiat evaluarea;
- declarația făcută de către Directorul Executiv pentru Republica Moldova.

Documentele enumerate mai jos au fost sau vor fi publicate separat.

Scrisoarea de Intenție adresată FMI de către autoritățile Republicii Moldova*
Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare elaborat de către autoritățile Moldovei*
Memorandumul Tehnic de Înțelegere *

* incluse în raportul dat.

Politica de publicare a rapoartelor personalului FMI și altor documente prevede excluderea informațiilor cu caracter sensibil la conjunctura de piață.

Pentru a susține FMI în evaluarea politicii de publicare, comentariile cititorilor pot fi expediate pe adresa de e-mail publicationpolicy@imf.org.

Copiile originale ale acestui raport pot fi obținute de către public de la
Fondul Monetar Internațional • Serviciile de publicare
700 19th Street, N.W. • Washington, D.C. 20431
Telefon: (202) 623-7430 • Telefax: (202) 623-7201
E-mail: publications@imf.org Internet: <http://www.imf.org>

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL

REPUBLICA MOLDOVA

**Prima evaluare a performanțelor Moldovei în cadrul acordului pe trei ani, vizând
Mecanismul de finanțare pentru creșterea economică și reducerea sărăciei, și solicitările:
de derogare de la criteriul de performanță și de suplimentare a accesului la resurse**

Pregătit de Departamentul European
(cu consultarea altor departamente)

Aprobat de către Juha Kähkönen și Anthony R. Boote

30 noiembrie 2006

- În perioada 11-25 octombrie 2006 la Chișinău au fost purtate discuții referitor la prima evaluare din cadrul acordului PRGF. Din echipa FMI au făcut parte: T. Richardson (șeful misiunii), N. Gigineishvili, M. Piatkowski (toți din Departamentul European), C. Gust (Departamentul Politică și Analiză) și J. Mathisen (reprezentant permanent al FMI în Moldova). La discuții a participat V. Munteanu, Consilierul Directorului Executiv.
- Programul pe trei ani din cadrul PRGF a fost aprobat la 5 mai 2006, (IMF Country Report No. 06/184), cu un acces total la resurse de 80,08 milioane DST (65% din cotă), acordat în tranșe semi-anuale egale. Imediat după aprobarea Programului au fost debursate 11,44 milioane DST.
- Scrisoarea de intenție și Memorandumul privind politicile economice și financiare (Anexele I și II) prezintă Programul economic al autorităților pentru anul 2007. Autoritățile au solicitat finalizarea primei evaluări și o derogare de la criteriul de performanță rămas neexecutat la finele lunii septembrie. Având în vedere șocurile externe cu care se confruntă Moldova și eforturile de ajustare ale autorităților, acestea au solicitat, de asemenea, o suplimentare a împrumutului cu efect imediat (de la 65% la 90% din cotă), două treimi din resursele suplimentare să fie puse la dispoziție după finalizarea acestei evaluări, iar restul resurselor să fie debursate la finele celei de a doua evaluări.
- Raportul anual de evaluare a Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) al autorităților a fost prezentat Consiliilor Executive ale FMI și BM în luna aprilie 2006, împreună cu Nota Consultativă Comună (IMF Country Report No. 06/185 și IMF Country Report No. 06/186).
- Asistența tehnică și relațiile cu instituțiile financiare internaționale sunt abordate în suplimentele la acest raport. Misiunea PSIA a oferit asistență în identificarea suportului pe termen scurt pentru asigurarea unei siguranțe sociale a populației sărace afectate de majorarea tarifelor la serviciile comunale.
- Misiunea a avut întreveneri cu deputați din Parlament, reprezentanți ai ONG-urilor, ai instituțiilor din sectorul financiar, ai comunității științifice, și cu autori de politici. Autoritățile și-au exprimat acordul privind publicarea documentelor aferente Programului.

Cuprins	Pagina
Sumar executiv.....	5
I. Introducere.....	6
II. Cadrul general.....	6
III. Discuțiile asupra politicilor și Programul pentru 2007.....	10
A. Finanțarea și ajustarea.....	10
B. Politica fiscală.....	12
C. Politica monetară și a cursului de schimb.....	13
D. Stabilitatea și dezvoltarea sectorului financiar.....	14
E. Reformele structurale.....	16
F. Sustenabilitatea datoriei.....	17
G. Riscurile Programului.....	18
H. Evaluarea cadrului de protejare a resurselor.....	18
I. Aspecte ale Programului.....	19
IV. Evaluarea efectuată de către personalul FMI.....	19
Tabele din textul de bază	
1. Impactul celor două șocuri externe asupra Balanței de Plăți (comparativ cu raportul misiunii din luna mai).....	11
2. Perspectivele pe termen mediu: scenariul de Program și cel nou de referință, 2004–2008.....	12
3. Impactul șocurilor externe asupra bugetului.....	12
Diagrame	
1. Performanțele din cadrul PRGF în 2006.....	22
2. Inflația.....	23
3. Condițiile de lichiditate.....	24
4. Evoluții monetare.....	25
Tabele	
1. Indicatori economici selectivi, 2004–2008.....	26
2. Balanța de Plăți, 2004–2008.....	27
3. Bugetul Guvernului general, 2004–2008.....	28
3a. Bugetul Guvernului general, 2005–2007.....	30
4. Indicatorii monetari ai Băncii Naționale a Moldovei și Sinteza monetară pe sistem, 2005–2007.....	31
5. Indicatorii sectorului financiar, 2000–2006.....	32

6.	Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului localizate (SCERS).....	33
7.	Necesitățile și sursele de finanțare externă, 2004–2008	34
8.	Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, 31 martie 2006 – 31 decembrie 2006.....	35
8a.	Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative propuse pentru perioada 31 decembrie 2006 – 31 decembrie 2007	36
9.	Situația vizând criteriile de performanță structurală și indicatorii structurali de monitorizare	37
10.	Capacitatea de rambursare a creditelor FMI, 2005–2015	39
11.	Evaluări și debursări în cadrul Programului PRGF pe trei ani	40

Suplimente

I.	Relațiile dintre Republica Moldova și Fondul Monetar	41
II.	Relațiile cu FMI și Banca Mondială	46
III.	Relațiile cu BERD.....	51
IV.	Aspecte statistice.....	52

Anexe

I.	Scrisoarea de intenție	55
II.	Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare pentru 2007	57
III.	Memorandumul Tehnic de Înțelegere.....	74

Lista acronimelor

ANRE	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
BEM	Banca de Economii
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
BP	Balanța de Plăți
CAR	Suficiența capitalului
CCTM	Cadrul de Cheltuieli pe Termen Mediu
CFI	Corporația Financiară Internațională
CG	Grupul consultativ al donatorilor
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
DfID	Departamentul Regatului Unit pentru Dezvoltare Mondială
ENPI	Instrumentul UE privind Politica de Vecinătate
EUR	Departamentul European al FMI
FAD	Departamentul Afacerilor Fiscale al FMI
FSAP	Programul de Evaluare a Sectorului Financiar
GFP	Gestionarea finanțelor publice
IFNB	Instituție financiară ne-bancară
IFPS	Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
MCC	Corporația <i>Provocările Mileniului</i> din SUA
MEFP	Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare
MFA	Asistența Macro-financiară a UE
MinFin	Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
mmc	mie de metri cubi
NIR	Rezervele internaționale nete
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
PRGF	Mecanismul FMI de finanțare pentru creșterea economică și reducerea sărăciei
PRSC	Creditul Băncii Mondiale de susținere a reducerii sărăciei
PSIA	Analiza Impactului Social al Politicilor
SCERS	Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei
SIDA	Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională

SUMAR EXECUTIV

Moldova se confruntă cu șocuri externe majore care vor avea efecte de lungă durată.

Invocând motive de ordin fito-sanitar, Rusia a impus un embargo asupra importului de vinuri din Moldova, în timp ce prețul de import pentru gazele naturale a crescut brusc. Se anticipează că aceste evoluții vor reduce creșterea economică cu 2-3 puncte procentuale pe an în 2006-2007 și vor duce la înregistrarea unui deficit în balanța de plăți de aproximativ 9,5% din PIB în 2007.

În pofida acestor șocuri, condiționalitatea Programului a fost în mare parte respectată pe parcursul primelor șase luni de realizare a Programului PRGF. Toate criteriile cantitative de performanță au fost satisfăcute și toate țintele indicative au fost atinse, cu excepția țintei privind nivelul rezervelor internaționale nete, care nu a fost atinsă din cauza șocurilor economice. Condiționalitatea de ordin structural a fost, de asemenea, în mare parte respectată, iar autoritățile au manifestat un angajament considerabil față de Program.

Discuțiile s-au axat pe strategia potrivită în vederea depășirii șocurilor externe. Strategia asupra căreia s-a convenit reprezintă o combinație dintre ajustare și finanțare, care are drept scop menținerea stabilității macroeconomice și a cheltuielilor sociale prioritare, direcționând, în același timp, asistența externă sporită spre investiții publice foarte necesare. Pentru atenuarea impactului șocurilor, autoritățile vor continua transferarea prețului majorat la energie către consumatorii finali, odată cu sporirea compensațiilor acordate păturilor sociale sărace. Totodată, vor fi implementate reforme structurale orientate spre creșterea economică, iar exporturile vor fi direcționate spre alte piețe de desfacere. Se anticipează, că flexibilitatea cursului de schimb valutar va asigura competitivitatea.

Politica bugetar-fiscală și monetară vor susține strategia macroeconomică. Ținta deficitului bugetar pentru 2007 și pe termen mediu rămâne la nivel de 0,5% din PIB. Această politică bugetară trebuie să asigure un echilibru între susținerea unei ajustări la condițiile externe, stimularea creșterii economice și să complimenteze politicile monetare, menite să readucă inflația de bază sub 10%, nivel prevăzut în Programul inițial.

Dezvoltarea sectorului financiar va fi promovată prin încurajarea concurenței băncilor străine în sistemul bancar și prin consolidarea capitalului BNM. Autoritățile înregistrează progrese în realizarea planurilor de punere în vânzare a cotei statului deținute în Banca de Economii și intenționează să modernizeze administrarea capitalului BNM, inclusiv prin injectare de capital, pentru a-i permite acestuia să-și realizeze funcțiile mai eficient.

Principalele riscuri ale Programului provin din potențiala deteriorare în continuare a relațiilor comerciale cu Rusia, în legătură cu conflictul Transnistrean.

Personalul FMI susține finalizarea evaluării, acceptând derogarea de la necesitatea îndeplinirii țintei privind Rezervele Internaționale Nete (NIR) și acceptând suplimentarea accesului la resurse în cadrul Programului. Măsurile adiționale ale autorităților, îmbinate cu o nouă asistență financiară probabilă din partea donatorilor oferă garanții că Programul va fi implementat și că obiectivele acestuia rămân realizabile.

I. INTRODUCERE

1. **Aprobarea de către Consiliul Directorilor a unui nou Program susținut prin PRGF în luna mai a fost un eveniment remarcabil pentru Moldova.** După patru ani de lipsă a unui Program activ, aranjamentul PRGF – care s-a bucurat de un vast suport politic – reflectă obiectivul Moldovei de integrare mai profundă în structurile europene.
2. **Însă din luna mai până în prezent, Moldova a fost afectată de două șocuri externe puternice.** Prețurile la gazele naturale au crescut mult mai rapid decât s-a anticipat, iar Rusia a pus embargo asupra importurilor de vin din Moldova, invocând motive de ordin fito-sanitar. Aceste șocuri au avut loc pe fundalul deteriorării relațiilor politice dintre Moldova și Rusia în legătură cu Transnistria, regiune separatistă a Republicii Moldova. Șocurile, care probabil vor avea efecte pe termen lung, au deteriorat simțitor prognozele privind indicatorii macroeconomici schițați în Programul inițial.
3. **Prin urmare, scopul acestei evaluări a fost identificarea unei strategii adecvate, în cadrul aranjamentului PRGF, de depășire a impactului macroeconomic provocat de șocurile menționate.**

II. CADRUL GENERAL

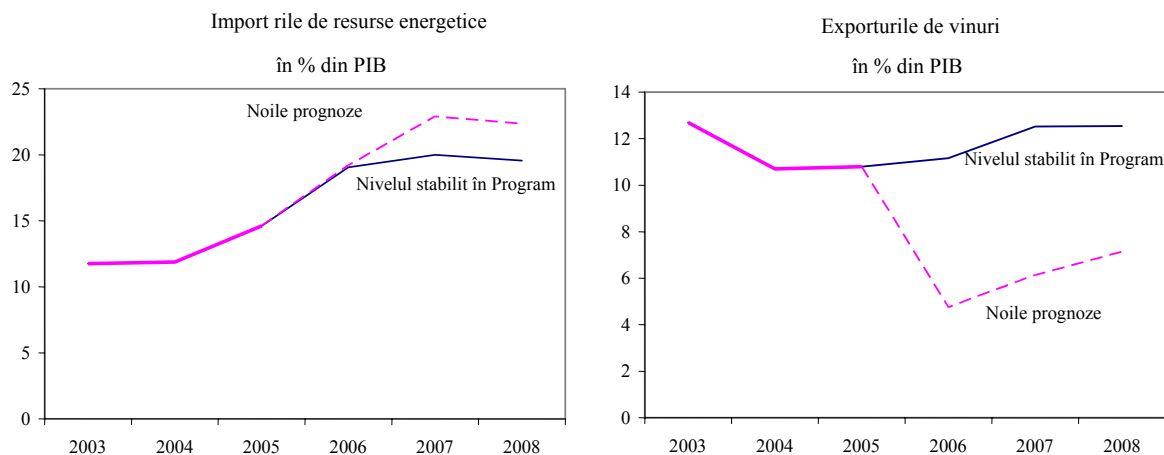
4. **Programul inițial prevedea o creștere economică rapidă pentru a reduce sărăcia, creștere susținută prin politici macroeconomice ce au drept scop reducerea inflației și ameliorarea situației privind balanța de plăți și datoria externă.** A fost prognozată o creștere reală a PIB-ului de 5-6% anual, odată cu scăderea inflației sub 10% și majorarea rezervelor internaționale până la echivalentul a trei luni de importuri. Subiectele - cheie incluse în agenda reformelor structurale au fost dezvoltarea sectorului financiar și reforma finanțelor publice, ce au drept scop reducerea intervențiilor statului în economie.
5. **Cele două șocuri externe suportate după începerea Programului sunt puternice și de lungă durată:**
 - **Embargoul Rusiei la importul vinurilor pare să fi avut cel mai mare impact, dacă se compară cele două șocuri suportate pe perioada Programului.** În mod tradițional, Rusia consuma 80-90% din exporturile de produse vinicole moldovenești sau cca. 10% din PIB, iar perspectivele pe termen scurt de reluare a exporturilor de vin pe această piață sunt vagi.¹ Volumul exporturilor de produse vinicole realizat în 2005 ar putea fi recuperat numai devreme de 2009. Aproximativ o pătrime din pierderile din vânzările destinate Rusiei ar putea fi acoperite prin exporturi pe alte

¹ La momentul ședinței Consiliului Directorilor din luna mai, autoritățile anticipau soluționarea rapidă a embargoului Rusiei la importul vinurilor, fără efecte de durată asupra BP.

piețe de desfacere în 2007, cu majorarea treptată a acestei proporții.² Însă reorientarea mai rapidă a exporturilor de vin către piețe noi, în particular către cele din vest, pare puțin probabilă, având în vedere gusturile europenilor și politicile comerciale. Față de scenariul de bază din raportul misiunii din luna mai, impactul embargoului Rusiei la importul vinurilor asupra BP va fi de cca. 6,5% din PIB în 2006-07, coborând la 5% în 2009.

- **După două majorări bruște în 2006, FMI prognozează că la începutul anului 2007 prețul de import al gazelor naturale va atinge și va rămâne la nivelul cel European.** *Gazprom* a ridicat prețurile pentru Moldova la nivelul de \$110/mmc în luna ianuarie 2006, și la \$160/mmc în luna iulie. Deși autoritățile speră să obțină același preț pentru 2007, sectorul privat ia deja în calcul o majorare considerabilă, iar misiunea FMI prognozează un preț de \$220/mmc, începând cu ianuarie. Comparat cu scenariul de bază din raportul misiunii din luna mai (care presupunea prețuri medii de \$120/mmc, \$130/mmc, și \$140/mmc în 2006-2008, respectiv), impactul șocului provocat de majorarea prețului la gaze asupra BP este de cca. 3% din PIB în 2007-2008, coborând la 2,5% în 2009.

Moldova: Impactul șocurilor externe asupra Balanței de Plăți

Sursa: Autoritățile Moldovei și estimările FMI

6. Se anticipează, că șocurile vor avea efecte negative majore asupra poziției externe, creșterii economice și asupra inflației:

² Moldova a încercat să satisfacă cerințele Rusiei referitor la calitatea vinurilor exportate prin stabilirea unui sistem de certificare a produselor viticole destinate exportului. Banca Mondială și alți donatori examinează posibilitatea finanțării proiectelor de asistență pentru a sprijini Moldova în consolidarea cadrului de asigurare a calității produselor agricole, inclusiv a celor viticole.

- **Luată împreună, aceste șocuri au un impact major asupra BP;** personalul FMI prognozează o majorare a efectului direct asupra BP de la 6,5% din PIB în 2006 până la 9,5% din PIB în 2007, ulterior coborând treptat.
- **Prin urmare, personalul FMI anticipează o încetinire a creșterii economice până la 3% anual în 2006-2007,** față de creșterea de 5-6% prognozată în Program.
- **Primul efect al creșterii prețului la gazele naturale asupra inflației exprimate în prețurilor de consum va fi de 1,5 puncte procentuale;** acest efect se alătură presiunii inflației de bază, care deja la mijlocul verii depășise prevederile din Program (înainte de șocuri). Prin urmare, se așteaptă ca inflația prețurilor de consum în 2006 să atingă nivelul de 12% (decembrie față de decembrie anul precedent), coborând la 10% în 2007 (în loc de 9% și respectiv 8%, după cum prevedea Programul inițial).

7. **Pe fundalul acestor evoluții, politica fiscală s-a realizat eficace în 2006.** Bugetul guvernului general a avut o performanță mai bună privind deficitul decât s-a anticipat inițial (în prima jumătate a anului), în special datorită încasărilor favorabile din taxa pe valoare adăugată la import. O parte din veniturile suplimentare din prima jumătate a anului a fost repartizată la proiecte de investiții publice de mult timp așteptate (cum ar fi infrastructura rurală) și la compensații gospodăriilor casnice pentru tarifele majorate la resursele energetice, restul fiind rezervat reducerii deficitului anual (la nivel de 0,5% din PIB față de prognoza inițială de 0,8%) și pentru a contribui la diminuarea inflației.³ La sfârșitul trimestrului trei, a devenit clar faptul că – la fel ca și în anii precedenți – se va înregistra un surplus al bugetului pentru întreg anul 2006. În primele nouă luni ale anului a fost realizat un surplus de 0,75% din PIB-ul anual (pe când deficitul stabilit în Program este de 0,75% din PIB), care a permis FMI și autorităților să prognozeze o executare mai bună. Este probabil că bugetul guvernului general va fi orientativ echilibrat, ceea ce, în opinia autorităților, va fi în concordanță cu politica monetară promovată.

8. **Autoritățile au început să promoveze o politică monetară mai austeră, fiind nevoite să facă față tendinței nefavorabile a inflației.** Scopul lor a fost acomodarea economiei la primele efecte ale majorării prețului la gazele naturale, păstrând concomitent inflația de bază cât mai aproape de nivelul inițial prevăzut în Program. Dar la acest capitol, succesul este parțial; în timp ce mecanismul de legătură este slab din cauza gradului înalt de dolarizare, aplicarea politicii monetare a fost oarecum neconsecventă datorită slabei coordonări dintre BNM și Ministerul Finanțelor. Presiunea inflaționistă se acumula încă înainte de lovitura șocurilor, iar ratele dobânzilor la hârtiile de valoare ale guvernului și ale BNM au fost negative în termeni reali pe tot parcursul anului. Din perspectiva acestor

³ Embargoul Rusiei la importul vinurilor și prețurile majorate la gazele naturale vor reduce profiturile corporative și, respectiv, încasările din impozite, însă acest efect se va manifesta mai ales în anul 2007, dar nu 2006, datorită procedurilor de evidență și decontări.

evoluții, BNM a început să promoveze o politică monetară austeră, limitând creșterea bazei monetare la nivelul de cca. 6,5% către sfârșitul lunii septembrie și contând pe o mică contractare nominală până la sfârșitul anului.

9. Zvonurile despre instabilitatea sectorului financiar au creat o oarecare presiune asupra ratei de schimb în lunile mai-iunie, dar această presiune s-a domolit ulterior.

Autoritățile consideră că acele zvonuri au avut legătură cu conflictul Transnistrean; ele le-au negat ferm la acea perioadă, vânzând o cantitate modestă de valută străină, pentru a calma piața. Unele bănci au început să acumuleze valută străină, iar populația a început să-și reducă activele sale în lei (totuși, creșterea depozitelor bancare a continuat, chiar dacă mai mult în valută străină). La începutul toamnei presiunea s-a redus, însă autoritățile au afirmat că acele zvonuri, îmbinate cu efectele șocurilor, au făcut imposibilă atingerea țintei referitor la rezervele internaționale nete la sfârșitul lunii iunie și la finele lunii septembrie.

10. Datele disponibile până la acest moment sugerează, că sistemul bancar va rezista în fața embargoului impus vinurilor moldovenești. La sfârșitul lunii septembrie, creditele destinate sectorului vinicol constituiau 12% din totalul creditelor acordate (sau 7% din activele totale), iar testele de simulare a situațiilor de criză realizate de BNM arată, că chiar dacă toate acele active ar fi fost depreciate la categoria sub-standarde sau la categorii mai joase, suficiența capitalului celor 15 bănci din Moldova, cu excepția uneia, ar depăși, totuși, cu mult pragul de 12% (cea mai slabă bancă, fiind relativ mică, dispune, totuși, de active de peste 11%).⁴ Este ironic, dar lipsa unui sistem financiar dezvoltat în Moldova a contribuit la izolarea băncilor de efectele embargoului la vin, deoarece acestea sunt bine capitalizate și au un grad înalt de lichiditate (în parte, datorită limitărilor impuse la creditarea în valută străină).

11. Condiționalitatea Programului a fost în mare parte respectată, în pofida mediului extern dificil. Cu excepția indicatorului privind rezervele internaționale nete, toate criteriile cantitative de performanță pentru sfârșitul lunii iunie și finele lunii septembrie au fost executate, iar țintele indicative au fost atinse, neexecutarea indicatorului privind rezervele internaționale se datorează șocurilor externe suportate (Tabelul 8). Progresul reformelor structurale a fost, în mare parte, satisfăcător. Toate criteriile de performanță structurală au fost îndeplinite până la sfârșitul lunii septembrie (Tabelul 9). Indicatorii structurali de monitorizare au fost, de asemenea, respectați, cu două excepții: (i) autoritățile pregătesc o strategie de eficientizare a procedurii de faliment, dar sunt încă în căutarea unei asistențe tehnice adecvate pentru a finaliza proiectul de lege respectiv și (ii) proiectul de lege privind gestionarea și deetatizarea activelor publice va fi prezentat Parlamentului cu întârziere, pentru a lua în calcul comentariile din partea partenerilor de dezvoltare.

⁴ Totuși, la unele bănci capitalul de gradul 1 ar putea coborî sub nivelul minim corespunzător licențelor curente.

III. DISCUȚII ASUPRA POLITICILOR ȘI PROGRAMUL PENTRU 2007

12. Discuțiile s-au axat pe două aspecte principale:

- Identificarea unui pachet potrivit de finanțare și ajustare, drept răspuns la șocuri, și
- Specificarea unor măsuri de politică macroeconomică și structurală pentru a sprijini ajustarea și promova creșterea economică.

A. Finanțarea și ajustarea

13. **Autoritățile, împreună cu personalul Fondului, au estimat că șocurile au generat deficite semnificative în BP.** Dacă presupunem că nu va fi acordată asistență suplimentară din partea donatorilor și acumularea rezervelor va rămâne neschimbată (față de Programul inițial), iar politicile bugetar-fiscale și monetare vor fi promovate așa cum este descris în continuare, atunci ajungem la concluzia că șocurile ar putea crea un deficit de finanțare de 3-7% din PIB pe parcursul anilor 2006–2008.

14. **Autoritățile înțeleg, că întrucât șocurile vor avea efecte de lungă durată, Moldova va trebui să se ajusteze, iar finanțarea va avea menirea să faciliteze tranziția.** Este important de menționat, că sectorul privat a început deja să se ajusteze, de vreme ce prețul majorat la gazele naturale este transferat asupra consumatorilor finali. FMI prognozează că deficitul de finanțare poate fi compensat prin politici monetare și ale cursului de schimb combinate cu o finanțare suplimentară în condițiile unei poziții bugetar-fiscale neschimbate. În particular, se prognozează că rata nominală de schimb valutar se va deprecia cu cca. 10% în 2007, ducând la reducerea importurilor ne-energetice cu 2–3% din PIB pentru 2007-2009, comparativ cu estimările din Programul inițial. Mai mult decât atât, pentru a reduce inflația prețurilor de consum sub 10% (decembrie față de decembrie anul precedent), este necesară promovarea unei politici monetare și mai austere, având în vedere efectul simțitor al cursului de schimb cauzat de dolarizare.

Moldova: Impactul celor două șocuri externe asupra BP (comparativ cu raportul misiunii din luna mai)
(în milioane USD)

	2006	2007	2008	2009
Impactul șocurilor asupra BP				
Impactul embargoului Rusiei la importul vinurilor	-203	-204	-186	-183
Impactul majorării prețului la resursele energetice	-5	-93	-97	-95
Total	-208	-297	-283	-278
<i>(în procente din PIB)</i>	<i>6.6</i>	<i>9.3</i>	<i>8.2</i>	<i>7.1</i>
Deficitul BP (presupunând că nu va fi o asistență suplimentară din partea donatorilor și acumularea rezervelor va rămâne neschimbată)	-88	-220	-235	-174
<i>(în procente din PIB)</i>	<i>2.8</i>	<i>6.9</i>	<i>6.8</i>	<i>4.4</i>
Finanțarea deficitului BP	88	220	235	174
din care: acumularea mai mică a rezervelor	62	132	162	145
Majorarea asistenței din partea donatorilor	27	88	73	29
Granturi	6	63	68	36
Debursarea creditelor (cu excepția celor de la FMI)	-9	10	5	-7
Probabila majorare a finanțării de la FMI	30	15	0	0
Deficitul BP rezidual care trebuie acoperit	0	0	0	0
Indicator de referință				
Modificarea importurilor, excluzând resursele energetice	33	-55	-101	-112

Sursa: Estimările personalului FMI

15. O finanțare suplimentară destinată acoperirii deficitului BP pare să fie disponibilă, cel puțin pe perioada Programului, cu condiția că autoritățile vor implementa reformele necesare. Această finanțare ar putea fi sub trei forme:

- **Pare destul de probabilă o asistență sporită din partea donatorilor.** Regatul Țărilor de Jos a oferit recent un grant în valoare de €2,5 milioane, în timp ce se anticipează debursarea Creditului de susținere a Reducerii Sărăciei de către Banca Mondială, în valoare de \$10 milioane, la începutul anului 2007. UE examinează posibilitatea acordării unor granturi în valoare de cca. €45 milioane pe perioada 2007-2008, în cadrul Programului de asistență macro-financiară, suplimentat în 2007 și ulterior în cadrul Instrumentului European privind Politica de Vecinătate. Mai sunt și alți donatori bilaterali care intenționează să acorde asistență Moldovei, în special S.U.A., care prin Corporația *Provocările Mileniului*, a aprobat pe 7 noiembrie solicitarea de Statut Compact, ce a făcut Moldova eligibilă pentru granturi considerabile în următorii ani. Banca Mondială și Comisia Europeană vor fi gazda ședinței grupului consultativ care va avea loc la 12 decembrie curent, pentru a fortifica angajamentele donatorilor;
- **Suplimentarea accesului la resursele FMI de la 65% până la 90% din cotă, în cadrul aranjamentului PRGF, ar facilita ajustarea și ar permite autorităților să mențină, în mare parte, nivelul de acoperire a rezervelor din anul 2005. Aceasta, de asemenea, ar contribui la catalizarea asistenței potențiale din partea donatorilor.**

- **Acumularea mai redusă a rezervelor**, față de Program, ar acoperi o parte din deficit. Flexibilitatea mai mare a ratei de schimb valutar susține strategia de ajustare promovată de autorități, diminuând, într-o oarecare măsură, urgența acumulării rezervelor. După șocurile din 2006, Moldova va fi în măsură să atingă nivelul - țintă pentru rezervele valutare de acoperire a trei luni de importuri, abia în 2009, și nu în 2008, așa cum s-a Programat inițial.

Perspectivile pe termen mediu: scenariul de Program și cel nou de referință, 2004–2008

	2004	2005	2006		2007		2008	
	Actual	Estimat	Program	Progn.reviz	Program	Progn.reviz	Program	Progn.reviz
	(Modificarea în %)							
PIB real	7.4	7.1	6.0	3.0	5.0	3.0	5.0	5.0
Inflația (anuală, la sfârșit de perioadă)	12.6	10.0	9.0	12.0	8.0	10.0	7.0	8.0
Rata de schimb reală efectivă	12.8	-1.3	1.0	1.8	0.1	-6.5	2.3	-2.9
Baza monetară	39.7	31.8	16.0	-5.6	...	9.7
	(procente din PIB, dacă nu este specificat altfel)							
Soldul contului current al BP	-2.0	-8.3	-5.4	-10.4	-5.5	-7.2	-5.4	-4.2
Exporturile de vinuri	10.7	10.8	10.6	4.8	10.7	6.1	10.8	7.1
Importurile de resurse energetice	11.9	14.6	18.2	19.2	17.1	22.9	16.0	22.4
Rezervele oficiale brute, luni de importuri	2.1	2.2	2.5	2.3	2.8	2.4	3.1	2.7
Guvernul general								
Venituri	35.4	39.5	38.4	40.3	38.3	42.4	37.7	41.0
Cheltuieli	34.6	37.9	39.2	40.3	38.8	42.9	38.2	41.6
Soldul	0.8	1.7	-0.8	0.0	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5
PIB, miliarde lei	32.0	36.8	42.6	42.0	48.6	46.6	54.7	53.2

Sursa: Autoritățile Moldovei și prognozele personalului FMI

B. Politica fiscală

16. **Autoritățile prognozează un deficit al bugetului guvernului general de 0,5% din PIB, pentru 2007**, prevăzut în CCTM și neschimbat față de prognozele făcute în raportul IMF Country Report No. 06/184 (alineatul 12 din MEFP). Ambele părți au fost de acord că acest deficit reprezintă un echilibru între sprijinirea ajustării la mediul extern și promovarea unei creșteri economice continue. Autoritățile au accentuat faptul, că politica fiscală neschimbată solicită deja acțiuni corective: șocurile vor reduce încasările la buget (mai ales impozitul pe venit corporativ) și vor necesita noi cheltuieli (atât pentru consumul de gaze naturale de către guvern cât și pentru compensații suplimentare gospodăriilor casnice

Moldova: Impactul șocurilor externe asupra bugetului (în procente din PIB)

	2006	2007
Impactul embargoului la vin asupra veniturilor	-0.2	-0.2
Impactul majorării prețului la gazele naturale asupra cheltuielilor	0.2	1.0
Impactul combinat al șocurilor asupra soldului guvernului general	0.4	1.2

Sursa: Calculele personalului FMI

sărace). Autoritățile au menținut, de asemenea, că majorarea deficitului ar avea consecințe nefavorabile asupra inflației și balanței de plăți și prin urmare, ei caută surse suplimentare de finanțare din partea donatorilor și întreprind noi măsuri, în special la capitolul cheltuieli.

17. **Pentru a menține deficitul bugetar sub plafonul stabilit, s-a renunțat la majorările salariale în sectorul bugetar, planificate pentru 2007.** Cu toate că înghețarea majorărilor salariale – care va rezulta în economii de aproximativ 1% din PIB – vine pe fundalul viitoarelor alegeri locale, ea, totuși, urmează majorările substanțiale ce au avut loc în 2006. Din cauza incertitudinii legate de volumul și termenele asistenței acordate sub formă de granturi, autoritățile au identificat, de asemenea, măsuri eventuale pe care le-ar putea aplica, în caz de necesitate, pentru a menține plafonul deficitului convenit sau a compensa deficitul BP (alineatul 13 din MEFP).⁵ De exemplu, autoritățile ar putea anula sau amâna proiectele de investiții capitale, pentru a menține cheltuielile sociale necesare.

18. **Misiunea recunoaște că finanțele Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) s-au stabilizat, într-o anumită măsură.** CNAS a provocat îngrijorări, mai ales datorită majorărilor neplanificate a pensiilor la finele anului 2004. Autoritățile și-au declarat intenția de a menține formula de indexare statutară (corelând majorarea alocațiilor la media aritmetică dintre rata de majorare a salariului și creșterea indicelui prețurilor de consum), care contribuie la stabilitatea finanțelor CNAS atâta timp, cât salariile reale sunt în creștere.

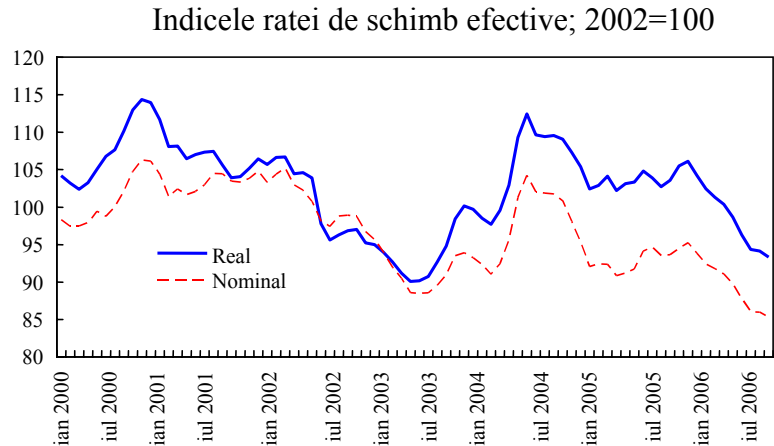
C. Politica monetară și a cursului de schimb

19. **Autoritățile au căzut de acord că, pentru a reduce inflația este necesară promovarea unei politici monetare austere.** Mai exact, Programul monetar pentru 2007 limitează creșterea bazei monetare la nivel de 10%, cu o creștere a masei monetare de 15% (alineatul 17 din MEFP). S-a convenit că autoritățile vor tinde să promoveze o politică mai consecventă, inclusiv prin îmbunătățirea coordonării dintre politicile bugetar-fiscală și monetară (în octombrie 2006 s-a creat un comitet de gestionare a lichidităților cu participarea specialiștilor de la MinFin și BNM). Așadar, ei anticipează majorarea ratei reale a dobânzilor pentru certificatele BNM până la valori constant pozitive, de la începutul lunii decembrie.

⁵ La concret, autoritățile au convenit să reexamineze politica bugetar-fiscală în momentul celei de a doua evaluări a FMI, în cazul în care apar noi deficite de finanțare în BP sau dacă inflația și circumstanțele macroeconomice se schimbă semnificativ.

20. **Personalul FMI a notat importanța flexibilității cursului de schimb valutar în vederea acoperirii deficitului BP** (alineatul 18 din MEFP).

Autoritățile recunosc, că o evoluție mai slabă a BP impune o flexibilitate a cursului valutar; astfel, se anticipează o depreciere a leului cu cca. 6,5% în termeni reali efectivi pe parcursul anului 2007.⁶

Sursa: Calculele personalului FMI

D. Stabilitatea și dezvoltarea sectorului financiar

21. **Dezvoltarea slabă a sectorului financiar este o piedică importantă în calea creșterii economice.** Iată de ce, autoritățile tind să atragă în Moldova bănci străine cu reputație bună. Société Générale este în proces de achiziționare a unei băncii moldovenești de mărime medie, așa cum a procedat și Veneto Bank din Italia în primăvara trecută. Sucursala băncii Erste Bank - Banca Comercială Română, are o filială în Moldova, iar Raiffeisen și-a deschis aici o reprezentanță, în eventualitatea unei achiziții sau fondării unei bănci noi. În majoritatea cazurilor, aceste bănci au injectat capital și au început să modernizeze practicile bancare. Cu toate acestea, autoritățile admit, că o mai mare transparență a sectorului bancar este esențială pentru dezvoltarea în continuare a sectorului financiar. Ei au solicitat actualizarea Programului de evaluare a sectorului financiar (FSAP) în scopul aprecierii evoluțiilor recente în acest domeniu.

22. **Autoritățile fac progrese în procesul de privatizare a Băncii de Economii de către un investitor bancar strategic.** Ele sunt pe cale să anunțe câștigătorul tenderului internațional, care va estima valoarea băncii, și anticipează finalizarea acestei evaluări în 2007, în urma auditului conturilor băncii. Autoritățile intenționează să solicite asistența CFI în pregătirea băncii pentru privatizare, care s-ar putea realiza imediat după finalizarea

⁶ În timp ce declară un regim al cursului de schimb de tip „managed float” (cu flotare dirijată), BNM deseori s-a opus presiunilor de apreciere a leului, fiind totodată mai permisivă în cazul tendințelor de depreciere a lui.

evaluării (alineatul 22 din MEFP). Între timp, ele s-au angajat să se abțină de la acordarea oricărui tratament preferențial băncii.

23. Autoritățile propun crearea unei autorități consolidate de supraveghere a instituțiilor financiare nebankare. Misiunea a încurajat această inițiativă, subliniind faptul, că noua Comisie Națională a Pieței Financiare trebuie să fie independentă în activitatea ei și angajată ferm în menținerea stabilității sistemului financiar. Se anticipează că noua autoritate de supraveghere va remedia unele neajunsuri în supravegherea instituțiilor financiare nebankare, care au fost identificate în evaluarea FSAP precedentă. De exemplu, licențierea companiilor de asigurare, a asociațiilor de economii și împrumut este acum efectuată de Camera de Licențiere, în timp ce supravegherea acestora este în responsabilitatea Ministerului Finanțelor. În baza Programului autorităților, noi legi vor fi adoptate, prin care atribuțiile de supraveghere și cele de licențiere vor fi preluate de noua autoritate, după o perioadă de tranziție (alineatul 21 din MEFP).⁷ Banca Mondială, FMI, și Regatul Țărilor de Jos cooperează în acordarea asistenței tehnice noii CNPF.

24. Autoritățile intenționează să modernizeze relațiile financiare dintre MinFin și BNM, cu scopul de a îmbunătăți independența și responsabilitatea celeia din urmă (alineatele 19-20 din MEFP). Pașii care se intenționează a fi întreprinși, vor veni în sprijinul obiectivelor trasate în modificările la Legea cu privire la BNM aprobate în luna iulie curent, și se vor axa pe câteva aspecte:

- Ministerul Finanțelor și BNM vor negocia un acord privind serviciile acordate, care să prevadă comisioanele pentru serviciile bancare prestate de BNM agențiilor guvernamentale, precum și remunerarea pentru depozitele guvernului în contul Trezoreriei de la BNM.
- Legea cu privire la BNM va fi modificată pentru a stipula că nivelul capitalul BNM trebuie să crească dinamic, proporțional cu mărimea bilanțului contabil al Băncii. Plus la aceasta, având în vedere că în prezent mărimea capitalului BNM este cu mult sub nivelul adecvat, până la sfârșitul anului 2007 guvernul va injecta cel puțin 250 milioane lei sub formă de active lichide⁸.
- În final, în scopul consolidării capacității BNM de a gestiona lichiditățile folosind instrumente de politică monetară indirecte, Ministerul Finanțelor și BNM vor conveni asupra unui plan de convertire – în hârtii de valoare de stat tranzacționabile—a creanțelor guvernului față de BNM, rămase nerambursate în sumă de 2,2 miliarde lei.

⁷ În calitate de măsură tranzitorie, CNPF va avea dreptul să suspendeze – dar nu și să retragă – licențele instituțiilor financiare nebankare care au încălcat normele prudențiale.

⁸ În TMU, plafonul pentru deficitul bugetar de Program va fi ajustat la mărimea capitalului injectat.

E. Reformele structurale

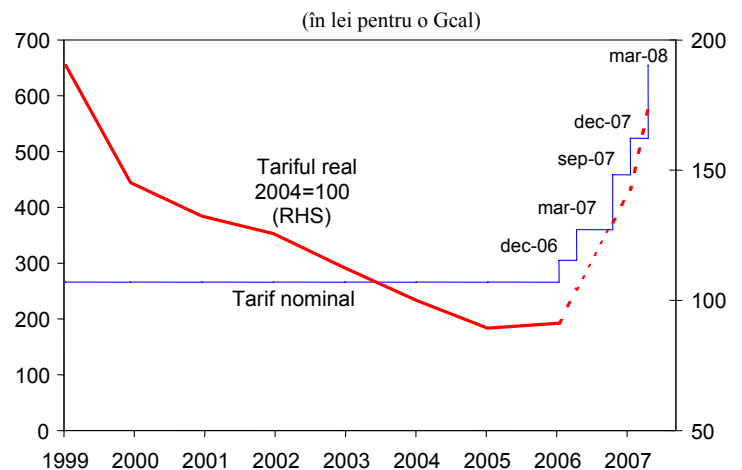
25. **Agenda de reforme structurale a autorităților pentru 2007 evidențiază măsurile de îmbunătățire a creșterii economice, trasând politici adecvate ca răspuns la șocurile externe.** În primă instanță, aceste măsuri au ca scop clarificarea (și, eventual, reducerea) rolului statului în economie – în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri.

26. **Programul autorităților pentru 2007 prevede o serie de reforme structurale menite să promoveze exporturile și investițiile străine directe prin îmbunătățirea mediului de afaceri și a guvernării.** Autoritățile au elaborat o strategie cuprinzătoare de promovare a exporturilor și atragere a investițiilor (alineatul 24 din MEFP). Strategia reformei regulatorii (alineatele 29-30 din MEFP) se armonizează cu reforma administrației publice prin clarificarea și reducerea rolului statului în economie. Reformele din domeniul managementului finanțelor publice (alineatele 31-32 din MEFP) au drept scop îmbunătățirea gestionării lichidităților și sporirea eficienței politicii monetare (prin transferarea conturilor instituțiilor guvernamentale la Trezorerie).⁹ Autoritățile intenționează, de asemenea, să accelereze procesul de privatizare (alineatul 34 din MEFP) și să exploreze noi metode de includere a tehnicilor aplicate de sectorul privat în proiecte de infrastructură publică – deși sunt conștientizate riscurile apariției unor datorii neprevăzute în acordurile de parteneriat public privat (PPP) (alineatul 25 din MEFP). Un șir de alte reforme structurale care sunt importante pentru îmbunătățirea

perspectivelor creșterii economice în Moldova au fost preluate de partenerii de dezvoltare.¹⁰

27. **Autoritățile sunt în căutarea suportului din partea donatorilor pentru facilitarea implementării strategiei de modernizare a administrației fiscale,** menite să reducă costurile de conformare cu legislația fiscală, limitând, totodată, eventualitatea unor acte de corupție. Autoritățile au elaborat strategia respectivă cu asistența FAD al FMI și au purces acum la etapa de

Moldova: Tarifele pentru energia termică centralizată, 1999-2008

Notă: Tariful mediu pentru Chișinău și Bălți.
Tariful real pentru 2007-2008 în baza prognozelor FMI

Sursa: Autoritățile Moldovei și estimările personalului Fondului

⁹ Un consultant regional în domeniul gestionării finanțelor publice al Departamentul Afacerilor Fiscale al FMI pentru Europa de Sud-Est a acordat suport periodic la realizarea acestor reforme.

¹⁰ De exemplu, UE insistă asupra reformei sistemului judecătoresc, în contextul Planului de Acțiuni Moldova-UE, Corporația *Provocările Mileniului* din SUA accentuează eforturile de combatere a corupției, iar Banca Mondială, PNUD și SIDA se concentrează asupra reformei administrației publice.

implementare. Se caută susținere din partea partenerilor externi pentru gestionarea proiectului și finanțarea următoarei etape de reformă (alineatul 33 din MEFP).

28. Autoritățile au transferat costul majorării prețului la gazele naturale asupra consumatorilor finali, însă tarifele la energia termică și apă rămân sub nivelul de recuperare a costurilor. Cu toate că autoritățile s-au angajat să mențină tarifele pentru gaz și electricitate la nivelul recuperării costurilor, stabilirea tarifelor pentru energia termică și apă se află în responsabilitatea municipalităților de la finele anilor '90, iar tarifele nu au fost majorate din anul 1999. De aceea, autoritățile au înaintat proiecte de legi prin care responsabilitatea de stabilire a tarifelor pentru energia termică și apă este transferată Agenției Naționale de Reglementare în Energetică, ANRE (alineatul 15 din MEFP). Totuși, datorită faptului, că tarifele sunt la moment cu mult sub nivelul de recuperare a costurilor, autoritățile intenționează să le majoreze treptat, mai exact, până la 55% din nivelul de recuperare a costurilor până la sfârșitul anului 2006, până la 70% - până la sfârșitul lunii septembrie 2007, și până la recuperarea deplină a costurilor – la sfârșitul lunii martie 2008.

29. Pe fundalul majorărilor prețului la resursele energetice, o misiune recentă de Analiză a Impactului Social al Politicilor (PSIA) a ajuns la concluzia, că sistemul existent de asistență socială pe categorii este slab direcționat, având mari erori de includere și excludere.¹¹ Deși pregătesc (cu asistența DfID și a altor donatori) un sistem direcționat mult mai eficient, autoritățile nu anticipează implementarea acestui sistem mai devreme decât în 2008. Preocuparea principală a misiunii, împărtășită și de autorități, este că, deși reformele planificate reduc erorile de includere, se face puțin în scopul captării recipienților care merită să primească asistență, dar sunt acum excluși. Prin urmare, suplimentar la Programul de asistență socială bazată pe categorii, guvernul a introdus, ca o măsură pe termen scurt, un sistem de tarife bazat pe consumul minim, aplicate în cazul majorărilor tarifelor la gazele naturale, în această iarnă. Departamentul Afacerilor Fiscale al FMI planifică trimiterea unei misiuni de continuare a PSIA în decembrie care – în cooperare cu alte organizații – va oferi asistență în identificarea altor măsuri pe termen scurt de soluționare a celor mai serioase efecte asupra păturilor sărace ale populației în rezultatul majorării tarifelor.

F. Sustenabilitatea datoriei

30. Autoritățile au încheiat acorduri bilaterale cu doi din cei cinci Creditori membri ai Clubului de la Paris și sunt aproape de încheierea acordurilor și cu restul creditorilor.¹²

¹¹ Există 11 categorii de beneficiari, inclusiv veterani, persoane cu dizabilități, pensionari. Raportul misiunii PSIA estimează că 55% din asistență este destinată gospodăriilor casnice care fac parte din cvintilele superioare ce primesc 60% din venitul distribuit, în timp ce mai mult de 80% din cele mai sărace familii nu primesc nici un fel de compensații.

¹² Echipa misiunii va prezenta o actualizare a acestor date până la Ședința Consiliului.

Acordul cu Clubul de la Paris încheiat în luna mai a contribuit la păstrarea sustenabilității datoriei externe prin reeșalonarea, în baza condițiilor Houston, a datoriilor scadente de la 1 mai 2006 până 31 decembrie 2008, cât și a 30% din arieratele nerambursate conform situației la sfârșitul anului 2006. Restul arieratelor vor fi plătite până la sfârșitul lunii decembrie 2008.

31. **Șocurile externe nu par să fi afectat fundamental sustenabilitatea datoriei reflectate în evaluarea prezentată în luna mai.** O nouă analiză a sustenabilității datoriei realizată în comun de Banca Mondială și FMI, va fi făcută odată cu cea de a doua evaluare, dar între timp personalul Fondului apreciază ca modeste eventualele riscuri asupra sustenabilității datoriei, cauzate de încetinirea creșterii economice și evoluția mai puțin favorabilă a BP, presupunând că Moldovei i se va oferi asistență suplimentară sub formă de granturi.

G. Riscurile Programului

32. **Principalele riscuri aferente Programului survin din incertitudinea circumstanțelor externe,** inclusiv alte riscuri externe semnificative, pe lângă embargoul Rusiei la importul vinurilor și majorarea prețului la gazele naturale. Acestea includ posibil, costuri ridicate de import a electricității (din Ucraina), impactul aderării României și Bulgariei la UE asupra exporturilor moldovenești și întreruperea relațiilor comerciale legate de conflictul Transnistrean (inclusiv închiderea recentă a unor segmente – cheie de cale ferată). Mai mult decât atât, eficacitatea politicii monetare în ceea ce privește reducerea inflației în Moldova rămâne oarecum neconfirmată. În plus, deși la moment sectorul financiar pare capabil să înfrunte impactul șocurilor externe, această stabilitate s-ar putea diminua dacă mediul extern va deteriora mai mult decât se anticipează în pronosticurile curente.

H. Evaluarea siguranței resurselor Fondului

33. **Evaluarea actualizată a BNM privitor la siguranța resurselor FMI în BNM a fost finalizată la 13 octombrie 2006.** Această evaluare constată progresul realizat de BNM în consolidarea cadrului de siguranță, dar anumite neajunsuri persistă. În scopul îmbunătățirii siguranței BNM în continuare, raportul de evaluare a recomandat:

- Procedurile de compilare a datelor din cadrul Programului FMI urmează a fi formalizate, pentru a delimita responsabilitățile departamentelor implicate, iar Departamentul de Audit Intern ar trebui să includă auditul periodic al procesului dat în planurile sale de audit.
- Legea cu privire la BNM urmează a fi modificată și completată cu scopul alinierii procedurilor de distribuire a profitului la cerințele de recapitalizare, și formalizarea relațiilor financiare dintre BNM și Ministerul Finanțelor.

Autoritățile au întreprins deja pașii inițiali în scopul implementării acestor recomandări, implementarea cărora va fi monitorizată de personalul Fondului pe perioada aranjamentului PRGF.

I. Aspecte ale Programului

34. **Autoritățile intenționează să extindă realizarea Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS) pentru 2004 – 2006, cu încă un an.** Se consideră că multe din obiectivele curente ale Strategiei rămân actuale, însă la fel de important este faptul că această abordare le-ar permite armonizarea cadrului temporal al SCERS cu cel al Planului de Acțiuni Moldova-UE, care va fi reluat pentru anii 2008-2010. Armonizarea celor două procese ar rezulta în crearea unui singur sistem coordonat de monitorizare pentru ambele seturi de angajamente (alineatul 36 din MEFP). Misiunea a susținut această inițiativă, la fel ca și Banca Mondială, PNUD și alți parteneri care au remarcat capacitatea administrativă și așa limitată, antrenată la moment în raportarea privind două procese paralele (unul dintre care este coordonat de către Ministerul Economiei și Comerțului, iar – altul de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene).

35. **Autoritățile au solicitat o derogare de la îndeplinirea criteriului privind NIR, care nu a fost realizat la sfârșitul lunii septembrie,** eșecul fiind cauzat de șocurile externe suportate după aprobarea Programului. Derogarea pare să fie justificată de o serie de acțiuni corective (măsuri adiționale de ajustare, inclusiv reforme structurale accelerate) întreprinse de autorități în vederea depășirii efectelor celor două șocurilor externe.

36. **De asemenea, autoritățile au solicitat o suplimentare a accesului la resurse în cadrul Programului — de la 65% la 90% din cotă.** S-a solicitat ca accesul la resurse suplimentare să fie oferit imediat, două treimi fiind debursate în momentul primei evaluări, iar restul – în timpul celei de a doua. Suplimentarea, care nu va submina capacitatea Moldovei de a rambursa creditul Fondului, va avea și un efect catalizator asupra asistenței din partea donatorilor.

37. **Garanțiile de finanțare suplimentară în formă de granturi au fost deja asigurate;** se anticipează că acestea vor fi confirmate la Ședința Donatorilor care va avea loc pe 12 decembrie curent.

IV. EVALUAREA EFECTUATĂ DE CĂTRE PERSONALUL FMI

38. **Moldova a menținut pasul susținut al reformelor, în pofida șocurilor externe puternice din momentul aprobării aranjamentului PRGF.** Autoritățile s-au confruntat cu încetinirea creșterii economice, creșterea inflației și amenințări asupra stabilității sectorului financiar – provocări care le-ar fi putut descuraja și face să renunțe la reforme. Dar autoritățile au răspuns prin eforturi adiționale de ajustare și prin căutarea unor noi surse de finanțare – și, astfel, nu au pierdut din vedere scopul final – de a crea un sistem economic modern, bazat pe principiile de piață.

39. **Cu siguranță, aceste șocuri vor avea efecte de lungă durată și, prin urmare, solicită eforturi de ajustare a economiei Republicii Moldova.** Prețurile produselor cheie – gazele naturale și vinul - s-au schimbat, ceea ce va duce, inevitabil, la o diminuare a importurilor, cu excepția resurselor energetice, iar eforturile de redirecționare a exporturilor spre alte piețe sunt esențiale. Gospodăriile casnice și întreprinderile industriale se ajustează deja, la fel procedează și sectorul public. Personalul FMI salută decizia autorităților de a continua transferul majorării prețurilor la gazele naturale și electricitate către consumatori și încurajează intenția acestora de a ajusta treptat și tarifele pentru energia termică și apă. Autoritățile sunt îndemnate să înainteze cu tenacitate în îmbunătățirea direcționării și eficienței sistemului de asistență socială, pași care vor necesita sprijinul donatorilor și a altor organizații internaționale.

40. **Asistența internațională poate amortiza parțial costul ajustării, însă ajustarea în sine nu poate fi amânată.** Majorarea asistenței sub formă de granturi din partea partenerilor de dezvoltare internaționali ai Moldovei poate contribui la prevenirea reducerii cheltuielilor sociale prioritare sau la evitarea în continuare a tergiversării investițiilor pe termen lung în infrastructură. Însă, donatorii vor avea nevoie de garanții că asistența temporară acordată de ei, mai degrabă facilitează decât încetinește ajustarea Moldovei la circumstanțele externe noi. Echipa misiunii FMI este convinsă de faptul, că autoritățile au înțeles acest aspect.

41. **Personalul FMI este de acord cu autoritățile, precum că o politică bugetar-fiscală neschimbată oferă un echilibru adecvat dintre eforturile de ajustare, reducerea inflației și creșterea economică.** Prognoza privind echilibrul bugetar la finele anului 2006 este adecvată, luând în considerare creșterea continuă a inflației. Bugetul pentru 2007, care menține ținta deficitului stabilită în CCTM la nivelul de 0,5% din PIB pentru 2007, păstrează cheltuielile sociale prioritare, direcționând concomitent asistența mai mare sub formă de granturi în investiții publice. Decizia de a îngheța majorările salariale planificate dă dovadă de mult curaj, mai ales într-un an electoral. Ar fi de dorit ca majorările salariale să fie limitate până la următoarea etapă a reformei administrației publice. Pe termen mediu, Moldova trebuie să reducă mărimea bugetului guvernului general, care fiind la un nivel de peste 40% din PIB, care diferă de cel al alto țări cu venit similar pe cap de locuitor.

42. **Va fi necesară o promovare mai consecventă a politicii monetare pentru aducerea inflației sub 10%.** BNM este încurajată să utilizeze mai eficient instrumentele de politică monetară, pentru a readuce ratele dobânzilor pentru BT pe termen scurt la valori pozitive în termeni reali. O mai mare flexibilitate a cursului valutar accentuează importanța promovării unei politici monetare austere, având în vedere gradul înalt de dolarizare.

43. **Relațiile financiare dintre guvern și BNM trebuie modernizate.** Capitalul BNM trebuie majorat pentru a permite Băncii să implementeze recente modificări la Legea cu privire la BNM, care au contribuit la consolidarea independenței sale juridice și operaționale. Investițiile în infrastructura financiară a Moldovei trebuie să fie pentru autorități la fel de important ca investițiile în infrastructura fizică, cum sunt drumurile,.

44. **Embargoul Rusiei la importul vinurilor a pus în pericol stabilitatea sectorului financiar, dar a evidențiat, în același timp, faptul că supravegherea viguroasă ar putea preveni criza.** BNM merită laude pentru supravegherea eficientă a sectorului bancar și este încurajată să „nu slăbească din ochi” evoluțiile din sectorul vinicol, unde s-ar putea accelera creșterea creditelor neperformante, în caz dacă embargoul mai durează. Sosirea băncilor străine în țară va promova dezvoltarea sectorului financiar, însă BNM este îndemnată să facă uz de independența sa pentru a promova agresiv transparența în structura proprietarilor băncilor. Misiunea salută solicitarea de a actualiza evaluarea sectorului financiar (FSAP), prin care s-ar determina în ce măsură BNM cere proprietarilor băncilor să fie “potriviiți și adecvați” iar persoanele afiliate sunt considerate ca atare în scopuri prudențiale.

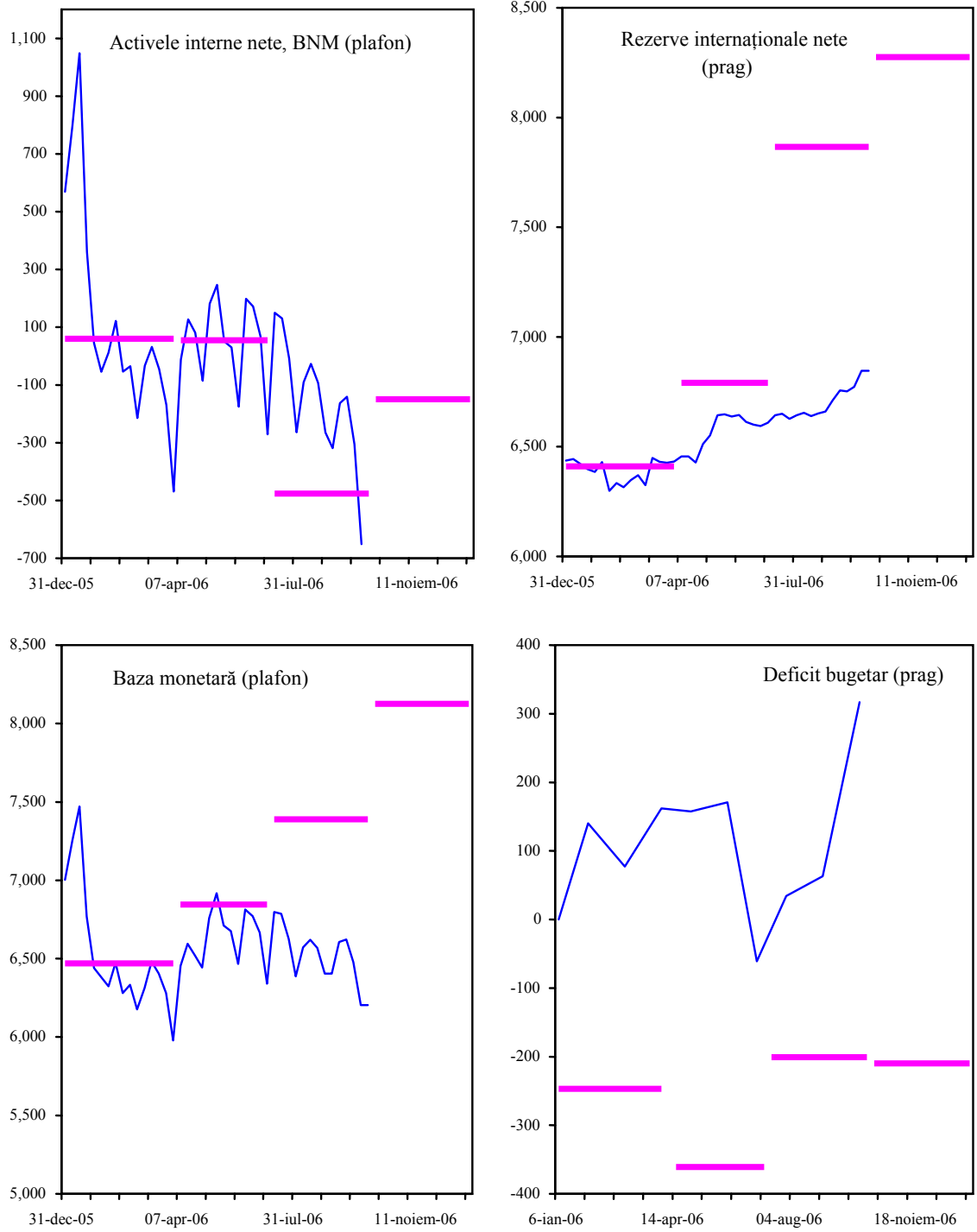
45. **Autoritățile trebuie să pună în vânzare cota statului din BEM, la scurt timp după finalizarea evaluării independente.** Atât timp cât relațiile dintre BEM și guvern se bazează pe principii comerciale, nu există nici un beneficiu special de la păstrarea băncii în „mâinile” statului. Pe de altă parte, necesitatea unei concurențe puternice în sectorul bancar este acută, privatizarea cât mai urgentă a BEM de către un investitor bancar strategic ar stimula dezvoltarea sectorului financiar și ar contribui, astfel, la creșterea economică și reducerea sărăciei în Moldova.

46. **Este binevenită decizia de a crea o nouă autoritate consolidată de supraveghere a instituțiilor financiare ne-bancare.** Modul de supraveghere a acestui sector nu este adecvat la moment, mai ales datorită faptului că organele de supraveghere nu au competența de a retrage licențele companiilor care încalcă normele prudențiale. Personalul FMI insistă asupra acordării CNPF unei independențe depline în activitatea sa, inclusiv dreptul de a retrage licențele, dacă este cazul. Mecanismul provizoriu care îi permite CNPF să suspendeze licențe este un compromis rezonabil pe termen scurt, dar pe viitor CNPF va trebui să dețină autoritatea deplină de licențiere, urmând cele mai bune practici internaționale.

47. **Personalul FMI este de acord că, fiind expuse la șocuri externe, autoritățile trebuie să pună accentul pe accelerarea reformelor structurale menite să îmbunătățească creșterea economică, inclusiv privatizarea și măsuri de consolidare a guvernării.** Progresul reformei regulatorii și reformei administrației publice, precum și modernizarea administrației fiscale sunt binevenite, la fel este și reforma procedurilor de angajare a funcționarilor publici.

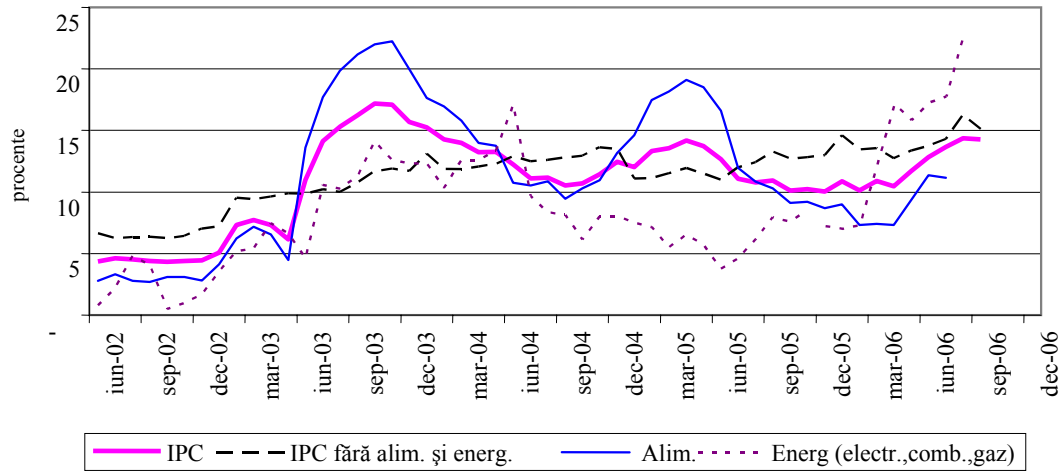
48. **Performanța Moldovei în cadrul acordului PRGF a fost până acum bună, în special având în vedere șocurile externe cu care s-a confruntat țara.** În baza angajamentelor privind politicile asumate în MEFP anexat, echipa misiunii sprijină solicitarea Moldovei de a finaliza prima evaluare, precum și derogarea de la criteriul neîndeplinit referitor la nivelul NIR la sfârșitul lunii septembrie. Misiunea, de asemenea, susține propunerea de suplimentare a accesului la resurse în cadrul Programului, care va contribui la stabilitatea macroeconomică prin majorarea încrederii pieței financiare în capacitatea BNM de a depăși șocurile.

Figura 1. Moldova: Performanțele din cadrul PRGF în 2006
(în milioane lei, dacă nu este indicat altfel)

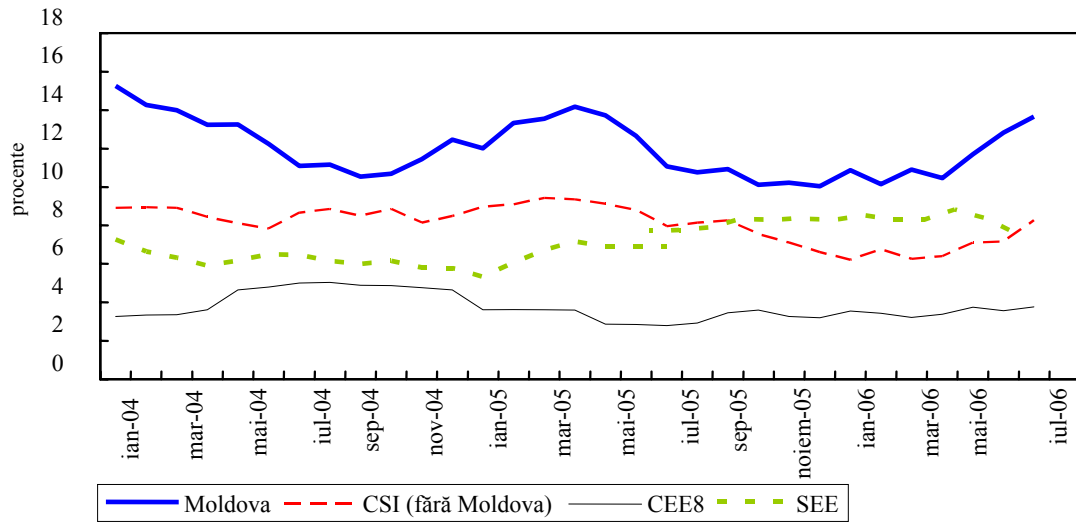

Sursa: Autoritățile Moldovei și calculele personalului FMI.

Figura 2. Moldova: Inflația

Inflația în Moldova și în țările vecine 1/

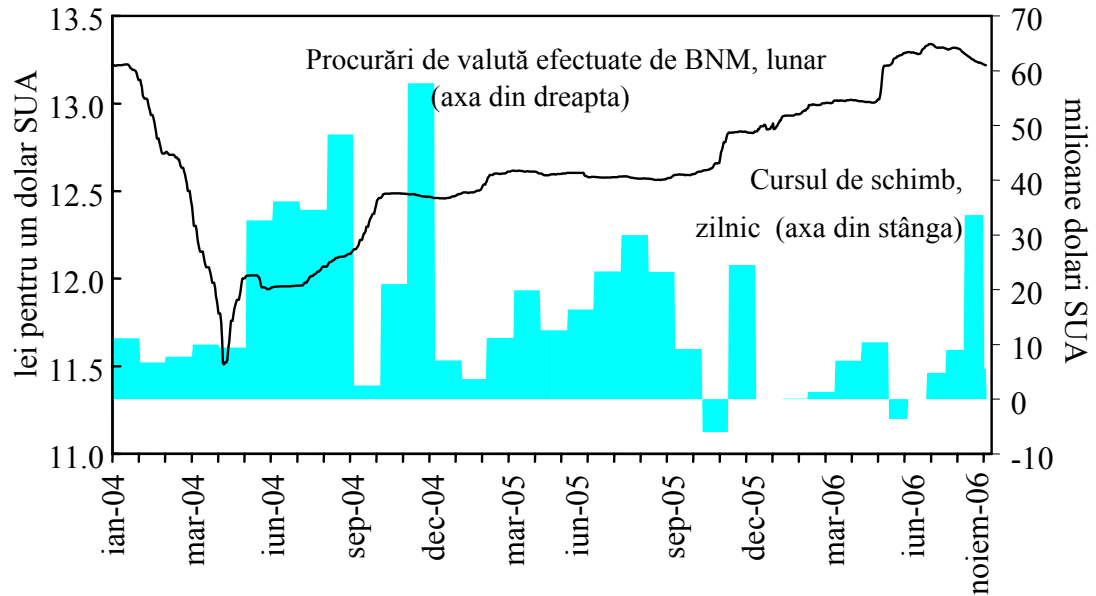

1/ CIS, cu excepția Turkmenistanului, Uzbekistanului și Tajikistanului
 CEE8 include Rep. Cehă, Ungaria, Polonia, Slovacia, Slovenia și țările Baltice
 SEE include România, Bulgaria, Macedonia, Serbia și Muntenegru și Croația

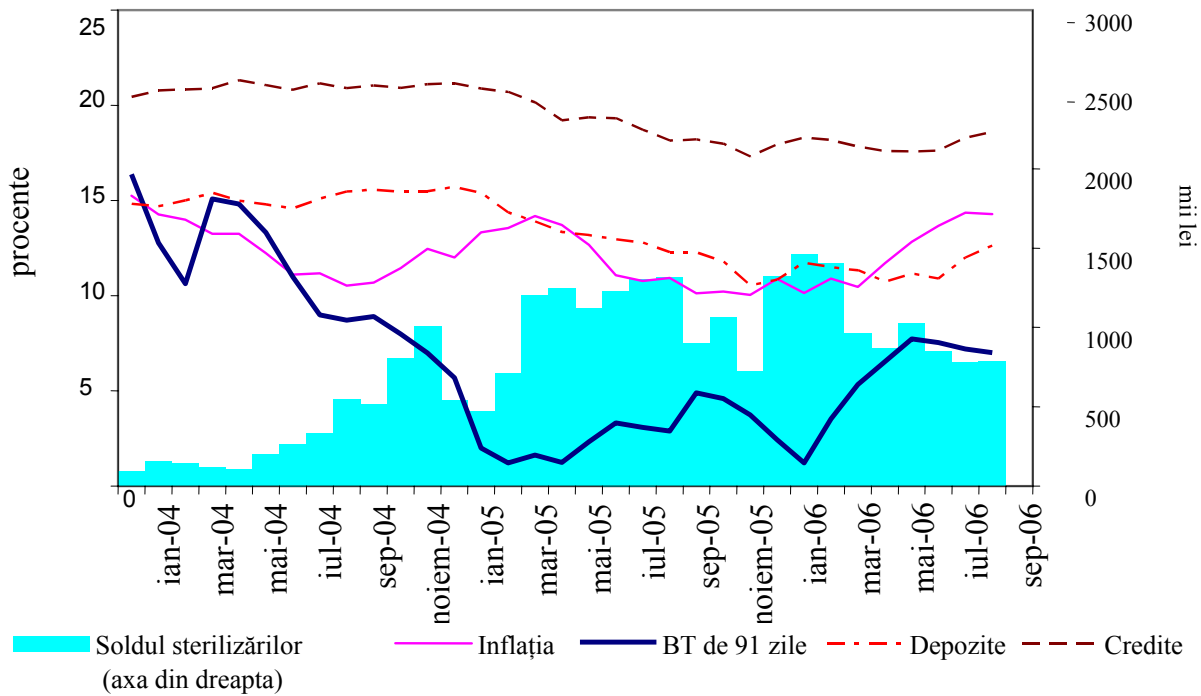
Sursa: Autoritățile Moldovei și estimările și calculele echipei FMI

Figura 3. Moldova: Condițiile de lichiditate

Rata de schimb leu/dolar SUA și procurările de valută efectuate de către Banca Centrală, 2004–2006

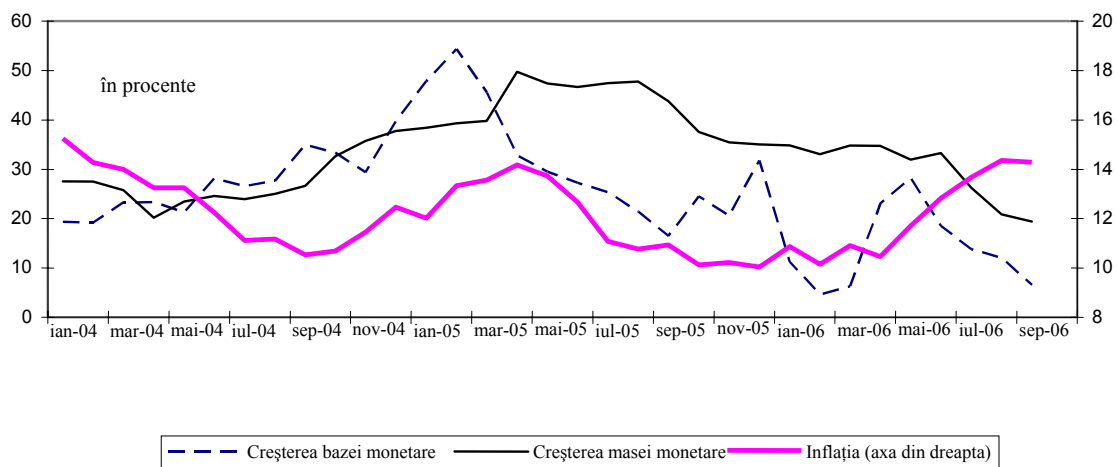
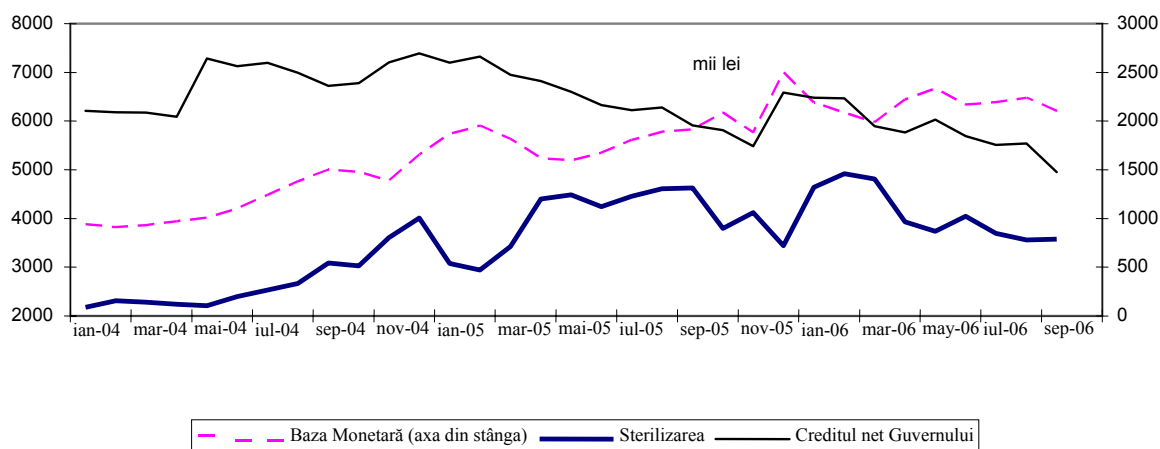
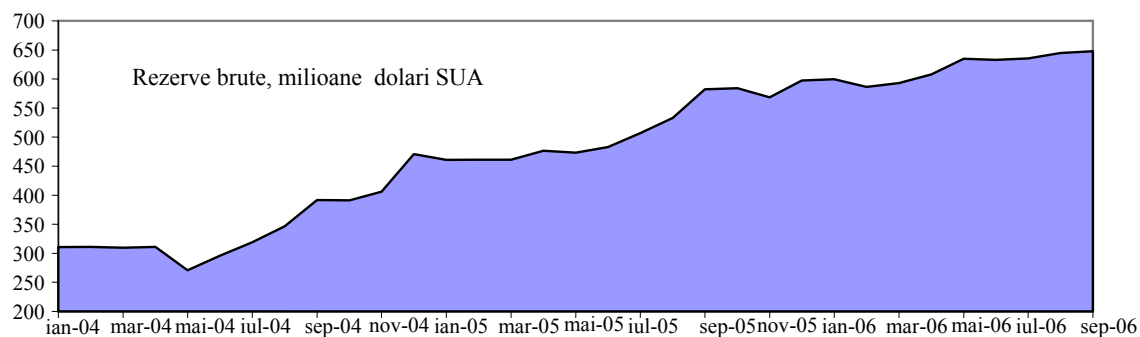

Ratele dobânzilor și operațiunile de sterilizare efectuate de Banca Centrală

Sursa: Autoritățile Moldovei

Figura 4. Moldova: Evoluții monetare

Sursa: Autoritățile Moldovei și estimările personalului FMI

Tabelul 1. Moldova: Indicatori Selectivi, 2004–2008 1/

	2004	2005	2006		2007		2008	
		Estim.	IMF Country Report 06/184	Progn. rev.	IMF Country Report 06/184	Progn. rev.	IMF Country Report 06/184	Progn. rev.
I. Indicatorii sectorului real (modificarea în %, dacă nu este indicat altfel)								
Produsul intern brut								
Rata reală de creștere	7.4	7.1	6.0	3.0	5.0	3.0	5.0	5.0
PIB nominal (milioane lei)	32032	36755	42585	41953	48648	46603	54745	53195
PIB nominal (milioane dolari SUA)	2598	2917
Inflația IPC (medie)	12.5	11.9	9.4	12.3	8.7	10.5	7.5	8.9
Inflația IPC (sfârșitul perioadei)	12.6	10.0	9.0	12.0	8.0	10.0	7.0	8.0
Deflatorul PIB	8.0	7.1	9.3	10.8	8.8	7.8	7.2	8.7
Salariul mediu lunar (lei)	1,116	1,330
Salariul mediu lunar (dolari SUA)	91	105
Soldul economii-investiții (% din PIB)								
Economii în valută străină	2.0	8.3	5.4	10.4	5.5	7.2	5.4	4.2
Economii în monedă națională	19.2	16.1	17.2	13.0	17.7	16.2	17.9	18.8
Privat	13.6	8.0	13.2	7.4	13.0	10.5	13.2	13.8
Public	5.5	8.1	4.0	5.6	4.7	5.7	4.7	5.0
Investiții brute	21.2	24.4	22.6	23.5	23.1	23.4	23.3	23.1
Privat	16.2	18.0	17.8	17.9	17.9	17.2	18.1	17.6
Public	5.0	6.4	4.8	5.5	5.2	6.2	5.2	5.5
II. Indicatorii fiscali (guvernul general) (% din PIB)								
Soldul primar (de cas?)	2.7	3.0	0.6	1.3	0.9	1.0	0.6	0.7
Soldul total (de cas?)	0.8	1.7	-0.8	0.0	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5
Soldul total (angajamente)	0.5	1.7	-0.8	0.1	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5
Soldul total (angajamente), cu excluderea proiectelor finanțate din contul creditelor externe	2.0	2.6	0.3	1.0	0.8	1.0	0.3	0.3
Stocul datoriei guvernului general 2/	47.2	39.0	33.5	32.8	30.3	32.2	27.7	29.5
III. Indicatorii financiari (modificarea în %, dacă nu este indicat altfel)								
Masa monetară (M3)	37.7	35.0	29.4	19.4	...	14.7
Viteza de circulație (PIB/M3 la sfârșitul perioadei; coeficient)	2.7	2.3	2.1	2.2	...	2.2
Baza monetară	39.7	31.8	16.0	-5.6	...	9.7
Credite în economie	22.2	35.0	25.6	26.1	...	13.3
IV. Indicatorii sectorului extern (milioane dolari SUA, dacă nu este indicat altfel)								
Soldul contului curent	-52.9	-241.9	-177.8	-330.7	-203.2	-229.4	-228.3	-145.4
Soldul contului curent (% din PIB)	-2.0	-8.3	-5.4	-10.4	-5.5	-7.2	-5.4	-4.2
Remitențele și compensațiile pentru muncă (nete)	660	934	1104	1156	1214	1283	1323	1411
Rezerve oficiale brute 3/	470	597	750	688	931	799	1124	962
Rezerve oficiale brute (luni de import)	2.1	2.2	2.5	2.3	2.8	2.4	3.1	2.7
Cursul de schimb (MDL/\$), media perioadei	12.3	12.6
Cursul de schimb (MDL/\$), sfârșitul perioadei	12.5	12.8
Cursul de schimb real efectiv, modificarea (%)	12.8	-1.3	1.0	1.8	0.1	-6.5	2.3	-2.9
Datoria externă/PIB (%) 4/	63.8	54.7	51.3	51.6	49.7	55.1	47.3	53.7
Deservirea datoriei/exportul bunurilor și serviciilor (%) 4/	21.0	20.3	14.5	16.7	12.9	14.4	12.8	14.1
Indicatorii sociali, anul de referință								
Ven.Naț.Brut pe cap de locuitor, dolari SUA: 880 (2005)	Populația sub pragul sărăciei, %: 30.2 (2005)							
Speranța de viață, bărbați, ani: 64.9 (2005)	Speranța de viață, femei, ani: 71.9 (2005)							

Surs?: Autoritățile Republicii Moldova; estimările personalului FMI.

1/ Datele nu includ Transnistria.

2/ Datoria publică și public garantată

3/ Pentru 2005, include efectul pozitiv de reclasificare a 43 milioane dolari SUA.

4/ Include datoria publică și privată

Tabelul 2. Moldova: Balanța de Plăți, 2004–2008
(milioane dolari SUA, dacă nu este indicat altfel)

	2004	2005	2006		2007		2008	
			Est. IMF Country Report 06/184	Progn. rev. IMF Country Report 06/184	Est. IMF Country Report 06/184	Progn. rev. IMF Country Report 06/184	Est. IMF Country Report 06/184	Progn. rev. IMF Country Report 06/184
Contul curent	-52.9	-241.9	-177.8	-330.7	-203.2	-229.4	-228.3	-145.4
Soldul comercial	-754.2	-1190.8	-1432.6	-1667.6	-1583.3	-1827.4	-1738.8	-1945.3
Exportul mărfurilor	994.1	1104.4	1240.0	1042.7	1401.2	1194.9	1555.3	1345.0
din care: vin și alte produse alcoolice	277.9	314.7	353.4	150.4	399.3	195.5	431.4	245.7
Importul bunurilor	-1748.2	-2295.2	-2672.6	-2710.4	-2984.5	-3022.3	-3294.1	-3290.3
din care: energia	-308.6	-426.4	-603.0	-608.0	-637.7	-730.7	-672.7	-769.5
alte decât energia	-1439.7	-1868.8	-2069.5	-2102.4	-2346.8	-2291.6	-2621.4	-2520.8
Soldul serviciilor	-18.7	-20.2	15.6	-6.9	17.6	21.4	19.5	38.7
Exportul serviciilor	355.1	423.9	542.6	517.2	613.1	592.7	680.5	667.1
Importul serviciilor	-373.8	-444.2	-527.0	-524.1	-595.5	-571.3	-661.0	-628.4
Venituri (nete)	356.2	423.8	562.0	543.5	617.6	603.5	679.0	677.9
Compensații plătite angajaților	438.9	541.8	673.2	634.2	740.5	703.9	807.2	774.3
Venituri din investiții directe și de portofoliu	-49.8	-91.7	-66.4	-63.3	-74.6	-63.8	-83.8	-68.8
Venituri din alte investiții	-33.0	-26.3	-44.8	-27.3	-48.3	-36.6	-44.3	-27.6
Transferuri curente (nete), din care:	363.9	545.3	677.2	800.3	744.9	973.0	811.9	1083.2
Remitențele, nete	220.6	392.0	430.6	521.3	473.7	578.7	516.3	636.5
Transferuri oficiale, din care:	50.6	45.7	55.6	62.1	61.2	124.1	67.3	135.3
granturi externe identificate	9.6	...	5.3	...	0.0
Programul UE de Securitate Alimentară	6.3	...	5.3	...	0.0
Regatul Țărilor de Jos	3.3	...	0.0	...	0.0
granturi externe potențiale	0.0	...	47.4	...	57.5
Contul de capital și financiar	78.2	211.1	316.7	276.8	343.5	287.5	349.2	267.1
Contul de capital	-18.3	-16.9	-8.0	-8.0	-8.0	-8.0	-8.0	-8.0
Contul financiar	96.5	228.0	324.7	284.8	351.5	295.5	357.2	275.1
Investiții directe	87.4	225.5	217.0	221.6	242.3	223.3	280.9	240.9
Investiții de portofoliu (nete)	-9.8	-7.0	-10.0	-9.8	-10.0	-10.0	-10.0	-10.0
Alte investiții	18.4	11.0	117.7	73.0	119.2	82.3	86.3	44.2
Alte fluxuri de capital	4.9	-10.1	55.0	20.0	55.0	20.0	55.0	20.0
Erori și omisiuni 1/	124.5	127.1	0.0	73.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Soldul general	149.8	96.3	138.9	19.1	140.4	58.1	120.9	121.7
Finanțare	-149.8	-96.3	-232.3	-48.8	-202.3	-72.8	-212.5	-125.4
Utilizarea creditului Fondului 2/	-21.6	-21.4	-23.5	9.2	-20.8	11.9	-19.8	12.9
Modificarea rezervelor oficiale brute (creșterea este cu -)	-148.0	-128.6	-152.6	-63.6	-181.5	-110.8	-192.7	-163.1
Finanțarea excepțională, din care:	19.8	53.8	-56.3	5.5	0.0	26.1	0.0	24.8
acumularea arieratelor la datoria publică	42.4	26.2	9.3	11.9	0.0	0.0	0.0	0.0
lichidarea arieratelor	-54.9	-0.4	-65.6	-68.1	0.0	0.0	0.0	0.0
răscumpărări/plăți în avans	-51.3	-5.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
anularea datoriei	-70.1	-23.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
reeșalonări, rambursarea netă a arieratelor	-9.3	0.0	0.0	61.7	0.0	26.1	0.0	24.8
Deficitul de finanțare	93.2	29.7	61.9	14.7	91.6	3.7
<i>Indicatori de referință:</i>								
Rezervele oficiale brute 3/	470.2	597.4	750.0	688.4	931.5	799.3	1124.2	962.4
luni de import a bunurilor și serviciilor	2.1	2.2	2.5	2.3	2.8	2.4	3.1	2.7
Resurse FMI suplimentare potențiale	29.8	...	14.9
PIB nominal	2597.9	2917.2
Soldul contului curent (% din PIB)	-2.0	-8.3	-5.4	-10.4	-5.5	-7.2	-5.4	-4.2
Soldul comercial M&S (% din PIB)	-29.7	-41.5	-42.7	-52.9	-42.0	-56.6	-41.0	-55.4
Exportul M&S (% din PIB)	51.9	52.4	53.7	49.3	54.0	56.0	53.3	58.5
Creșterea exporturilor de M&S (%)	27.4	13.3	16.2	2.1	13.0	14.6	11.0	12.6
Importul M&S (% din PIB)	-81.7	-93.9	-96.4	-102.2	-96.0	-112.7	-94.3	-113.9
Creșterea importurilor de M&S (%)	22.8	29.1	18.7	18.1	11.9	11.1	10.5	9.0
Remitențe și compensații salariaților (nete)	659.5	933.8	1103.8	1155.5	1214.2	1282.6	1323.5	1410.9
Total deservirea datoriei/exporturi de M&S (%)	21.0	20.3	14.5	16.7	12.9	14.4	12.8	14.1
Stocul datoriei externe (% din PIB) 4/	63.8	54.7	51.3	51.6	49.7	55.1	47.3	53.7
Prețul gazelor naturale importate, \$/1000 m ³	66.4	68.8	120.0	132.9	130.0	220.0	140.0	220.0
Arierate externe	50.6	56.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Sursa: Banca Națională a Moldovei și estimările și prognozele personalului FMI

1/ Prognozele pentru 2006 revăzute reflectă cifrele efective pentru prima jumătate de an

2/ nu include resursele suplimentare acordate

3/ include modificările legate de reevaluare, care nu sunt reflectate în modificarea rezervelor oficiale brute din BP

4/ inclusiv arierare la resursele energetice

Tabelul 3. Moldova: Bugetul Guvernului General, 2004–2008
(milioane lei, dacă nu este indicat altfel)

	2004	2005	2006		2007		2008	
			Est.	IMF Country Report 06/184 Progn.	IMF Country Report 06/184 Progn.	IMF Country Report 06/184 Progn.	IMF Country Report 06/184 Progn.	
Venituri și granturi	11324	14519	16333	16893	18634	19779	20620	21833
Venituri	10162	12823	15026	15280	17227	17526	19421	19744
Venituri fiscale	9545	11888	14137	14176	16266	16479	18384	18707
Impozit pe venit	780	709	878	975	1084	989	1247	1089
Impozit pe venitul personal	797	962	1040	1051	1192	1124	1383	1328
TVA	3428	4623	5838	5796	6645	6882	7451	7977
Accize	910	1172	1155	1004	1222	1228	1329	1345
Impozite pe comerțul exterior	496	681	685	764	810	940	873	1087
Alte impozite	317	327	329	336	413	395	449	432
Contribuții la Fondul Social	2493	2972	3686	3723	4248	4154	4844	4642
Contribuții la Fondul de asigurări în medicină	326	442	526	526	651	768	807	807
Venituri nefiscale	617	935	890	1104	961	1047	1037	1037
Granturi	125	460	219	440	315	1079	96	986
Granturi de susținere a bugetului	0	0	0	127	154	77	0	0
Granturi pentru proiectele finanțate din exterior	125	0	219	313	161	309	96	97
Granturi externe potențiale	693	...	889
Veniturile fondurilor speciale	1036	1237	1088	1174	1092	1174	1103	1103
Cheltuieli și creditare netă	11092	13937	16683	16892	18869	20012	20899	22106
Cheltuieli curente	9537	11636	14677	14617	16362	17143	18083	19225
Plata salariilor	2507	2952	4132	3970	4284	4455	4523	5308
Mărfuri și servicii	2485	2964	3725	3595	4248	4698	4690	4934
Plata dobânzilor	612	471	627	537	670	676	586	631
Transferuri	3727	5232	5949	6194	6910	6965	8033	8063
Alte cheltuieli curente	206	17	245	321	250	348	251	288
Creditare netă	-57	-39	-40	-43	-21	-24	-28	-50
Cheltuieli de capital	1613	2340	2046	2319	2529	2893	2844	2931
Granturi externe potențiale	693	...	889
Cheltuieli primare	10481	13467	16056	16355	18200	19335	20313	21475
Discrepanțe statistice	28	53	0	-1	0	0	0	0
Excedent(+)/deficit(-) total (de casă)	260	634	-350	0	-236	-233	-279	-273
Soldul primar (de casă)	872	1105	277	537	434	443	308	358
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	1150	1432	771	966	1058	1147	727	777
Modificarea arieratelor (+, majorare)	102	4	0	-30	0	0	0	0
Cheltuieli interne	-9	4	0	0	0	0	0	0
Dobânda externă	111	0	0	0	0	0	0	0
Excedent(+)/deficit(-) total (obligațiuni)	158	630	-350	30	-236	-233	-279	-273
Soldul primar (obligațiuni)	974	1109	277	507	434	443	308	358
(excl. utilizarea creditelor din cadrul proiectelor)	1252	1436	771	936	1058	1147	727	777
Finanțarea	-260	-634	350	-1	236	233	279	273
Finanțarea bugetului	-530	-961	-144	-388	-389	-470	-140	-146
Guvernul central	-429	-943	-323	-555	-419	-630	-165	-171
Internă netă	592	-597	212	79	-146	-390	-194	55
Externă netă	-1044	-380	-1342	-662	-595	-395	-612	-250
Privatizarea	23	34	28	28	26	155	24	24
Deficit de finanțare	0	0	779	0	297	0	618	0
Autoritățile publice locale	6	151	100	100	30	40	25	25
CNAS	-39	-174	0	0	0	0	0	0
CNAM	270	327	494	387	625	703	419	419
Împrumuturi pentru proiecte								
<i>Indicator de referință:</i>								
PIB (milioane lei)	32032	36755	42585	41953	48648	46603	54745	53195

Surse: Datele prezentate de autoritățile; estimări și prognoze FMI

Tabelul 3 (continuare). Moldova: Bugetul Guvernului General, 2004–2008
(% din PIB, dacă nu este indicat altfel)

	2004	2005	2006		2007		2008		
			Est.	IMF Country Report 06/184	Progn.	IMF Country Report 06/184	Progn.	IMF Country Report 06/184	Progn.
Venituri și granturi	35.4	39.5	38.4	40.3	38.3	42.4	37.7	41.0	
Venituri	31.7	34.9	35.3	36.4	35.4	37.6	35.5	37.1	
Venituri fiscale	29.8	32.3	33.2	33.8	33.4	35.4	33.6	35.2	
Impozit pe venit	2.4	1.9	2.1	2.3	2.2	2.1	2.3	2.0	
Impozit pe venitul personal	2.5	2.6	2.4	2.5	2.5	2.4	2.5	2.5	
TVA	10.7	12.6	13.7	13.8	13.7	14.8	13.6	15.0	
Accize	2.8	3.2	2.7	2.4	2.5	2.6	2.4	2.5	
Impozite pe comerțul exterior	1.5	1.9	1.6	1.8	1.7	2.0	1.6	2.0	
Alte impozite	1.0	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	
Contribuții la Fondul Social	7.8	8.1	8.7	8.9	8.7	8.9	8.8	8.7	
Contribuții la Fondul de asigurări în medicină	1.0	1.2	1.2	1.3	1.3	1.6	1.5	1.5	
Venituri nefiscale	1.9	2.5	2.1	2.6	2.0	2.2	1.9	1.9	
Granturi	0.4	1.3	0.5	1.0	0.6	2.3	0.2	1.9	
Granturi de susținere a bugetului	0.0	0.0	...	0.3	...	0.2	...	0.0	
Granturi pentru proiectele finanțate din exterior	0.4	0.0	...	0.7	...	0.7	...	0.2	
Granturi externe potențiale	1.5	...	1.7	
Veniturile fondurilor speciale	3.2	3.4	2.6	2.8	2.2	2.5	2.0	2.1	
Cheltuieli și creditare netă	34.6	37.9	39.2	40.3	38.8	42.9	38.2	41.6	
Cheltuieli curente	29.8	31.7	34.5	34.8	33.6	36.8	33.0	36.1	
Plata salariilor	7.8	8.0	9.7	9.5	8.8	9.6	8.3	10.0	
Mărfuri și servicii	7.8	8.1	8.7	8.6	8.7	10.1	8.6	9.3	
Plata dobânzilor	1.9	1.3	1.5	1.3	1.4	1.5	1.1	1.2	
Transferuri	11.6	14.2	14.0	14.8	14.2	14.9	14.7	15.2	
Alte cheltuieli curente	0.6	0.0	0.6	0.8	0.5	0.7	0.5	0.5	
Creditare netă	-0.2	-0.1	-0.1	-0.1	0.0	-0.1	-0.1	-0.1	
Cheltuieli de capital	5.0	6.4	4.8	5.5	5.2	6.2	5.2	5.5	
Granturi externe potențiale	1.5	...	1.7	
Cheltuieli primare	32.7	36.6	37.7	39.0	37.4	41.5	37.1	40.4	
Discrepanțe statistice	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Excedent(+)/deficit(-) total (de casă)	0.8	1.7	-0.8	0.0	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5	
Soldul primar (de casă)	2.7	3.0	0.6	1.3	-0.9	1.0	0.6	0.7	
(excl. utilizarea creditelor din cadrul proiectelor)	3.6	3.9	1.8	2.3	2.2	2.5	1.3	1.5	
Modificarea arrieratelor (+, majorare)	0.3	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	
Cheltuieli interne	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Dobânda externă	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Excedent(+)/deficit(-) total (obligațiuni)	0.5	1.7	-0.8	-0.1	-0.5	-0.5	-0.5	-0.5	
Soldul primar (obligațiuni)	2.0	2.6	3.6	1.0	3.9	1.0	4.4	0.3	
(excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	3.9	3.9	-0.3	2.2	2.2	2.5	1.3	1.5	
Finanțarea	-0.8	-1.7	0.8	0.0	0.5	0.5	0.5	0.5	
Finanțarea bugetului	-1.7	-2.6	-0.3	-0.9	-0.8	-1.0	-0.3	-0.3	
Guvernul central	-1.3	-2.6	-0.8	-1.3	-0.9	-1.4	-0.3	-0.3	
Internă netă	1.8	-1.6	0.5	0.2	-0.3	-0.8	-0.4	0.1	
Externă netă	-3.3	-1.0	-3.2	-1.6	-1.2	-0.8	-1.1	-0.5	
Privatizarea	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.0	0.0	
Deficit de finanțare	0.0	0.0	1.8	0.0	0.6	0.0	1.1	0.0	
Autoritățile publice locale	0	0.4	0.2	0.2	0.1	0.1	0	0	
CNAS	-0.2	0.0	0.2	0.2	0.0	0.3	0.0	0.0	
CNAM	-0.1	-0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Împrumuturi pentru proiecte	0.8	0.9	1.2	0.9	1.3	1.5	0.8	0.8	
<i>Indicator de referință:</i>									
PIB (millioane lei)	32 032	36 755	42 585	41 953	48 648	46 603	54 745	53 195	

Surse: Datele prezentate de autorități; estimări și prognoze FMI

Tabelul 3a. Moldova: Bugetul Guvernului General, 2005–2007
(milioane lei, dacă nu este indicat altfel)

	2005								2006				2007			
	Trimestrul 1		Trimestrul 2		Trimestrul 3		Trimestrul 4		Tr 1	Tr 2	Tr 3	Tr 4				
	Progn.	Efectiv	Progn.	Efectiv	Progn.	Efectiv	Progn.									
Venituri și granturi	14519	3194	3576	7139	7696	11558	12400	16893	3955	8766	14070	19779				
Venituri	12823	2950	3275	6620	7059	10599	11201	15280	3442	7727	12364	17526				
Venituri fiscale	11888	2694	3008	6069	6452	9875	10293	14176	3140	7080	11513	16479				
Impozit pe venit	709	259	309	454	572	634	780	975	292	511	715	989				
Impozit pe venitul personal	962	208	237	464	504	745	790	1051	225	502	805	1124				
TVA	4623	1032	1128	2448	2492	4071	4222	5796	1217	2885	4799	6882				
Accize	1172	199	199	476	436	803	731	1004	212	506	854	1228				
Impozite pe comerțul exterior	681	122	202	291	382	478	600	764	167	399	656	940				
Alte impozite	327	45	50	130	142	228	225	336	54	156	273	395				
Contribuții la Fondul Social	2972	709	756	1555	1659	2540	2548	3723	798	1753	2862	4154				
Contribuții la Fondul de asigurări în medicină	442	121	128	252	264	376	397	526	176	368	549	768				
Venituri nefiscale	935	256	267	551	607	723	908	1104	302	648	851	1047				
Granturi	460	65	59	124	124	174	189	440	320	613	858	1079				
Granturi de susținere a bugetului	0	0	0	0	0	0	0	127	77	0	77	77				
Granturi pentru proiectele finanțate din exterior	0	65	59	124	124	174	189	313	92	176	246	309				
Granturi externe potențiale	346	...	693				
Veniturile fondurilor speciale	1237	179	242	394	513	786	1010	1174	193	426	848	1174				
Cheltuieli și creditare netă (de casă) 1/	13937	3441	3396	7555	7757	11862	12083	16892	4099	9014	14308	20012				
Economia Națională	1964	365	370	782	938	1403	1615	2501	435	933	1673	2319				
Sfera socială	4019	1013	1074	2113	2511	3187	3729	5076	1205	2514	3779	5353				
Învățământ	2697	688	738	1441	1743	2106	2510	3357	859	1798	2627	3625				
Sănătate	464	99	98	214	249	354	408	540	107	231	382	544				
Alte	858	226	238	458	520	728	811	1179	238	485	769	1184				
Plata dobânzilor	471	137	131	264	201	440	307	537	152	300	487	676				
Alte cheltuieli	2722	618	534	1616	1281	2516	2086	2792	736	1735	2802	3895				
Cheltuielile fondului social	3692	987	973	2100	2069	3306	3304	4502	1138	2421	3811	5088				
Cheltuielile fondului de asigurări în medicină	1108	336	332	703	783	1046	1058	1528	443	925	1378	2012				
Creditare netă	-39	-15	-17	-23	-26	-37	-15	-43	-9	-14	-22	-24				
Discrepanțe statistice	53	0	-18	0	-5	0	-1	0	0	0	0	0				
Excedent(+)/deficit(-) total (de casă) (excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	634	-247	162	-417	-66	-303	317	0	-144	-248	-238	-233				
Soldul primar (de casă) (excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	1105	-110	293	-153	135	137	624	537	8	51	250	443				
	1432	20	394	78	310	498	882	966	194	380	764	1147				
Modificarea arieratelor (+, majorare)	4	0	1	0	-90	0	-30	-30	0	0	0	0				
Cheltuieli interne	4	0	1	0	-90	0	-30	-30	0	0	0	0				
Dobânda externă	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
Excedent(+)/deficit(-) total (obligațiuni)	630	-247	161	-417	24	-303	347	30	-144	-248	-238	-233				
Soldul primar (obligațiuni) (excl. utilizarea creditelor în cadrul proiectelor)	1109	-110	292	-153	225	137	654	567	8	51	250	443				
	1436	20	393	78	400	498	912	996	194	380	764	1147				
Finanțarea	-634	247	-162	417	66	303	-317	0	144	248	238	233				
Finanțarea bugetului	-961	116	-263	186	-109	-58	-576	-388	-40	-71	-234	-470				
Guvernul central	-943	-38	-291	-127	-326	-358	-696	-555	-88	-272	-571	-630				
Internă netă	-597	29	-215	212	-189	57	-497	71	-154	-203	-457	-390				
Externă netă	-380	-69	-72	-995	-141	-1155	-220	-653	67	-109	-194	-395				
Privatizarea	34	2	-4	14	5	23	21	28	0	40	80	155				
Deficit de finanțare	0	0	0	642	0	717	0	0	0	0	0	0				
Autoritățile publice locale	151	61	2	105	61	126	120	100	-15	-39	-5	40				
CNAS	5	128	73	259	138	255	0	67	113	203	298	120				
CNAM	-174	-35	-46	-50	18	-81	0	0	-51	37	44	0				
Împrumuturi pentru proiecte	327	130	100	231	175	362	259	387	184	319	472	703				
<i>Indicator de referință:</i>																
PIB (milioane lei)	36755	41953	46603				

Surse: Datele prezentate de autorități; estimări și prognoze FMI

Tabelul 4. Moldova: Indicatorii monetari ai Băncii Naționale a Moldovei și Sinteza monetară pe sistem, 2005–2007
(milioane lei; dacă nu este indicat altfel)

	2005	2006				2006	2007			
		Tr 1	Tr 2	Tr 3	Tr 4	IMF Country Report 06/184	Tr 1	Tr 2	Tr 3	Tr 4
		Progn.					Progn.			
Banca Națională a Moldovei										
Activele externe nete (AEN)	6434	6591	7026	7359	7553	8276	8334	8698	9072	10179
AEN (convertibile)	6436	6576	7024	7349	7553	8276	8334	8698	9072	10179
<i>AEN (convertibile) la rata de schimb din program</i>	6436	6432	6609	6845	7380	8276	7737	7967	8207	8789
Rezerve brute	7666	7719	8410	8611	9494	9624	9782	10611	10871	12303
Obligațiuni externe	-1230	-1143	-1385	-1262	-1942	-1348	-1448	-1913	-1799	-2124
Activele interne nete										
Activele interne nete	569	-613	-686	-1155	-940	-150	-1594	-1812	-2039	-2924
<i>Activele interne nete la rata de schimb din program</i>	569	-469	-271	-652	-768	-150	-997	-1081	-1174	-1535
Cereri față de guvernul general (net)	2291	1945	1845	1475	1761	2062	1607	1516	1205	565
Credite acordate băncilor	-1186	-1923	-1639	-1556	-1250	-1628	-1300	-1300	-950	-600
Alte articole (net)	-536	-635	-892	-1074	-1451	-584	-1900	-2028	-2295	-2889
Baza monetară										
Baza monetară	7003	5978	6340	6204	6612	8126	6740	6886	7033	7255
Bani în circulație	4571	4541	4924	4777	5091	5815	5190	5302	5416	5586
Rezervele bancare	2431	1437	1415	1427	1521	2311	1550	1584	1618	1669
Rezervele obligatorii	795	846	841	840	865	1036	903	936	963	983
Rezerve excesive	1635	591	573	586	656	1275	648	648	655	685
Sinteza monetară pe sistem										
Activele externe nete	7421	7687	8582	8995	9537	9175	10394	10787	11186	12394
Activele externe nete (convertibile)	7418	7649	8578	8998	9537	9175	10394	10787	11186	12394
<i>din care: ale băncilor comerciale</i>	982	1073	1553	1649	1985	900	2060	2088	2114	2215
Activele externe nete (neconvertibile)	3	38	4	-3	0	0	0	0	0	0
Activele interne nete	8405	8628	9208	8841	9361	11299	9199	9360	9495	9282
Cereri față de guvernul general (net)	1387	1162	1409	863	1435	1747	1323	1306	1158	1170
Credite în economie	9990	10762	11520	12319	12594	12552	13012	13431	13850	14269
Alte articole (nete)	-2972	-3296	-3720	-4341	-4668	-3001	-5136	-5377	-5513	-6156
Masa monetară (M3)										
Masa monetară (M3)	15827	16315	17790	17835	18898	20474	19594	20147	20682	21676
Masa monetară (M2: fără depozite valutare)	11126	11066	11592	11308	11746	15211	12133	12502	12820	13148
Bani în circulație	4571	4541	4924	4744	5091	5815	5190	5302	5416	5586
Total depozite	11256	11774	12866	13091	13806	14659	14404	14844	15266	16090
Depozite în moneda națională	6554	6524	6659	6551	6655	9397	6943	7200	7404	7562
Depozite valutare	4701	5249	6198	6527	7152	5263	7461	7645	7862	8528
Indicatori de referință:										
Creșterea bazei monetare (% modif.; trimestrial)	20.3	-14.6	6.0	-2.1	6.6	...	1.9	2.2	2.1	3.1
Creșterea bazei monetare (% modif.; anual)	31.8	6.3	18.5	6.5	-5.6	16.0	12.7	8.6	13.4	9.7
Creșterea masei monetare (% modif.; trimestrial)	6.0	3.1	9.0	0.3	6.0	...	3.7	2.8	2.7	4.8
Creșterea masei monetare (% modif.; anual)	35.0	34.8	33.3	19.4	19.4	29.4	20.1	13.2	16.0	14.7
Creditarea economiei, (% modif.; anual)	35.0	41.2	41.9	37.2	26.1	...	20.9	16.6	12.4	13.3
Creditarea netă a guvernului, (% modif.; anual)	-15.0	-21.4	-14.7	-24.5	-23.1	-10.0	-17.4	-17.8	-18.3	-67.9
Rezerve internaționale brute (milioane USD)	597.4	593.1	633.5	618.5	688.4	750.0	683.3	731.2	740.0	799.3
Rezerve internaționale nete (milioane USD)	501.6	505.3	532.6	528.0	547.6	644.9	582.1	599.4	617.5	661.3
Viteza de circulație (M3; sfârșit de perioadă)	2.3	2.3	2.2	2.2	2.2	2.1	2.2	2.2	2.2	2.2
Multiplicatorul masei monetare	2.3	2.7	2.8	2.9	2.9	2.5	2.9	2.9	2.9	3.0
Ponderea depozitelor valutare în total depozite	41.8	44.6	48.2	49.9	51.8	35.9	51.8	51.5	51.5	53.0

Surse: Banca Națională a Moldovei; estimările FMI.

Tabelul 5. Moldova: Indicatorii sectorului financiar, 2000–2006
(la sfârșit de perioadă; %, dacă nu este indicat altfel)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006 Sem.1
Mărimea							
Numărul băncilor	20	19	16	16	16	16	15
Actiunile totale ale sistemului bancar (% din PIB)	29	31	35	38	42	49	48
Credite acordate sectorului neguvernamental (% din PIB)	14	16	19	22	23	27	27
Suficiența capitalului							
Rata suficienței capitalului 1/	49	43	36	32	31	27	26
Lichiditatea							
Rata lichidității 2/	67	60	56	48	53	52	50
Calitatea activelor 3/							
Credite non-performante (CNP) ca pondere din total credite	21	10	8	6	7	5	5
CNP, provizioane nete fără pierderi la credite / capital de nivelul 1	15	5	3	2	3	2	0
Credite supravegheate ca pondere din total credite	30	31	35	35	34	39	42
Provizioanele la pierderi pe credite, minus CNP, raportate la capital de gradul 1	51	41	43	42	41	44	48
Rentabilitatea							
Rentabilitatea capitalului propriu	25	14	17	20	18	15	18
Rentabilitatea activelor	7	4	4	4	4	3	3
Venitul excl.venitul din dobânzi / Total venit	39	35	40	38	35	34	31
Ratele dobânzii							
Rata medie a dobânzii la credite în moneda națională	32	26	19	19	21	17	18
Rata medie la depozite în moneda națională	24	18	13	14	16	11	11
Marja ratei dobânzii, moneda națională	9	8	7	5	6	7	6
Rata medie a dobânzii la credite în valută străină	15	12	12	11	11	11	11
Rata medie la depozite în valută străină	5	3	3	4	5	5	5
Marja ratei dobânzii, valută străină	10	9	9	7	6	5	7
BT de 91 zile (venit nominal efectiv)	25	8	11	18	7	4	8
Depozite în valută străină							
Ponderele depozitelor în valută străină în masa monetară	28	28	31	34	31	30	35
Ponderele depozitelor în valută străină în total depozite	49	45	47	50	45	42	48

Sursă: Banca Națională a Moldovei

1/ Total capital normativ raportat la activele ponderate la risc

2/ Active lichide raportate la total depozite

3/ Incertitudinea vizând proprietarii băncilor implică o abordare precaută a acestor date.

Tabelul 6: Moldova: Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului localizate (SCERS)

	1997	1998	1999	2000	2001	Cele mai 2002 recente	Obiectivele:		
							2006	2010	2015
Scopul: Eradicarea sărăciei extreme și a foametei									
Obiectivul: Reducerea în jumătate a numărului persoanelor cu venit mai mic de 2,15 dolari SUA pe zi (la PPC), între anii 1997-2015									
• Ponderea populației cu venit mai mic de \$2,15 pe zi (%) (la PPC)		59.7	70.8	64.5	52.4	39.8 27.8 (2004)	28.0	23.0	18.0
Scopul: Realizarea accesului universal la studii medii									
Obiectivul: Realizarea accesului universal la învățământul gimnazial									
• Rata încadrării nete în învățământul gimnazial (%)			87	87.0	86.8	87.9 88.5 (2004)	88.9	93.8	100.0
Scopul: Reducerea mortalității copiilor									
Obiectivul: Reducerea cu două treimi a ratei mortalității la copiii cu vârsta sub cinci ani pe parcursul perioadei 1990-2015									
• Rata mortalității la copiii cu vârsta sub cinci ani (la 1000)	25.9	22.9	23.9	23.3	20.3	18.2 15.3 (2004)	15.0	11.9	8.4
• Rata mortalității infantile (la 1000 vii-născuți)	19.8	17.5	18.2	18.3	16.3	14.7 12.2 (2005)	12.1	9.6	6.3
• Ponderea copiilor de 2 ani vaccinați împotriva rujeolei (% copii)	99	99.2	98.8	98.6	99.4	99.1 n/d	100.0	100.0	100.0
Scopul: Îmbunătățirea sănătății materne									
Obiectivul: Reducerea cu trei pătrimi a ratei mortalității materne pe parcursul perioadei 1990-2015									
• Rata mortalității materne (la 100 000 nașteri)	48.3	36.3	28.6	27.1	43.9	28.0 18.6 (2005)	23.0	21.0	13.3
• Rata nașterilor asistate de personal medical calificat (%)	100	98	98	98.0	99.0	99.0 n/d	100.0	100.0	100.0
Scopul: Combaterea HIV/SIDA, tuberculozei și malariei									
Obiectivul: Stoparea răspândirii și începerea procesului de reducere a HIV/SIDA către anul 2015									
• incidența HIV/SIDA (la 100 000 persoane)	9.38	9.47	3.65	4.1	5.5	4.7 8.53 (2005)	4.0	3.5	3.2
• incidența HIV printre populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 ani	28.2	30.2	11.2	11.9	10.9	9.7 11.7 (2005)	4.9	4.2	4.0
Obiectivul: Stoparea răspândirii și începerea procesului de reducere a tuberculozei și malariei, către anul 2015									
• Rata mortalității asociată cu tuberculoza (decese la 100 000 persoane)	11.2	12.13	14.95	16.9	15.0	15.8 18.5 (2005)	13.9	12.0	7.0
Scopul: Asigurarea durabilității mediului înconjurător									
Obiectivul: Integrarea principiilor dezvoltării durabile în politicile și programele naționale și reducerea pierderilor resurselor mediului înconjurător									
• Ponderea terenurilor împădurite (%)				9.6	9.6	10.3 12.6 (2004)	11.0	12.1	13.2
• Ponderea ariilor naturale protejate pentru conservarea biodiversității (%)	1.53	1.96	1.96	2.0	2.0	2.0 1.96 (2004)	2.1	2.2	2.4
Obiectivul: Reducerea în jumătate a numărului persoanelor fără acces la surse îmbunătățite de apă, către anul 2015									
• Ponderea populației cu acces durabil la sursele îmbunătățite de apă (%)	37	37.6	37.7	37.8	38.1	38.5 44.5 (2004)	47.7	57.0	68.5
Obiectivul: Majorarea semnificativă a numărului populației ce are acces la salubritate îmbunătățită									
• Ponderea populației ce are acces la salubritate îmbunătățită (%)		46.3		41.1	40.0	41.7 43.6 (2004)	56.0	73.3	90.0

Sursă: SCERS 2004-06, Guvernul Republicii Moldova, iunie 2004; Ministerul Economiei.

Tabelul 7. Moldova: Cerințele și sursele de finanțare externă, 2004–2008
(milioane dolari SUA)

	Efectiv		Prognoza personalului FMI		
	2004	2005	2006	2007	2008
1. Necesarul total de finanțare	439.3	571.9	649.8	581.3	576.9
Deficitul contului curent extern (excl.transferurile oficiale)	103.4	287.5	392.8	353.5	280.8
Amortizarea datoriei	111.4	133.5	134.7	128.8	146.0
Datorii pe termen mediu și lung	111.4	133.5	134.7	128.8	146.0
Sectorul public	41.8	40.7	80.5	78.3	79.6
Multilaterale 1/ Obligațiuni și cambii	40.5	24.6	19.9	17.8	19.8
Alte	1.3	16.1	60.6	60.5	59.7
Băncile comerciale					
Sectorul privat corporativ	69.6	92.8	54.2	50.5	66.4
Datorii pe termen scurt 2/					
Rambursarea arieratelor	54.9	0.8	68.0	0.0	0.0
Acumularea rezervelor brute	148.0	128.6	63.6	110.8	163.1
Procurarea și rambursarea creditelor FMI	21.6	21.4	-9.2	-11.9	-12.9
2. Finanțarea disponibilă	439.3	571.9	649.8	581.3	576.9
Investiții directe străine (nete)	87.4	225.5	221.6	223.3	240.9
Finanțarea datoriei de către creditorii privați	102.7	129.9	112.5	112.5	112.5
Finanțarea pe termen mediu și lung	102.7	129.9	112.5	112.5	112.5
Aferentă sectorului public					
din care: finanțarea Balanței de Plăți 3/					
Aferen băncilor comerciale					
Aferentă sectorului privat corporativ	102.7	129.9	112.5	112.5	112.5
Finanțarea pe termen scurt					
din care: finanțarea Balanței de Plăți 3/					
Creditorii oficiali 4/	73.3	69.2	124.0	214.8	205.1
Multilaterali 1/	70.7	68.2	112.5	158.4	147.6
din care: finanțarea Balanței de Plăți 3/					
Bilaterali	2.6	1.0	11.4	56.4	57.5
Aferentă sectorului public	2.6	1.0	11.4	56.4	57.5
din care: finanțarea Balanței de Plăți 3/ granturi potențiale			0.0	47.4	57.5
Aferentă sectorului privat					
Acumularea arieratelor (excepțională)	42.4	26.2	11.9	0.0	0.0
Deficitul de finanțare 5/	29.7	14.7	3.7
Alte fluxuri 5/	133.6	121.1	150.1	16.0	14.7
Indicatori de referință:					
Finanțarea Balanței de Plăți, total 3/	0.0	0.0	29.7	14.7	0.0
Resurse suplimentare de la FMI, potențiale	29.7	14.7	...

1/ Cu excepția FMI.

2/ Scadența inițială de sub un an. Stocul la sfârșitul perioadei precedente.

3/ Include tranzacții întreprinse în scopul finanțării deficitului Balanței de Plăți sau suplimentării rezervelor.

4/ Include împrumuturi și granturi.

5/ Include alte fluxuri financiare nete, precum și erorile și omisiunile.

Tabelul 8. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, 31 martie – 31 decembrie 2006 1/

	31 dec. 05		31 mart. 06		30 iun. 06		30 sept. 06		31 dec. 06		
	Efectiv 2/	Țintele indicative	Efectiv	Țintele indicative	Efectiv	Țintele indicative	Criteriile de performanță	Efectiv	de Program	Prognozat 3/	Prognozat 4/
1. Criteriile cantitative de performanță											
Limita minimă a soldului bugetului guvernului general 5/	634	-247	-469	-417	-271	-303	(milioane lei)	-350	-210	-210	-210
Limita minimă ajustată pentru soldul bugetului guvernului general		-217	162	-361	-66	-201		317	-243		
Plafonul activelor interne nete ale BNM (nivel)	569	60	-469	55	-271	-477		-652	-150	-453	-768
Limita minimă a rezervelor internaționale nete ale BNM (nivel)	6 436	6 410	6 432	6 791	6 609	7 866		6 845	8 276	7 113	7 380
Plafonul datoriei externe neconcesionale contractate sau garantate de guvernul general	...	0	0	0	0	0		0	0	0	0
2. Criteriile de performanță permanente											
Plafonul acumulării arieratelor la plățile externe	0	0	0	0	(milioane lei)	0	0	0	0
3. Țintele indicative											
Plafonul bazei monetare (nivel)	7 003	6 470	5 978	6 846	6 340	7 390		6 204	8 126	6 612	6 612
Plafonul asupra modificării arieratelor interne ale guvernului general	...	0	0	0	0	0		0	0	0	0
4. Previțiuni de bază											
Finanțarea concesională a datoriei externe	327	130	100	231	175	362		259	494	387	387
în milioane dolari SUA	...	10	8	18	14	28		20	39	29	29
Încasări din privatizare	176	9	-4	30	5	50		21	68	28	28

Sursă: Autoritățile Republicii Moldova și estimările personalului FMI.

1/ Cifrele pentru anul 2006 se referă la fluxurile cumulative, începând cu sfârșitul anului 2005, cu excepția cazurilor indicate altfel. Criteriile cantitative sunt calculate în baza cursului de schimb de referință de 12,832 lei/dolar SUA pentru martie-septembrie, 2006 și în baza cursului de schimb de referință de 13,2911 lei/dolar SUA pentru perioada următoare.

2/ Toate variabilele sunt stocuri, cu excepția soldului bugetului guvernului general și a împrumuturilor concesionale externe, care sunt fluxuri.

3/ Bazat pe cursul de schimb anterior.

4/ Bazat pe cursul de schimb nou.

5/ În cazul în care debursările datoriei externe vor depăși previziunile utilizate pentru scopurile Programului, plafonul deficitului de casă al guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare, până la limita cumulativă de 125 milioane lei. În cazul în care debursările externe lipsesc, plafonul va fi diminuat cu sumă deplină.

Tabelul 8a. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, 31 decembrie 2006 – 31 decembrie 2007 1/

	31 dec 2006	31 mart. 07	30 iun. 07	30 sept. 07	31 dec. 07
	Țintele indicative 2/ Prog.	Criteriile de performanță	Țintele indicative	Țintele indicative	Țintele indicative
1. Criteriile cantitative de performanță					
(milioane lei)					
Limita minimă a soldului bugetului guvernului general 3/	-210	-144	-248	-238	-233
Plafonul activelor interne nete ale BNM (nivel)	-768	-997	-1 081	-1 174	-1 535
Limita minimă a rezervelor internaționale nete ale BNM (nivel)	7 380	7 737	7 967	8 207	8 789
Plafonul datoriei externe neconcesionale contractate sau garantate de guvernul general	0	0	0	0	0
2. Criteriile de performanță permanente					
Plafonul acumulării arieratelor la plățile pe datoria externă	0	0	0	0	0
3. Țintele indicative					
(milioane lei)					
Plafonul bazei monetare (nivel)	6 612	6 740	6 886	7 033	7 255
Plafonul asupra modificării arieratelor la plățile interne ale guvernului general	0	0	0	0	0
4. Asumări de bază					
(milioane lei, cu excepția cazurilor când se indică altfel)					
Finanțarea concesiională a datoriei externe	387	184	319	472	703
în milioane dolari SUA	29	14	24	35	53
Venituri din privatizare	28	0	40	80	155

Sursă: Autoritățile Republicii Moldova și estimările personalului FMI.

1/ Cifrele pentru anul 2007 se referă la fluxurile cumulative începând cu sfârșitul anului 2006, cu excepția cazurilor când se indică altfel. Criteriile cantitative sunt calculate în baza cursului de schimb de referință de 13,2911 lei/dolar SUA.

2/ Toate variabilele sunt stocuri, cu excepția soldului bugetului guvernului general și a împrumuturilor concesiionale externe, care sunt fluxuri.

3/ În cazul în care debursările datoriei externe vor depăși asumările utilizate pentru scopurile Programului, plafonul deficitului de casă a guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare până la limita cumulativă de 146 milioane lei. În cazul în care debursările externe lipsesc, plafonul va fi diminuat cu sumă deplină.

Tabelul 9. Moldova: Situația vizând implementarea criteriilor de performanță structurală și a indicatorilor structurali de monitorizare

	Măsura	Termenul	Situația	Note
Convenit în programul din 2006				
Criteriile de performanță				
1	Guvernul și BNM vor continua să se abțină de la acordarea tratamentului preferențial Băncii de Economii (inclusiv prin facilități fiscale, reglementări prudentiale și acces la mijloacele guvernului general).	Continuu	Se respectă	
2	Transmiterea în Parlament a modificărilor la Legea privind întreprinderile de stat, care să stabilească condiții de guvernare corporative similare celor din societățile pe acțiuni.	30/06/06	Realizat	Modificările la Legea nr. 146-XIII din 16 iunie 1994 privind întreprinderile de stat, care stabilesc condițiile de guvernare corporativă similare celor din societățile pe acțiuni, au fost aprobate prin Hotărârea de Guvern nr. 531 din 18 mai 2006 și prezentată Parlamentului la 20 iunie 2006.
3	Adoptarea de către Parlament a modificărilor la Legea cu privire la Banca Națională, prin care stabilitatea prețurilor să devină obiectivul de bază, se va interzice creditarea directă a Guvernului, se va consolida independența membrilor Consiliului de Administrație al BNM în exercitarea sarcinilor și atribuțiilor lor și se va acorda BNM autoritatea deplină asupra politicii monetare.	31/07/06	Realizat	Proiectul de lege privind modificarea Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei a fost prezentat Parlamentului Republicii Moldova la data de 31 martie 2006 și a fost aprobat în a doua lectură la 30 iunie 2006.
4	În perioada februarie-septembrie 2006 Consiliul Creditorilor va semna acorduri privind restructurarea datoriei pentru suma totală ce nu va depăși 100 milioane lei, cu rambursarea totală a fiecărei datorii restructurate nu mai târziu de 1 ianuarie 2009.	30/09/06	Realizat	În perioada februarie - septembrie Consiliul Creditorilor a încheiat acorduri-memorandum în sumă de 99,96 milioane lei.
5	Guvernul va adopta o Strategie de reformă a administrării fiscale și un Plan de implementare, care au drept scop general reducerea poverii administrative a sistemului fiscal și consolidarea colectării impozitelor, și care în mod specific ar include o abordare a riscurilor în procesul de audit și executare, îmbunătățirea procesului de restituire a TVA și folosirea metodelor indirecte de evaluare a obligațiilor fiscale, inclusiv ca mijloc de a combate subfacturarea în comerțul extern.	30/09/06	Realizat	Proiectul strategiei a fost examinat de către Misiunea de Asistență Tehnică a Departamentului Afaceri Fiscale al FMI și aprobat de Guvern la 27 septembrie 2006.

Tabelul 9 (continuare). Moldova: Situația vizând implementarea criteriilor de performanță structurală și a indicatorilor structurai de monitorizare

	Măsura	Termenul	Situația	Note
	Indicatori structurali de monitorizare			
6	Includerea în tarifele pentru consumul de gaze naturale și electricitate a prețului majorat cu scopul recuperării costurilor din contul consumatorilor (populației și agenților economici), menținând sistemul actual de compensări direcționate.	Continuu	Se respectă	Prin Hotărârea nr. 26 din 14 februarie, 2006 privind gazul natural, Agenția Națională de Reglementare în Energetică a majorat tarifele pentru consumul de gaze naturale, în scopul transferului deplin al costurilor asupra consumatorilor.
7	Stabilirea unui metodologii de analiză a impactului de reglementare a noilor legi și acte normative elaborate.	30/09/06	Realizat	Proiectul metodologiei și ghidului de realizare a evaluării impactului regulatoriu a fost pregătit și aprobat de către Comisia de stat de reglementare a activității antreprenoriale la 15 septembrie și de către guvern - la 27 septembrie curent.
8	Elaborarea unui plan de transfer a conturilor de venituri speciale (proprii) ale unităților bugetare, și a conturilor de cheltuieli ale CNAS și CNAM - la Trezorerie în 2007 (prin reducerea la zero a soldurilor conturilor aflate în băncile comerciale)	30/09/06	Realizat	Planul a fost elaborat și semnat în comun de MinFin și BNM la 29 septembrie 2006.
9	Anularea obligativității de a înregistra exporturile de cereale la Bursa de Mărfuri a Moldovei	30/09/06	Realizat	Prin Hotărârea de Guvern nr. 946 din 18 august 2006, obligativitatea de a tranzacționa exporturile de cereale prin Bursa de Mărfuri a fost anulată.
10	Adoptarea de către Guvern a unei strategii de eficientizare a procedurii de faliment.	30/09/06	Nerespectat	Un proiect de strategie a fost elaborat, dar autoritățile sunt în căutarea asistenței tehnice străine pentru finalizarea strategiei.
11	Prezentarea în Parlament a proiectului de lege privind gestionarea și dectatizarea proprietății statului (inclusiv a unui cadru de raportare pentru întreprinderile de stat în baza manualului de Statistică a Finanțelor Publice din 2001), precum și a modificărilor la Legea privind Datoria Publică, care vor face obligatorie raportarea către Ministerul Finanțelor a tuturor datorțiilor întreprinderilor de stat.	30/09/06	Nerespectat	Proiectul de lege cu privire la gestionarea și dectatizarea proprietății de stat va fi transmis Parlamentului cu înfățișare, pentru a lua în considerare comentariile partenerilor de dezvoltare. Proiectul de lege cu privire la datoria publică a fost aprobat de către Guvern și aprobat de către Parlament în prima lectură la 23 noiembrie 2006.
12	Pregătirea unui plan de consolidare a situației financiare a CNAS (pentru Bugetul de stat pentru anul 2008).	31/12/06	În lucru	Autoritățile au solicitat asistență tehnică pentru pregătirea acestui plan
13	Prezentarea în Parlament a proiectului de lege privind serviciul public.	31/12/06	În lucru	Proiectul de lege a fost elaborat și este discutat în Guvern.
14	Lichidarea Consiliului Creditorilor și transmiterea responsabilităților de monitorizare a datorilor fiscale și ne-fiscale către Inspectoratul Fiscal de Stat și, respectiv, instanțele de judecată.	31/12/06	În lucru	IFPS ete pregătit să preia noile responsabilități.
15	Finalizarea analizei funcționale detaliate a tuturor ministerelor și agențiilor centrale de administrare publică.	31/12/06	În lucru	Analiza funcțională a autorităților administrației publice centrale și a instituțiilor din subordinea acestora a fost finalizată și urmează a fi discutată în guvern și cu donatorii în noiembrie.
16	Anunțarea câștigătorului licitației pentru efectuarea evaluării independente a BEM.	31/12/06	În lucru	Cel puțin două firme cu renume au prezentat ofertele.
17	Aprobarea în Parlament a legii privind gestionarea și dectatizarea proprietății statului și a legii privind datoria publică.	31/12/06	În lucru	

Tabelul 10. Moldova: Capacitatea de rambursare a creditelor FMI, 2005–2015

	Scenariul de bază										
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Disbursările Fondului 1/											
Milioane DST	-	43.4	33.1	22.9	11.4	-	-	-	-	-	-
Milioane dolari SUA	-	62.0	47.4	32.7	16.4	-	-	-	-	-	-
Procente din cotă	-	35.2	26.9	18.6	9.3	-	-	-	-	-	-
Rambursări prognozate/răscumpărări și plăți 1/											
Milioane DST	16.3	18.1	16.0	14.9	12.5	6.1	4.5	13.2	16.9	21.4	22.5
Milioane dolari SUA	24.1	25.9	22.8	21.3	17.9	8.8	6.4	18.9	24.2	30.6	32.1
Procente din exporturile de bunuri și servicii (B&S)	1.6	1.7	1.3	1.1	0.8	0.4	0.2	0.6	0.7	0.8	0.8
Procente din totalul serviciului datoriei	22.6	25.9	24.8	23.8	20.9	12.9	9.5	23.8	27.1	33.8	43.5
Procente din cotă	13.2	14.7	12.9	12.1	10.2	5.0	3.6	10.7	13.7	17.4	18.2
Procente față rezervele internaționale brute	4.0	3.8	2.9	2.2	1.5	0.6	0.4	1.0	0.9	0.9	0.9
Soldul creditului neachitat 1/											
Milioane DST	66.8	93.8	112.4	121.4	121.0	115.5	111.6	98.9	82.4	61.4	39.2
Milioane dolari SUA	95.5	134.0	160.6	173.5	173.0	165.1	159.5	141.3	117.8	87.8	56.1
Procente din exporturile de B&S	6.2	8.6	9.0	8.6	7.6	6.6	5.8	4.7	3.5	2.4	1.4
Procente din cotă	54.2	76.1	91.2	98.5	98.2	93.8	90.6	80.3	66.9	49.8	31.8
Procente față de rezervele internaționale brute	16.0	19.5	20.1	18.0	14.7	12.0	9.9	7.5	4.2	2.7	1.5
Indicatori de referință											
Debursări în cadrul PRGF (înainte de suplimentare)		22.9	22.9	22.9	11.4						
Exporturi de B&S (milioane dolari SUA)	1528.3	1559.9	1787.6	2012.1	2264.9	2491.4	2740.5	3014.6	3332.9	3684.9	4074.0
Serviciul datoriei (milioane dolari SUA)	106.4	99.9	91.9	89.4	85.4	68.0	67.7	79.6	89.4	90.5	738.0
Cota (milioane DST)	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2	123.2
Cota (milioane dolari SUA)	182.1	176.1	176.1	176.1	176.1	176.1	176.1	176.1	176.1	176.1	176.1
Rezerve Internaționale brute (milioane dolari SUA)	597.4	688.4	799.3	962.4	1180.0	1373.1	1615.5	1891.3	2776.1	3227.5	3743.3
Rata DST/dolarul SUA (media perioadei)	0.68	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70
Rata DST/dolarul SUA (la finele perioadei)	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70	0.70

1/ În baza retragerilor existente și viitoare

Sursă: Calculul personalului FMI

Tabelul 11. Moldova: Evaluări și debursări în cadrul aranjamentului PRGF pe trei ani

Data	Acțiune	Debursare
5 mai 2006	Aprobarea aranjamentului PRGF pe 3 ani de către Consiliul de Directori	11,44 milioane DST
La sau după 10 decembrie 2006	Încheierea primei revizuirii în baza criteriilor de performanță pentru sfârșitul lunii septembrie 2006	31,97 milioane DST
La sau după 10 iunie 2007	Încheierea celei de-a doua revizuirii în baza criteriilor de performanță pentru sfârșitul lui martie 2007 și adoptarea condițiilor și debursărilor pentru al doilea an al aranjamentului	21,71 milioane DST
La sau după 10 decembrie 2007	Încheierea celei de-a treia revizuirii în baza criteriilor de performanță pentru sfârșitul lunii septembrie 2007	11,44 milioane DST
La sau după 10 iunie 2008	Încheierea celei de-a patra revizuirii în baza criteriilor de performanță pentru sfârșitul lui martie 2008 și adoptarea condițiilor și debursărilor pentru al treilea an al aranjamentului	11,44 milioane DST
La sau după 10 decembrie 2008	Încheierea celei de-a cincea revizuirii în baza criteriilor de performanță pentru sfârșitul lunii septembrie 2008	11,44 milioane DST
La sau după 4 mai 2009	Încheierea celei de-a șasea revizuirii în baza criteriilor de performanță pentru sfârșitul lunii martie 2009	11,44 milioane DST

SUPLIMENTUL I: RELAȚIILE DINTRE REPUBLICA MOLDOVA ȘI FONDUL MONETAR
(situația la 31 octombrie 2006)

- I. **Statutul de membru:** din 12 august 1992; subscris la Articolul VIII al Statutului FMI
- II. **Contul general de resurse:**
	milioane DST	procent din cotă
Cota	123,20	100,00
Mijloacele valutare ale Fondului	148,62	120,63
Poziția tranșei de rezervă	0,01	0,00
- III. **Departamentul DST :**
	milioane DST	procent din alocații
Disponibilități	0,49	n/d
- IV. **Procurări și credite nerambursate:**
	milioane DST	procent din cotă
Aranjamentele prelungite	25,42	20,63
Aranjamentele PRGF	37,31	30,29
- V. **Aranjamentele financiare recente:**

Categoria	Data aprobării	Data expirării	Suma aprobată (milioane DST)	Sumele trase (milioane DST)
PRGF	5/5/2006	4/5/2009	80,08	11,44
PRGF	21/12/2000	20/12/2003	110,88	27,72
EFF	20/05/1996	19/05/2000	135,00	87,50

- VI. **Proгноza obligațiunilor față de Fond¹³:** (milioane DST; în baza utilizării existente a resurselor și disponibilităților în DST:

	Proгноza				
	2006	2007	2008	2009	2010
Suma principalului	0,92	14,53	13,88	11,79	5,54
Plăți/Dobândă	0,44	1,25	0,70	0,26	0,09
Total	1,37	15,78	14,58	12,05	5,64

¹³ Se preconizează că debursările efectuate în perioada după 28 noiembrie 2000, cu excepția debursărilor de asistență pentru situații excepționale, precum și a împrumuturilor din cadrul Facilității pentru Reducerea Sărăciei și Creșterea Economică, vor fi rambursate conform graficului Programat. Statele - membre sunt în drept să solicite Consiliului de Directori al FMI permisiunea de a efectua plăți conform graficului obligațiunilor Programate în cazul în care poziția plăților externe a acestora nu este suficient de puternică pentru a satisface așteptările de rambursare fără dificultăți majore sau riscuri. De notat, că rambursările în cadrul Facilității de Rezervă Suplimentară se vor efectua în baza graficului Programat.

VII. Evaluarea siguranței resurselor:

Conform politicii FMI în domeniul evaluării siguranței resurselor sale, Banca Națională a Moldovei este supusă unei evaluări cu privire la aranjamentul PRGF, aprobat la 5 mai 2006, și solicitarea ulterioară de suplimentare a resurselor din noiembrie 2006. Evaluarea a fost finalizată la 13 octombrie 2006 și s-a ajuns la concluzia că protejarea resurselor FMI la BNM pare să fie adecvată. Totuși, au fost identificate anumite vulnerabilități în sistemul de guvernare și control, care vor fi soluționate prin implementarea recomandărilor oferite de misiunea ce a efectuat evaluarea siguranței resurselor.

VIII. Regimul cursului de schimb:

Moldova a acceptat obligațiunile stipulate în Articolul VIII, secțiunile 2, 3 și 4 ale Statutului FMI. Regimul ei de schimb valutar rămâne liber de restricții aplicate la plățile și transferurile aferente tranzacțiilor internaționale ale contului curent.

Regimul cursului de schimb din Moldova a fost reclasificat în aprilie 2006 de la unul fix, de facto (în raport cu dolarul SUA) la unul cu o flexibilitate dirijată.

Până la introducerea monedei naționale la 29 noiembrie 1993, moneda oficială în Moldova a fost rubla rusească (suplimentată de cupoanele denominate la rublă emise de BNM). Guvernul a introdus moneda națională (leul) la rata de conversiune de 1000 ruble moldovenești pentru 1 leu și la rata de schimb de 3,85 lei pentru un dolar SUA. Leul a fost în mare parte stabil, menținându-se la cca. 4,75 lei/\$1 până la mijlocul lunii octombrie a anului 1998. Ulterior, leul s-a depreciat față de dolar și la 28 februarie 2006 cursul de schimb a fost 12,97 lei/\$1.

Inițial, valutele străine erau comercializate la Bursa Valutară Interbancară din Chișinău. Operațiunile Bursei au luat start în 1993, iar licitațiile aveau loc zilnic începând cu februarie, 1995. Există o piață valutară activă a numerarului în cadrul băncilor comerciale autorizate și caselor de schimb valutar. Din 16 noiembrie 1993 până la sfârșitul lunii octombrie, 1998, rata de schimb a dolarului stabilită prin licitațiile bursiere se considera cursul de schimb oficial cotate de BNM. Începând cu 2 noiembrie 1998, cursul de schimb oficial cotate de BNM este determinat ca media ponderată a tranzacțiilor zilnice pe piața valutară. BNM cotează cursul de schimb al leului față de alte valute în baza ratei leu-dolar SUA și cros-cursurile dintre dolarul SUA și alte valute tranzacționate pe piața internațională.

IX. Consultările în cadrul Articolului IV:

Ultimele consultări în cadrul Articolului IV au fost finalizate la 5 mai 2006 (rapoartele de țară ale FMI nr. 06/184 și 06/187).

X. Participarea la FSAP:

Misiunea FSAP a vizitat Moldova în luna mai 2004; FSSA (Raportul de Evaluare a Stabilității Sectorului Financiar) a fost prezentat Consiliului de Directori în perioada consultărilor în cadrul Articolului IV din 2004.

XI. Utilizarea resurselor Fondului:

La 4 februarie 1993, Moldova a procurat resurse ale Fondului în sumă totală de 13,5 milioane DST, echivalentul a 15 la sută din cotă în cadrul Facilității de Finanțare Compensatorie și Neprevăzută (CCFF). După acesta, a urmat tragerea în cadrul Facilității de Transformare Sistemică (STF) a sumei egale cu 22,5 milioane DST, echivalentul a 25 la sută din cotă; dreptul de tragere a fost aprobat de Consiliul de Directori la 16 septembrie 1993. La 17 decembrie 1993, Consiliul de Directori a aprobat procurarea resurselor Fondului în cadrul aranjamentului stand-by (SBA) în suma de 51,75 milioane DST și debursarea tranșei a doua în cadrul STF de 22,5 milioane DST. La 19 decembrie 1994 Moldova a efectuat următoarea procurare în cadrul CCFF în suma de 12,2 milioane DST, echivalentul a 13,5 la sută din cotă în contextul celei de-a doua revizuirii a SBA, care a expirat la sfârșitul lunii martie 1995. Consiliul de Directori a aprobat următorul SBA pentru Moldova în suma totală de 58,50 milioane DST (echivalentul a 65 la sută din cotă) la 22 martie 1995. În cadrul acestui aranjament au fost efectuate trei procurări în suma totală de 32,4 milioane DST (echivalentul a 36 la sută din cotă). La 20 mai 1996 Consiliul de Directori a aprobat un Aranjament extins în sumă de 135 milioane DST (echivalentul a 150 la sută din cota veche). La momentul efectuării celei de-a treia revizuirii, Programul a fost prelungit cu un an până la 19 mai 2000. Deși cea de-a patra revizuire a fost finalizată, Programul a expirat la 19 mai 2000, fără finalizarea ultimei revizuirii planificate, din cauza faptului că Parlamentul a refuzat de două ori aprobarea unor condiții importante stipulate de Program. Cinci procurări în suma totală de 87,5 milioane DST (echivalentul a 97 la sută din cota veche) au fost efectuate în cadrul aranjamentului EFF. Aranjamentul PRGF a fost aprobat la 21 decembrie 2000 în sumă de 110,88 milioane DST (echivalentul a 90 la sută din cota). Suma de 9,24 milioane DST a fost debursată la 29 decembrie 2000, după care au urmat debursările de 9,24 milioane DST (la 23 februarie 2001) și 9,24 milioane DST (la 26 iulie 2002). Aranjamentul a expirat în decembrie 2003 cu doar o singură revizuire completată. Un nou aranjament PRGF a fost aprobat la 5 mai 2006 în sumă de 80,08 milioane DST (echivalentul a 65% din cotă). La 10 mai 2006 au fost debursate 11,44 milioane DST.

XII. Reprezentantul permanent:

Dl Mathisen a fost numit reprezentant permanent al FMI la Chișinău în decembrie 2005.

XIII. Consultanții permanenți:

Consultantul permanent al Departamentului Afacerilor Fiscale al FMI dl Agarwal, și-a încheiat misiunea sa de susținere a procesului de dezvoltare a Trezoreriei în iunie 1998. Au urmat vizite ocazionale pe parcursul anului 1999. În 1998, dl și dna Faulk, în calitate de consultanți permanenți, au acordat asistență BNM în domeniul supravegherii bancare. Pe parcursul anului 1999 ei au continuat vizitele în Moldova în calitate de experți străini. În iulie

1999, vizitele consultantului permanent al FAD în domeniul administrării fiscale, dl Vandenberghe, au fost prelungite a treia oră pentru o perioadă de șase luni în scopul acordării asistenței în dezvoltarea unității contribuabililor mari. Contractul dlui Vandenberghe s-a încheiat la mijlocul anului 2000. În ianuarie 2007, la BNM va activa pe o perioadă scurtă de timp, un consultant permanent în domeniul implementării politicii monetare și gestiunii lichidităților.

XIV. Asistența tehnică de scurta durată:

Dl Antao a efectuat vizite periodice în scopul acordării asistenței Ministerului Finanțelor în domeniul analizei macroeconomice începând cu mijlocul anului 1997. În perioada din aprilie 1996 - iulie 1998 dl Richards a efectuat vizite periodice în calitate de consultant regional pentru Moldova, Armenia, și Georgia, în domeniul statisticii Balanței de Plăți. Dl Van Sluys și dl Peeraer au vizitat Chișinăul de câteva ori în perioada anilor 1998/99 în scopul acordării asistenței în domeniul supravegherii operațiunilor valutare desfășurate de băncile comerciale. Din 1999 încoace, dl Thompson a vizitat Moldova în scopul acordării asistenței BNM în domeniul contabilității și a continuat vizitele regulate în Moldova pe parcursul ultimilor trei ani și jumătate, inclusiv pentru scopurile pregătirii BNM pentru efectuarea auditului internațional. Dl Ponomarenko a vizitat Moldova de câteva ori în 2002-2004 în scopul acordării asistenței Biroului Național de Statistică (BNS) în domeniul conturilor naționale. Dl Astin a vizitat Moldova în mod regulat în scopul acordării sprijinului BNS în reformarea metodologiei de calcul a IPC și IPP.

XV. Asistență tehnică:

Tabelul de mai jos prezintă un sumar al misiunilor de asistență tehnică acordată de FMI Republicii Moldova începând, cu ianuarie 2001.¹⁴

¹⁴ Informații privind asistența tehnică acordată până în 2001 sunt incluse în rapoartele anterioare.

Moldova: Asistența tehnică acordată de FMI, 2001–2006

Departamentul FMI	Domeniul identificat	Perioada	Recipienți
LEG	Legislația privind zonele economice libere	ianuarie/februarie 2001	MEC
FAD	Politica de cheltuieli	mai 2001	MinFin
LEG	Legea insolvenței	iunie 2001	MEC
LEG	Legislația bancară	iunie 2001	BNM
MAE	Evaluarea asistenței tehnice	octombrie 2001	BNM
MAE	Sistemul de plăți; prognozarea lichidităților și cadrul politicii monetare; contabilitatea în banca centrală și auditul intern; supravegherea bancară.	mai 2002	BNM
MFD	Sistemul de plăți	misiunile din 2003 și 2004	BNM
STA	Conturile naționale	mar. 2002, dec. 2002, mar. 2003, apr. 2004	BNS
STA	Statistica prețurilor	noiem. 2003, sep. 2004, noiem. 2005, iulie 2006	BNS
STA	Statistica monetară și bancară	aprilie 2004	BNM
MFD/LEG	Combaterea spălării banilor	aprilie 2004, august 2006	Guvernul, BNM
FAD	Modernizarea Unității contribuabililor mari și a sistemului TVA	mai 2004	MinFin
MFD	Reglementarea pieței valutare și supravegherea bancară	decembrie 2004	BNM
STA	Statistica monetară și bancară	mai 2005	BNM, BNS
MFD	Auditul intern (Banca Națională)	Iunie 2005	BNM
STA	SDDS	noiembrie 2005	BNM, BNS, MinFin
MFD	Independența băncii centrale, politica monetară și operațiunile monetare	decembrie 2005	BNM
FAD	Gestionarea finanțelor publice	mart 2006, oct. 2006	MinFin
FAD	Administrarea fiscală	iulie 2006	MinFin
MCM	Recapitalizarea Băncii Centrale și normalizarea relațiilor dintre BNM și MinFin	august 2006	BNM, MinFin
MCM	Îmbunătățirea operațiunilor de politică monetară, crearea premiselor unui cadru de țintire a inflației și analiza stabilității sectorului financiar	septembrie 2006	BNM
MCM	Dezvoltarea sistemului valutar	septembrie 2006	BNM

Nota: MinFin: Ministerul Finanțelor; BNM: Banca Națională a Moldovei; MEC: Ministerul Economiei și Comerțului; BNS: Biroul Național de Statistică

SUPLIMENTUL II: MOLDOVA – RELAȚIILE CU FMI ȘI BANCA MONDIALĂ
(situația la data de 16 noiembrie 2006)

Director de țară: Dl. Paul Bermingham
Telefon: +380 44 490 06671

A. Partneriatul în Strategia de Dezvoltare a Moldovei

1. Agenda de dezvoltare a Moldovei este fixată în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS). SCERS a fost prezentată Consiliilor Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (AID) și FMI în noiembrie 2004. În aprilie 2006, autoritățile moldovenești au pregătit primul Raport Anual de Evaluare. Nota Consultativă Comună a Personalului a oferit Guvernului recomandări referitor la implementarea de mai departe a SCERS. Documentul descrie procesul participativ care stă la baza elaborării strategiei, oferă o diagnoză a sărăciei și prezintă Programe sectoriale și măsuri de politici sectoriale pentru atingerea obiectivelor creșterii economice durabile și reducerea sărăciei.
2. FMI a preluat inițiativa în acordarea de asistență Moldovei în promovarea și menținerea stabilității macroeconomice prin politici monetare și financiare prudente. În acest sens, Fondul a încurajat autoritățile Moldovei să realizeze o agendă de reformă a politicilor, care ar atrage nivelul necesar de finanțare concesională din străinătate din partea creditorilor bilaterali și multilaterali și ar încuraja comunitatea internațională să restructureze datoriile externe ale Moldovei pentru a spori Sustenabilitatea datoriei externe. Fondul a susținut Programul de reforme economice al Moldovei din 1993 încoace. Ultimul Program PRGF pentru trei ani a fost aprobat la 5 mai 2006.
3. Banca Mondială a condus dialogul cu privire la politici într-un șir de aspecte structurale relevante pentru creșterea economică și reducerea sărăciei, inclusiv dezvoltarea sectorului privat, reforme în domeniul infrastructurii, sănătății, educației, protecției sociale și în agriculturii.
4. La 19 octombrie 2006 Consiliul Executiv al Băncii a aprobat *Creditul de Susținere a Reducerii Sărăciei (PRSC) pentru Moldova* în valoare de 10 milioane dolari SUA. Acest credit, primul dintr-o serie de credite anuale, are drept scop sprijinirea Guvernului în accelerarea creșterii economice și îmbunătățirea eficienței Programelor sociale și administrației publice. PRSC susține direct implementarea SCERS, precum și a Planului de Acțiuni Moldova-UE. Creditul PRSC va sprijini anumite domenii de pe agenda de reforme a Guvernului având ca scop: (i) îmbunătățirea climatului investițional; (ii) îmbunătățirea eficienței și gestionării resurselor publice; și (iii) consolidarea sistemelor de asistență socială și de pensii. Se anticipează, că implementarea Programului de reforme susținut prin PRSC va contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri și climatului investițional, ceea ce va duce la sporirea calității creșterii economice și reducerea sărăciei, mai ales în zonele rurale. Un serviciu civil mai profesionist combinat cu o mai mare transparență și evidență a finanțelor publice, împreună cu o gestionare mai calitativă a cheltuielilor publice și o alocare strategică a resurselor este, de asemenea, o parte importantă din Programul de reforme susținut prin

acest Credit. Având în vedere majorările recente ale prețului pentru energia importată, PRSC susține, de asemenea, eforturile Guvernului în consolidarea rețelei de siguranță socială existentă pentru grupurile sociale, prin finalizarea reformei sistemului de pensii, începute în 1999 și perfecționarea direcționării Programelor de asistență socială.

5. Lucrările analitice recente ale Băncii Mondiale includ: *Analiza gestionării cheltuielilor publice, Evaluarea climatului investițional, Evaluarea procurărilor, Analiza responsabilității financiare a țării, un Studiul de diagnosticare a comerțului, a doua Evaluare a sărăciei, Nota privind politicile educaționale, Nota privind politicile în domeniul sănătății, Nota privind agricultura*, precum și *Memorandumul economic pentru țară*, intitulat „*Moldova: Oportunități pentru o creștere economică accelerată*”. Banca Mondială acordă, de asemenea, asistență tehnică guvernului în domeniile: *monitorizarea sărăciei, reforma administrației publice și protecția socială*.

6. Într-un șir de domenii, cum ar fi sectorul social, mediul, infrastructura, Banca Mondială are rolul de lider în dialogul cu autoritățile. Banca, de asemenea, preluat inițiativa în domeniile de asistență pentru dezvoltarea sectorului privat și susținerea reformelor în agricultură, iar analizele realizate de Bancă sunt utilizate și în cadrul Programului Fondului. În alte domenii, cum ar fi reforma în domeniul comerțului și serviciului vamal, politicile din sectorul financiar, managementul sectorului public, ambele instituții colaborează. În final, în așa domenii ca politica fiscală, monetară și cea cu privire la rata de schimb valutar, precum și administrarea fiscală, întâietatea îi aparține FMI.

B. Colaborarea dintre FMI și Banca Mondială pe domenii specifice

Domeniile în care conduce Banca Mondială

7. Domeniile în care Banca Mondială conduce dialogul în domeniul politicilor sunt: sectorul social, infrastructura și mediul ambiant. În **sfera socială**, Banca a realizat o *Evaluare a Sărăciei* pentru a monitoriza și estima progresul atins în reducerea sărăciei. Recent a fost realizată a doua evaluare a sărăciei. *Proiectul de gestionare a sistemului de protecției socială* susține realizarea unei reforme cuprinzătoare a sistemului actual de asigurare cu pensii și introducerea unui cadru de reglementare pentru fondurile private de pensii. Proiectul susține, de asemenea, implementarea noii structuri organizaționale pentru sistemul de asigurare socială. Banca a susținut, de asemenea, două *Proiecte ale Fondului de Investiții Sociale (FISM)* pentru a ajuta la dezvoltarea capacităților și abilităților comunităților locale și municipalităților în reabilitarea infrastructurii sociale. Proiectul FISM se axează, de asemenea, pe îmbunătățirea prestării serviciilor sociale, crearea locurilor de muncă pe termen scurt și oportunităților în regiunile rurale de finanțare a lucrărilor publice la scară mică și susținerea dezvoltării businessului mic în mediul rural.

8. În **domeniul sănătății**, proiectul în curs de desfășurare al *Fondului de Investiții în Sănătate*, se concentrează asupra îmbunătățirii sănătății populației Moldovei și pe creșterea calității și eficienței serviciilor publice de sănătate prin îmbunătățirea accesului săracilor la serviciile esențiale. *Proiectul Controlul SIDA în Moldova* are ca scop îmbunătățirea stării de

sănătate în Moldova și contribuie la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului vizând sănătate prin reducerea mortalității, morbidității și transmiterii HIV/SIDA. O operațiune suplimentară de sprijin a Moldovei în combaterea gripei aviare a fost, de asemenea, aprobată în anul fiscal 2006.

9. În **domeniul educației**, *Proiectul Învățământ de calitate în zonele rurale* continuă activitatea în domeniile abordate în cadrul *Proiectul de reformă a învățământului general* care a fost închis recent și susține Programul de învățământul Guvernului pentru a spori calitatea predării și învățării, spori accesul și echitatea, spori eficiența cheltuielilor publice în domeniul învățământului și pentru a fortifica planificarea și monitorizarea în domeniul învățământului.

10. Cu privire la dezvoltarea **infrastructurii**, Banca Mondială își concentrează eforturile asupra modernizării serviciilor de bază, care au impact asupra populației în general și a celor săraci în particular. *Proiectul II Energetic* are două componente principale: (i) infrastructura în sistemul electroenergetic - investiții pentru modernizarea și reabilitarea contoarelor, aparatelor de distribuire și comunicații, reabilitarea porțiunilor prioritare ale rețelei de transmisiune a electricității și dezvoltarea instituțională și de reglementare a pieței electroenergetice și (ii) asigurarea cu încălzire și consumul energiei termice – investiții în îmbunătățirea asigurării cu energie termică și eficienței energetice în unele clădiri publice. *Proiectul pilot de alimentare cu apă și salubritate* are ca scop sporirea bunăstării populației care locuiește în cele mai sărace localități rurale, orașele și orașe, prin îmbunătățirea calității, eficienței și durabilității serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare, prin reabilitarea și îmbunătățirea funcționării unor anumite sisteme de aprovizionare cu apă și de canalizare pentru a spori calitatea și eficiența serviciilor, pentru a spori viabilitatea financiară și practicile comerciale ale unităților participante și pentru a implica sectorul privat în acest sector.

11. Banca a susținut un șir de proiecte în **domeniul mediului înconjurător**. *Proiectul de Control al poluării în agricultură* se axează pe extinderea semnificativă a aplicării practicilor agricole prietenoase mediului de către fermieri și industria agricolă, reducând, astfel, eliminarea deșeurilor din surse agricole în râul Dunărea și în Marea Neagră. Un șir de activități de asistență tehnică se află acum în curs de desfășurare. Proiectul de *Elaborare a Strategiei pentru diversitatea biologică* ajută guvernului la realizarea Articolelor 6 și 8 ale Convenției cu privire la diversitatea biologică. Proiectul susține, de asemenea, formularea și adoptarea de strategii și acțiuni pentru protecția și utilizarea durabilă a diversității biologice printr-un proces participativ care implică populația, sectorul privat și ONG-urile locale. În mod similar, *Proiectul pentru conservarea diversității biologice* finalizat recent abordează prioritățile naționale legate de mediu și anume îmbunătățirea calității apei și habitatului râului Nistru.

12. În domeniul **dezvoltării rurale și agricole**, *Primul proiect de cadastru* al Băncii a inițiat primul cadastru, realizând un sistem de înregistrare a pământului în spațiul rural și a ajutat la dezvoltarea cadrului instituțional pentru completarea și administrarea cadastrului legal în spațiile urbane. Proiectul a ajutat la crearea unui sistem de drepturi de proprietate clar și ușor de aplicat, pentru a promova privatizarea pământului și dezvoltarea piețelor imobiliare în Moldova. Cele două *Proiecte de investiții și servicii rurale* sporesc veniturile rurale și

ridică nivelul de viață prin promovarea antreprenoriatului rural, producției agricole, diversificării economice și a comerțului în zonele rurale. Proiectele oferă susținere investițională populației pentru diminuarea limitărilor instituționale principale în calea formării grupurilor de fermieri, susține dezvoltarea instituțiilor și a infrastructurii de marketing pentru un acces mai bun la piețele de materii prime pentru agricultură și de producție agricolă finită, cât și dezvoltarea unor servicii de consultanță rurală. Proiectele oferă, de asemenea, investiții și capital de lucru în condiții de piață pentru susținerea unui spectru larg de afaceri agricole.

13. Deși Banca are rolul de lider în domeniile descrise mai sus, FMI manifestă un interes mare pentru aceste domenii, deoarece multe dintre aceste reforme sunt critice pentru atingerea stabilității macroeconomice și sporirea perspectivelor de creștere economică. În mod corespunzător, între cele două instituții are loc un proces amplu de consultare și coordonare referitor la aceste subiecte.

Domeniile de responsabilitate comună

14. Banca și Fondul lucrează împreună într-un șir de domenii:

15. **Dezvoltarea sectorului privat.** Deși s-a avansat mult în îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova, mai rămâne de realizat o agendă de reforme cu multe provocări. Atât Banca, cât și Fondul s-au axat pe această agendă în Programele lor de asistență, inclusiv pe Creditul pentru Ajustarea Structurală III (SAC-III) și aranjamentul PRGF, precum și pe activitatea de monitorizare. Banca a întreprins un șir de studii, inclusiv *Evaluarea climatului investițional*, *Studiul privind mediul de afaceri și performanța întreprinderilor* (în comun cu BERD), *Studiul de diagnostică a mediului pentru investiții străine* și un șir de *Studii privind costul afacerii*, pentru a estima evoluțiile înregistrate în acest domeniu și a determina care sunt cele mai importante impedimente în calea dezvoltării sectorului privat. *Proiectul Dezvoltarea sectorului privat II (PSD-II)* al Băncii fortifică competitivitatea întreprinderilor private și publice din Moldova prin oferirea de instruire practică a managerilor locali în străinătate (investiție în capitalul uman) și prin crearea Centrului de Competitivitate (informație despre piețe și date pentru orientare). *Proiectul sporirea competitivității*, care a fost aprobat recent, se bazează pe rezultatele obținute în baza creditului PSD II și prevăd susținerea îmbunătățirii mediului de afaceri și modernizarea sistemului de standardizare și metrologie. Corporația Financiară Internațională a promovat dezvoltarea sectorului financiar prin extinderea liniilor de credit pentru un șir de bănci private pentru acordarea de împrumuturi sectorului privat. FMI s-a concentrat asupra politicilor necesare pentru menținerea unui mediu macroeconomic stabil și înlăturarea obstacolelor din calea creșterii economice, încurajând, în acest mod, activitățile din sectorul privat. Au fost întreprinse un șir de misiuni de asistență tehnică pentru îmbunătățirea legislației și supravegherii bancare, inclusiv *Programul Comun de Evaluare a Sectorului Financiar*.

16. În domeniul **Managementului Sectorului Public**, Banca a efectuat *Analiza Managementului economic public*, *Analiza procurărilor pentru țară* și *Evaluarea responsabilității financiare a țării*, care examinează eforturile de ajustări fiscale și reformele în sectoarele sociale și sugerează măsuri de politici pentru fortificarea managementului cheltuielilor publice, precum și acțiunile necesare pentru dezvoltarea capacităților pentru

creșterea eficacității guvernului. *Memorandumul economic pentru țară* recent finalizat, cu titlul *Moldova: Oportunități pentru creștere economică accelerată* cuprinde recomandări pentru îmbunătățirea mediului macroeconomic, valorificarea oportunităților create de fluxul mare de mijloace financiare trimise din străinătate, crearea unui sector privat mai dinamic și mai diversificat. Proiectul Băncii *Facilitatea comerțului și transportului în Europa de sud-est (TTFSE)* (o parte a inițiativei Pactului de Stabilitate), are ca scop fortificarea și modernizarea administrării serviciului vamal și a altor agenții de control de frontieră pentru a reduce plățile netarifare legate de comerț și transporturi și a preveni contrabanda și corupția la punctele de trecere a frontierei. *Proiectul gestionarea finanțelor publice* va ajuta autorităților din Moldova să dezvolte un sistem de planificare și executare a bugetului prin instituționalizarea planificării cheltuielilor pe termen mediu și prin modernizarea clasificării bugetare; va acorda asistență în actualizarea sistemului de control intern și audit al organelor guvernului central. FMI a oferit, de asemenea, asistență tehnică pentru îmbunătățirea administrării vamale, statisticii finanțelor guvernamentale și politicilor de cheltuieli publice.

Domeniile în care FMI are rolul de lider

17. Fondul are întâietatea în formularea și executarea politicilor fiscale și monetare, politicilor externe și aspectelor legate de statistica economică și financiară. În domeniul bugetar, Fondul conduce dialogul în domeniul fiscal, având inițiativa în materie de politici fiscale și reforme.

18. În aceste domenii Banca ia în considerație recomandările FMI privind politicile ale și se asigură că propriile recomandări privind politicile se conformează celor ale FMI.

C. Strategia Grupului Băncii Mondiale

19. Obiectivul principal al Strategiei de asistență pentru țară (CAS) pentru Moldova, cuprinzând perioada anilor bugetari 2004-2008, este de a susține realizarea SCERS a guvernului și valorificarea succeselor Programelor anterioare de asistență. Discutarea Strategiei în cadrul Consiliului de Directori a avut loc în noiembrie 2004.

20. Un raport privind progresul în implementarea Strategiei de asistență pentru țară a fost prezentat spre examinare Consiliului de Directori la 19 octombrie 2006. S-a pus accent pe evaluarea realizării Strategiei și s-au discutat posibilele ajustări ale Programului pentru perioada rămasă de realizare a Strategiei. S-a propus implementarea Programului anual PRSC de aproximativ \$10 milioane pentru fiecare operațiune, începând cu anul bugetar 2007. Soldul alocațiilor IDA existente vor fi disponibile pentru investiții în drumuri, sănătate, protecția socială, agricultură și dezvoltarea rurală.

SUPLIMENTUL III : MOLDOVA – RELATIILE CU BERD

(la situația din 1 noiembrie 2006)

Strategia BERD pentru Moldova are ca scop primar susținerea dezvoltării sectorului privat în țară și îmbunătățirea dialogului cu privire la politici cu autoritățile. BERD oferă susținere (i) sectorului financiar prin linii de credit, cote de participare în capitalul băncilor locale, produse de micro-finanțare, expansiunea Programului de facilitare a comerțului și oferirea de produse de finanțare noi, ca, de exemplu, finanțarea prin leasing și ipotecă; (ii) întreprinderilor private prin linii de credit și cofinanțare cu băncile locale, oferind asistență în procesul de privatizare sau la etapa de post-privatizare, facilitând investițiile străine directe (ISD), fie prin investiții în comun cu investitori strategici, fie prin ajutarea companiilor locale să se dezvolte și prin extinderea Programelor care oferă servicii de consultanță; și (iii) în domeniul infrastructurii prin susținerea operatorilor privați și a serviciilor comunale publice, cu accent pronunțat asupra mediului regulatoriu și operațional. În contextul realizării de către Moldova a Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei și a Planului de Acțiuni Moldova -UE, Banca lucrează cu alte instituții în intensificarea dialogului cu privire la politici cu autoritățile pentru a îmbunătăți climatul de afaceri și mediul regulatoriu în țară. Prin Inițiativa „Țară în tranziție inițială” (ETC), BERD oferă instrumente de finanțare specifice adaptate necesităților celor șapte țări din CSI, inclusiv ale Moldovei, în care tranziția post-sovietică de la sistemul de comandă la economia de piață și la democrație a fost mai lentă.

Au fost semnate patruzeci și șase de proiecte în valoare totală de €201,5 milioane de resurse ale BERD, inclusiv: (i) un proiect de promovare a exporturilor de vin, prin restructurarea acestui sector având ca beneficiari fabricile de vinuri și producătorii articolelor din sticlă (€24,6 milioane) și participarea cu capital la investiția într-o întreprindere producătoare de sticlă (€6,4 milioane); (ii) un proiect cu privire la eficiența utilizării energiei pentru modernizarea rețelelor de distribuție a căldurii în Chișinău (€7,8 milioane); (iii) câteva linii de credit și investiții prin cote de participare în "Moldova-Agroindbank" pentru acordarea de împrumuturi întreprinderilor mici și mijlocii (în total €29,3 milioane); (iv) câteva linii de credit, o facilitate de cofinanțare și investiții cu cote de capital în "Victoriabank" (în total €12,5 milioane); (v) o linie de credit și o facilitate de cofinanțare pentru "Mobiasbancă" (€6,4 milioane); (vi) linii de credit pentru "Moldinconbank" și „Banca Socială” (în total €9,2 milioane); (vii) un proiect pentru conectarea stațiilor prin satelit ale Moldovei la rețeaua Eurovision (€0,8 milioane); (viii) un împrumut pentru reparația drumurilor (€9,6 milioane); (ix) finanțare parțială pentru construcția unui nou terminal pentru produse petroliere la Giurgiulești (€9,6 milioane); (x) facilități de credit pentru micro-întreprinderi prin băncile locale (€5,4 milioane); (xi) reparația stației de aprovizionare cu apă a Chișinăului (€17,6 milioane); (xii) Modernizarea Aeroportului de la Chișinău (€7,4 milioane); (xiii) un Program de facilitare a comerțului pentru „Victoriabank”, „Moldova-Agroindbank”, „Moldinconbank”, „Mobiasbanca” și „Banca Socială” (un proiect regional de facilitare a comerțului (TFR), în total €18,1 milioane); (xiv) participarea cu cote de capital și un împrumut pentru ProCredit și un împrumut Corporației de Finanțare Rurală – două companii de micro-finanțare (în total €3,2 milioane); și (xv) participarea cu cote de capital și finanțarea prin împrumuturi a trei companii de distribuție a energiei electrice privatizate (€26,9 milioane). Pe lângă proiectele bancare, au mai fost realizate sau aprobate circa 78 proiecte de cooperare tehnică (în total €13,7 milioane).

SUPLIMENTUL IV: MOLDOVA - ASPECTE STATISTICE

21. Datele economice și financiare oferite Fondului sunt, în general, adecvate pentru supravegherea și monitorizarea Programului. În iulie 2005, Raportul ROSC privind Datele Statistice a constatat că, calitatea statisticii macroeconomice s-a îmbunătățit semnificativ în multe aspecte, deși pe parcursul ultimilor câțiva ani, mai este necesară sporirea în continuare a preciziei și credibilității compilării statisticii fiscale și statisticii conturilor naționale.

22. Din februarie 2003, Moldova a devenit participant la Sistemul general de diseminare a datelor (GDDS) și a devenit al 63-lea participant la Standardul special de diseminare a datelor (SDDS) pe 2 mai 2006.

23. **Statistica conturilor naționale** se pregătește conform metodologiei *SNA 1993*. Estimările nu includ Transnistria pentru care culegerea datelor respective fiind sistată în 1991. PIB-ul se estimează în baza datelor de producție și celor de consum, anual și trimestrial. Datele se pregătesc în prețuri curente și constante (ele anului precedent), iar datele anuale sunt revizuite în două etape, pe măsură ce devine disponibilă informația actualizată. Însă datele trimestriale rămân neajustate, ceea ce limitează compatibilitatea lor cu datele anuale revizuite. În general, statistica conturilor naționale necesită îmbunătățire în următoarele domenii (i) mărirea preciziei surselor de date (raportarea trimestrială pe toate tipurile de date statistice pe bază discretă, indicele producției industriale și indicii prețurilor trebuie să respecte standardele internaționale); (ii) stabilirea criteriilor pentru datele anuale și trimestriale și; (iii) estimarea consumului de capital fix în corespundere cu standardele internaționale.

24. **Statistica prețurilor** mai are câteva deficiențe. Culegerea datelor cu privire la prețuri pentru scopurile IPC (Indicele prețurilor de consum) și IPP (Indicele prețurilor producătorului) este limitată în plan geografic și nu se realizează introducerea noilor date colectate. Ponderile în coșul IPC subestimează ponderea mărfurilor cu consum de durată lungă. IPP nu este un indice al prețurilor la care se realizează tranzacția și cuprinde un segment de unități industriale. Cea mai recentă misiune privind statistica prețurilor a Departamentului de Statistică al FMI (mijlocul anului 2006) a determinat, că principala problemă metodologică referitor la IPC era tratarea inadecvată a produselor sezoniere. Indicele include doar partea descrescândă a fluctuațiilor sezoniere și omite “creșterile” prețurilor la începutul sezonului. Referitor la compilarea IPP în prezent, standardele internaționale privind colectarea, validarea, și calcularea datelor nu sunt respectate, mai ales din lipsa resurselor adecvate. Totuși, există planuri de a implementa unele îmbunătățiri în momentul modificării bazei și selectării unor noi companii respondente. Se anticipează acordarea asistenței financiare din partea Biroului de Statistică din Norvegia, în scopul angajării de personal pe termen scurt pentru vizite la noile destinații incluse în eșantion.

25. IPP este compilat din datele referitor la prețurile constante ajustate la schimbările prețurilor făcute chiar de punctele de eșantionare.

26. **Statistica pieței forței de muncă** rămâne inadecvată pentru analiza schimbărilor macroeconomice: (i) nu există date despre șomaj conform metodologiei OIM (Organizației Internaționale a Muncii); și (ii) datele despre salarii nu includ beneficiile suplimentare, care

formează o parte importantă a remunerării salariaților. Acest ultim aspect ar putea avea, de asemenea, implicații asupra evaluării gradului de sărăcie în Moldova.

27. **Statistica fiscală.** O misiune de asistență tehnică în domeniul GFS (Statisticii Finanțelor Publice) în 1999 a asistat autoritățile în soluționarea problemelor legate de date în procesul clasificării conturilor. Recomandările misiunii, care urmează a fi îndeplinite, includ: (i) îmbunătățirea consolidării datelor guvernului general; (ii) reclasificarea datelor despre finanțare după tipul de debitor sau după tipul de instrument de datorie; și (iii) raportarea de către Ministerul Finanțelor a datelor fiscale lunare bazate pe conturile corespondente menținute la Banca Națională a Moldovei (BNM) către Departamentul de Statistică al FMI pentru publicare în *International Financial Statistics (IFS)*. Suplimentar, Banca Mondială a oferit asistență tehnică pentru îmbunătățirea rapoartelor bugetare ale autorităților locale și ale CNAS. Autoritățile au raportat datele în formatul *GFSM 2001*, pentru publicare în anuarul *2003 GFS Yearbook* al FMI; însă ele nu au putut fi publicate din cauza problemelor serioase referitor la datele prezentate. Autoritățile au soluționat aceste deficiențe și datele pentru 2004 vor fi publicate în anuarul *2005 GFS Yearbook*.

28. **Balanța de plăți.** Metodologia de compilare corespunde ediției a cincea a *Balance of Payments Manual (Manualului cu privire la Balanța de Plăți al FMI)*. Încă mai există probleme legate de: (i) subestimarea importurilor și exporturilor în datele statistice; (ii) colectarea datelor despre servicii; (iii) determinarea fluxurilor de capital privat care intră în țară, inclusiv datele despre investițiile directe; și (iv) abordarea tranzacțiilor cu Transnistria. Moldova diseminează trimestrial datele privind statistica poziției investițiilor internaționale.

29. **Statistica monetară și financiară** s-a îmbunătățit după un șir de misiuni de asistență tehnică din partea Fondului. O misiune axată pe statistica monetară și financiară din aprilie 2004 a determinat că, deși datele monetare corespund, în linii mari, standardelor internaționale de statistică și au, în general, o calitate bună, mai există deficiențe în compilarea unor date agregate în statistica monetară. O misiune și-a continuat activitatea în mai 2005 și a determinat, că autoritățile au îndeplinit majoritatea recomandărilor misiunii din aprilie 2004. Misiunea a oferit asistență în introducerea Formelor de Raportare Standard (SRF) și a inițiat lucrul de creare a unei Baze de Date Monetare Integrate pentru utilizarea în comun datelor de către Departamentele European și de Statistică ale FMI. Autoritățile raportează periodic date de control din SRF către Departamentul de Statistică al FMI. Statistica monetară și financiară bazată pe SRF va fi publicată în ediția din decembrie 2006 a *Suplimentului la IFS referitor la Statistica Monetară și Financiară*, publicat trimestrial.

MOLDOVA: TABEL AL INDICATORILOR DE BAZĂ NECESARI PENTRU SUPRAVEGHERE
(la situația din 10 noiembrie 2006)

	Data ultimei verificări	Data primirii	Frecvența datelor	Frecvența rapoartelor	Frecvența publicațiilor
Ratele de schimb valutar	14/11/06	15/11/06	Zilnic/Lunar	Lunar	Zilnic/marți
Active de rezervă internaționale și obligații de rezervă ale autorităților monetare ¹	10/11/06	15/11/06	Săpt.	Săpt.	Săpt.
Baza monetară	10/11/06	15/11/06	Săpt.	Lunar	Lunar
Masa monetară	31/10/06	15/11/06	Săpt.	Lunar	Lunar
Bilanțul contabil al Băncii Naționale	10/11/06	15/11/06	Săpt.	Lunar	Lunar
Bilanțul contabil consolidat al sistemului bancar	31/10/06	15/11/06	Săpt.	Lunar	Lunar
Ratele dobânzii ²	31/10/06	15/11/06	Lunar	Lunar	Lunar
Indicele prețurilor de consum	oct. 2006	14/11/06	Lunar	Lunar	Lunar
Venituri, cheltuieli, soldul și structura finanțării ³ – guvernul general ⁴	sep. 2006	20/10/06	Lunar	Lunar	Lunar
Venituri, cheltuieli, soldul și structura finanțării ³ – guvernul central	sep. 2006	20/10/06	Lunar	Lunar	Lunar
Stocurile datoriei guvernului central și datorii garantate de guvernul central ⁵	sep. 2006	20/10/06	Lunar	Lunar	Lunar
Soldul contului curent extern	Tr2 2006	oct. 2006	Trim.	Trim.	Trim.
Exportul și importul de mărfuri și servicii	oct. 2006	11/07/05	Lunar	Lunar	Lunar
PIB/PNB	Tr2 2006	15/09/06	Trim.	Trim.	Trim.
Datoria externă brută	Tr3 2006	oct. 2006	Trim.	Trim.	Trim.

¹ Includ activele de rezervă ipotecate sau grevate în alt mod, precum și pozițiile nete ale derivatelor.

² Atât de piață, cât și cele determinate oficial, inclusiv ratele de scont, ratele pieței monetare, ratele la bonurile trezoreriale, obligații și bonuri.

³ Finanțare externă și internă (bancară și nebanară).

⁴ Guvernul general constă din guvernul central (fonduri și mijloace bugetare, fonduri extrabugetare și fondurile de asigurare socială și asigurări obligatorii în medicină) și autoritățile publice și locale.

⁵ Inclusiv structura lichidității și hârtiilor de valoare la scadență.

29 noiembrie, 2006

Dlui Rodrigo de Rato
Director General
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street NW
Washington, DC 20431, SUA

Stimate Domnule de Rato,

În numele Guvernului și Băncii Naționale a Moldovei, avem plăcerea de a Vă prezenta anexat Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare (MEFP) pentru 2007. Memorandumul prezintă obiectivele noastre pentru anul viitor și accentuează pașii ce urmează a fi întreprinși pentru atenuarea impactului economic al șocurilor externe cu care ne confruntăm. MEFP este elaborat în baza Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei și este în absolută corespundere cu angajamentele luate în Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Guvernul și Banca Națională a Moldovei consideră că politicile descrise mai jos vor permite Republicii Moldova să realizeze obiectivele programului, menite să creeze condiții necesare unei creșteri economice durabile și incluzive, care ar reduce sărăcia și ar facilita integrarea Moldovei în vecinătatea Europeană. Cu toate acestea, suntem pregătiți să întreprindem măsuri suplimentare care ar putea fi necesare pentru acest scop la momentul celei de a doua evaluări, inclusiv revizuirea politicilor fiscale și monetare, având în vedere evoluția actuală a inflației sau decalajul emergent în balanța de plăți.

Prin prezenta solicităm finalizarea primei evaluări din cadrul aranjamentului PRGF, precum și derogarea criteriului de performanță privind rezervele internaționale neîndeplinit la sfârșitul lunii septembrie. Această restanță a fost cauzată de șocurile externe considerabile cu care Moldova se confruntă în 2006-2007. Mai mult decât atât, reieșind din gravitatea acestor șocuri, solicităm majorarea accesului la resurse în cadrul aranjamentului dat, în sumă totală de 110,88 milioane DST (90% din cotă). Solicităm ca doua treimi din accesul adițional să fie oferit în acest moment, iar restul mijloacelor adiționale disponibile să fie puse la dispoziție după finalizarea celei de-a doua evaluări. Astfel, solicităm ca o sumă egală cu 31,97 milioane DST să fie debursată după finalizarea acestei evaluări.

Vom comunica FMI toate informațiile necesare pentru monitorizarea progresului în implementarea programului și vom purta discuții cu Fondul privind cea de a doua evaluare din cadrul aranjamentului PRGF până la sfârșitul lunii iunie 2007.

Ne angajăm să fim transparenți și, prin urmare, autorizăm FMI să disemineze MEFP și Memorandumul Tehnic de Înțelegere asociat, precum și raportul personalului care va fi examinat de Consiliul Executiv al FMI.

Cu sinceritate și profund respect,

/semnat/
Vasile Tarlev
Prim Ministru
Guvernul Republicii Moldova

/semnat/
Mihail Pop
Ministru
Ministerul Finanțelor

/semnat/
Leonid Talmaci
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul privind Politicile Economice și Financiare pentru 2007
Memorandum Tehnic de Înțelegere

Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare pe anul 2007

29 noiembrie 2006

A. Introducere

1. Performanța macroeconomică a țării pe parcursul ultimilor șase ani s-a caracterizat printr-o ascensiune economică care a avut un impact considerabil asupra reducerii sărăciei. Astfel, în perioada 2000-2005, PIB real s-a majorat cu circa 43,0 la sută, iar rata sărăciei absolute s-a redus în perioada 2000-2005 cu 38,7 procente. Inflația s-a menținut în anul 2005 la un nivel moderat de zece procente, chiar dacă a depășit ușor obiectivele propuse, reflectând influența factorilor externi și interni. Mai mult decât atât, cursul de schimb al monedei naționale a rămas relativ stabil, iar rezervele Băncii Naționale au crescut considerabil. Creșterea economică robustă, cât și politica prudentă la împrumuturile externe au permis reducerea raportului datoriei publice și a datoriei garantate de stat de la 94,8 procente din PIB în 2000 la cca. 28,2 procente din PIB în 2005. Aceste realizări au devenit posibile datorită corelării politicii monetare adecvate și a politicii bugetare austere, precum și datorită reformei fiscale care vizează perfecționarea sistemului de administrare fiscală.

2. În anul 2006 dezvoltarea economiei naționale a fost influențată negativ de anumiți factori externi. Aceștia includ: condițiile climaterice nefavorabile pentru producția agricolă, suspendarea exportului anumitor produse către Federația Rusă, de rând cu dificultățile de penetrare a altor piețe de desfacere, dublarea prețurilor la resursele energetice importate din Rusia și majorarea semnificativă a prețurilor la resursele energetice pe piața internațională. Cu toate că negocierile pentru a soluționa problemele comerciale bilaterale cu autoritățile din Federația Rusă sunt în desfășurare, efectul combinat al factorilor externi menționați mai sus deja a avut un impact advers asupra produsului național și balanței de plăți.

3. Prezentul memorandum constituie un supliment al Memorandumului cu privire la politicile economice și financiare pentru anii 2006-2008 și prezintă obiectivele și prioritățile strategice ale Republicii Moldova pe anul 2007.

B. Evoluții recente

4. În pofida performanței bune pe plan economic și social, înregistrate de Republica Moldova pe parcursul ultimilor ani, rezultatele obținute în primele șase luni ale acestui an accentuează faptul că existența anumitor probleme menționate anterior la punctul 2 pot periclita creșterea și dezvoltarea economiei naționale în continuare. Pe parcursul primelor șase luni ale acestui an, volumul exporturilor și al producției industriale au scăzut, concomitent cu intensificarea presiunii inflaționiste.

5. Influența negativă a factorilor externi în anul 2006 a subminat eforturile Guvernului de realizare deplină a obiectivelor sale economice și de sporire a bunăstării populației. În prima jumătate a anului 2006 creșterea reală a PIB-ului a încetinit față de aceeași perioadă a anului precedent, înregistrând doar 5 procente. În același timp, rata inflației la sfârșitul lunii septembrie (perioada septembrie 2005 – septembrie 2006) a atins nivelul de 14,4 procente. Mai mult decât atât, pe parcursul primului semestru al anului 2006 a sporit vulnerabilitatea externă a economiei. Volumul exporturilor s-a micșorat cu 7,7%, pe când cel al importurilor s-a majorat cu 15,5% și ca urmare, soldul negativ al balanței comerciale a crescut cu circa 39,1%.

6. În scopul menținerii stabilității macroeconomice și fiscale, în luna iulie curent, Guvernul a constrâns politica bugetară, înaintând Parlamentului variantele revăzute ale bugetului de stat și bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2006,. Efectul sumar al acestor modificări a fost reducerea deficitului bugetului public național cu 163,8 mil. lei, ceea ce constituie cca. 0,5% din PIB comparativ cu 0,8% convenite anterior în program. Pe parcursul primelor nouă luni ale anului, guvernul general a înregistrat un surplus în sumă de 317 mil. lei (0,8% din PIB), îndeplinind cu ușurință indicatorul deficitului pentru sfârșitul lunii septembrie. Totuși, continuă să trezească îngrijorări executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, dat fiind că deficitul acestuia pentru 2006, va fi mai mare decât s-a planificat inițial. În scopul protecției păturilor vulnerabile ale populației și menținerii serviciilor

publice, în bugetul revizuit s-au prevăzut mijloace suplimentare pentru compensarea costurilor legate de majorarea tarifului la gazele naturale.

7. Pe parcursul anului 2006, BNM a menținut un regim flotant al cursului de schimb și a intervenit pe piața valutară doar în scopul neadmiterii fluctuațiilor excesive ale monedei naționale. În primele nouă luni ale anului 2006 cursul de schimb nominal al monedei naționale a marcat o depreciere față de dolarul SUA și Euro de 3,6% și 11,2%, respectiv. În termeni reali, leul s-a apreciat în raport cu dolarul cu 4,5%, datorită inflației mai ridicate decât s-a așteptat. Deși creșterea inflației are drept cauză primară majorarea prețurilor la energie, factorii monetari au avut, de asemenea, un anumit rol. Drept rezultat, BNM și-a reexaminat prognoza indicatorilor monetari cu scopul de a reduce inflația pentru perioada următoare. În consecință, ratele dobânzilor pentru hârtiile de valoare de stat și certificatele BNM au crescut semnificativ, deși au rămas negative în termeni reali.

8. La moment, Guvernul a realizat acțiunile prioritare stabilite în program. În particular, următoarele acțiuni prevăzute a fi îndeplinite până la 30 septembrie curent au fost realizate:

- A fost aprobată Strategia de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat și un plan pentru implementarea ei.
- Au fost aprobate modificările în Regulamentul Ministerului Finanțelor cu privire la monitorizarea și analiza financiară a întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni în care statul deține mai mult de 51% din acțiuni. Rezultatele analizei pentru anul 2005 au fost incluse în documentația bugetară la proiectul bugetului pe anul 2007.
- A fost elaborat un plan de acțiuni privind transferarea veniturilor fondurilor speciale, mijloacelor speciale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală la gestionare prin Contul Unic Trezorerial (CUT). Planul prevede ca aceste activități să fie realizate în 2006 și pe parcursul anului 2007.

- În luna august curent Guvernul a prezentat în Parlament, pentru examinare și adoptare proiectul de lege cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și reacreditarea de stat.
- Guvernul a elaborat și aprobat CCTM pe anii 2007-2009
- În perioada februarie-septembrie 2006 Consiliul Creditorilor a semnat acorduri noi de restructurare a datoriilor pentru o sumă totală de 99,96 milioane lei.
- Obligativitatea tranzacționării cerealelor nemijlocit prin Bursa de Mărfuri a fost anulată, începând cu 30 septembrie 2006.
- Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei a fost modificată și aprobată de Parlament. Legea clarifică că politica monetară are drept obiectiv menținerea stabilității prețurilor și consolidează independența Băncii Naționale.
- În contextul strategiei de reformă a administrației publice centrale a fost elaborat și aprobat de Guvern Codul etic al funcționarului public.
- Modificările la Legea cu privire la întreprinderea de stat prevăzute în MEFP, au fost adoptate de Parlament.
- Legea cu privire la principiile și mecanismele de bază de reglementare a activității de întreprinzător, a fost adoptată de Parlament.
- Amendamentele la Legea cu privire la insolabilitate au fost adoptate de Parlament.

C. Obiectivele programului

9. Obiectivele principale ale Guvernului pentru anul 2007 au rămas neschimbate, în pofida șocurilor externe serioase cu care ne confruntăm. Scopurile noastre sunt asigurarea unei stabilități macroeconomice și a unei creșteri economice durabile prin crearea unui mediu

investițional favorabil, stimularea businessului mic și mijlociu, reabilitarea infrastructurii, promovarea exporturilor, crearea locurilor noi de muncă în țară și asigurarea protecției sociale a păturilor vulnerabile ale populației. Aceste obiective sunt clar stabilite în Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), realizarea căreia va continua și pe parcursul anului 2007. Mai mult decât atât, atingerea acestor obiective reflectate pe deplin în programul de activitate a guvernului va facilita implementarea eficientă a Planului de Acțiuni European de Vecinătate al Republicii Moldova – UE, precum și atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului.

10. Noi înțelegem că va trebui să facem anumite sacrificii pentru atingerea acestor obiective, având în vedere șocurile externe serioase cu care ne confruntăm la moment. Dat fiind faptul că multe din aceste șocuri vor avea efecte pe termen lung, noi întreprindem măsuri pentru a ajusta politicile macroeconomice în mod corespunzător. De asemenea accelerăm realizarea reformelor structurale care va duce la creșterea economică prin perfecționarea, cu scopul de a asigura revenirea rapidă a Moldovei la ritmul de creștere economică robustă pe termen lung. Finanțarea suplimentară din partea comunității internaționale va facilita atenuarea costului social - economic al acestor provocări, însă nu vor încetini eforturile noastre în ajustare la noile circumstanțe economice.

11. Problemele economice cu care se confruntă Republica Moldova pe parcursul anului 2006 au un impact negativ asupra nivelului de viață al populației și este, practic, imposibil să prognozăm la această etapă, cât de substanțiale vor fi efectele negative și cât vor persista. Prin urmare, Guvernul și Banca Națională se angajează să întreprindă în continuare măsuri, în caz de necesitate, pentru diminuarea efectelor negative ale problemelor economice curente, precum și evitarea pe viitor a eventualelor perturbări în dezvoltarea economică și socială a țării.

D. Politica fiscală

12. Politica fiscală pentru anul 2007 va rămâne austeră, deoarece suntem conștienți de faptul că stabilitatea macroeconomică contribuie la consolidarea încrederii populației față de

program în general. Intenționăm să menținem deficitul de casă la un nivel ce nu va depăși limitele pentru 2006. În acest context, Guvernul își va limita cheltuielile, cu scopul de a obține un deficit bugetar de casă (așa cum este convenit în program și reflectat în Legea Bugetului pentru 2007) la un nivel de 233 mil. lei (0,5% din PIB).

13. Se preconizează că pe parcursul anului 2007 veniturile bugetului public național vor rămâne la nivelul de cel puțin 40% din PIB. În cazul insuficienței de finanțare din partea donatorilor externi, prevăzută în bugetul pentru 2007, noi vom modifica legea bugetului cu scopul de a menține deficitul convenit și acoperi deficitul Balanței de Plăți, deși aceasta ar putea necesita reducerea cheltuielilor prioritare, inclusiv a investițiilor publice. Donatorii externi vor debursa mijloace adiționale, pe care Guvernul intenționează să le direcționeze spre finanțarea proiectelor de infrastructură, care este un domeniu evidențiat în Raportul Anual de Evaluare a SCERS. Investițiile capitale adiționale vor reabilita stocul de capital din economie și vor avea un impact pozitiv semnificativ asupra perspectivelor de dezvoltare și creștere economică.

14. Datoriile creditoare ale sistemului bugetar vor fi menținute în limitele existente și nu se va admite o eventuală creștere a lor. Ca urmare a obținerii în anul 2006 a unei restructurări a datoriei de stat externe către creditori bilaterali, prin intermediul Clubului de la Paris, Guvernul și-a asumat angajamentul de achitare a arieratelor acumulate și de onorare pe deplin a obligațiunilor sale, conform acordurilor bilaterale reeșalonate.

15. O provocare majoră cu care se confruntă Guvernul rămâne a fi diminuarea vulnerabilității Republicii Moldova la șocurile rezultate în urma creșterii prețurilor la resursele energetice. Autoritățile vor asigura menținerea tarifelor la gazele naturale și electricitate la nivelul de recuperare deplină a costului pentru toate categoriile de consumatori, iar tarifele la energie termică și asigurarea cu apă potabilă vor fi ajustate treptat, pentru a atinge nivelul de recuperare deplină a costului, pentru toate categoriile de consumatori. În acest scop, intenționăm să aprobăm, până la începutul lunii decembrie curent, legea prin care responsabilitatea de a stabili tariful pentru livrarea apei potabile și furnizarea energiei termice va fi delegată Agenției Naționale de Reglementare în Energetică.

În cazul în care costul energiei va continua să crească, Guvernul va aloca resurse bugetare suplimentare pentru a compensa instituțiilor publice costurile aferente acestor majorări și a proteja păturile vulnerabile ale populației, menținând în același timp deficitul bugetar convenit. Ne angajăm cu fermitate să ne asigurăm că cele mai sărace pături sociale vor fi protejate împotriva efectelor majorării prețului la energie, inclusiv prin acordarea compensațiilor nominative și tarifelor pentru consumul minim.

16. Pentru a îmbunătăți durabilitatea financiară a bugetului asigurărilor sociale de stat, Guvernul va continua reforma în sistemul de pensii pentru fermieri prin consolidarea legăturii dintre contribuții și beneficii. De asemenea, va continua implementarea sistemului de evidență individuală a contribuțiilor de asigurări sociale de stat prin integrarea datelor privind contribuțiile în baza de date a Casei Naționale de Asigurări Sociale. În scopul asigurării stabilității financiare a bugetului asigurărilor sociale, până la finele anului 2008 se va efectua trecerea la calcularea beneficiilor, inclusiv a pensiilor, reieșind din contribuțiile de asigurări sociale transferate la bugetul asigurărilor sociale de stat de către solicitant.

E. Politici monetare și financiare

17. În anul 2007, Banca Națională a Moldovei va promova în continuare o politică monetară prudentă în scopul menținerii stabilității prețurilor și atingerii nivelului stabilit al inflației de 10% (pentru perioada decembrie 2006 - decembrie 2007). Programul prevede că baza monetară se va majora cu 9,7% pe parcursul anului, până la sfârșitul lunii decembrie 2007, iar ratele dobânzilor vor deveni pozitive în termeni reali. Acest obiectiv va fi atins prin reglementarea bazei monetare, prin aplicarea instrumentelor indirecte ale politicii monetare, punând accent deosebit asupra operațiunilor REPO și REPO inverse.

18. În anul 2007 Banca Națională a Moldovei va continua menținerea unui regim flotant al cursului de schimb și va interveni pe piața valutară externă doar în scopul neadmiterii fluctuațiilor excesive ale monedei naționale. Scopul prioritar al politicii monetare este asigurarea stabilității prețurilor.

19. Examinăm posibilitatea trecerii la un cadru oficial de țintire a inflației pe viitor. Deși înțelegem că Moldova încă nu este gata pentru un cadru oficial de țintire a inflației, întreprindem, între timp pași de îmbunătățire a cadrului de politică monetară. De exemplu, în scopul atingerii obiectivului privind rata inflației, a fost instituit un organ consultativ comun - Comitetul de Gestionare a Lichidității, format din reprezentanții Băncii Naționale a Moldovei și Ministerului Finanțelor. Comitetul de gestionare a Lichidităților se va convoca nu mai rar de o dată pe lună sau în funcție de necesitate, cu scopul de a îmbunătăți previzibilitatea politicii monetare. În acest context, începând cu bugetul pentru 2008, legea anuală a bugetului nu va mai obliga BNM să re-emită bonurile de trezorerie de stat, Comitetul de Gestionare a Lichidităților va prelua aceste întrebări, iar Ministerul Finanțelor și BNM vor semna un Memorandum de Înțelegere privind volumul hârtiilor de valoare care pot fi lansate pe piață pe parcursul anului bugetar.

20. Avem intenția de a moderniza relațiile financiare dintre Ministerul Finanțelor și BNM prin îmbunătățirea transparenței acestora. Astfel, cele două instituții vor întreprinde un șir de pași pe parcursul unui an sau doi:

- Am convenit asupra unui acord de deservire dintre cele două instituții care specifică comisioanele percepute pentru serviciile prestate de BNM, precum și nivelul de remunerare a conturilor bugetului public național pentru soldurile aflate la contul Trezoreriei în BNM.
- Pornind de la faptul că nivelul capitalului Băncii Naționale este mai jos decât nivelul dorit, până la 31 martie 2007 vom prezenta Parlamentului pentru aprobare proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii cu privire la Banca Națională, prin care să stabilim că capitalul BNM trebuie să crească dinamic, proporțional cu mărimea bilanțului contabil al Băncii. În special, modificările care ne așteptăm să fie aprobate în Parlament până la 30 septembrie 2007 vor stabili ca nivelul adecvat al capitalului BNM să constituie cel puțin 10% din obligațiile monetare ale BNM.
- Pentru a ne asigura că nivelul capitalului BNM este restabilit la nivelul adecvat relativ rapid, până la 31 decembrie 2007 Guvernul va „injecta” cel puțin 250 milioane lei sub formă de active lichide (cum ar fi defalcări directe din buget

și/sau hârtii de valoare de stat tranzacționabile) în capitalul BNM, deși „injectările” de capital nu vor afecta plafonul deficitului bugetar convenit în program. Mai mult decât atât, începând cu 2008, mărimea venitului net al BNM transferat în bugetul de stat va constitui nu mai mult de 50%, atât timp, cât nivelul capitalului va rămâne mai jos de pragul fixat.

- În final, în scopul asigurării că BNM are stabilitatea financiară adecvată care i-ar permite să promoveze o politică monetară în viitorii ani, până la sfârșitul lunii septembrie 2007 Guvernul și BNM vor adopta un plan de conversiune a stocului de creanțe ale Guvernului către BNM, rămas nerambursat, anticipând că conversiunea va avea loc în primul trimestru al anului 2008.

21. Sperăm să accelerăm dezvoltarea sectorului financiar nebancaar în Moldova ca mijloc de stimulare a creșterii economice în toată țara. Ca rezultat, până la 31 martie 2007 vom adopta actele normative privind crearea Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF). CNPF va fi independentă din punct de vedere financiar și operațional, iar odată ce va atinge capacitatea operațională deplină, va căpăta dreptul să emită și să retragă licențe pentru toate tipurile de activitate financiară nebancaară pe care le va supraveghea. Între timp, ca măsură tranzitorie, Legea cu privire la CNPF va specifica că – în caz de încălcare a normelor prudențiale – CNPF va avea dreptul să suspendeze licențele agenților economici care se vor afla sub supravegherea sa și că suspendarea activității nu putea fi revocată decât cu acordul CNPF. Noua instituție va fi creată până la 30 iunie 2007 și va atinge capacitatea operațională deplină nu mai târziu de 30 septembrie 2008. Am solicitat actualizarea Programului de Evaluare a Sectorului Financiar (FSAP), care va examina, în parte, reformele din acest domeniu și va propune măsuri menite să asiste Moldova în conformarea la cele mai bune practici europene și internaționale.

22. Ca prim pas în privatizarea „Băncii de Economii” (BEM) către un investitor bancar strategic, până la 31 decembrie 2006 vom selecta una din companiile străine participante la concursul anunțat pe 28 aprilie 2006, care să efectueze o evaluare independentă a valorii de piață a BEM. Deși ar putea să dureze mai mult, sperăm că evaluarea va lua sfârșit până la 30 septembrie 2007. Intenționăm să solicităm susținerea instituțiilor financiare internaționale în

pregătirea lansării BEM pe piață, la scurt timp după finalizarea evaluării. Între timp, Guvernul și BNM vor continua să se abțină de la acordarea unui regim preferențial băncii, inclusiv referitor la impozitare, reglementare prudentială sau acces la resurse.

F. Reforme structurale

23. Șocurile externe pe care Moldova le înfruntă, necesită accelerarea reformelor structurale pentru restabilirea ritmului de creștere economică cât mai rapid posibil. Prin urmare, în 2007 intenționăm să întreprindem măsuri îndrăznețe pentru a eficientiza funcționarea sectorului public și a îmbunătăți mediul de afaceri. Vom acorda o atenție deosebită măsurilor care au drept scop promovarea exporturilor și diversificarea piețelor de desfacere.

Politica comercială și promovarea investițiilor

24. În scopul îmbunătățirii climatului investițional și consolidării capacității Republicii Moldova de a pătrunde pe piețele externe, Guvernul va implementa Strategia sa de atragere a investițiilor și promovare a exportului pentru 2006-2015. Acțiunile care urmează a fi întreprinse în 2007 includ: (i) lucru în vederea încheierii unui Acord de comerț liber asimetric cu UE; (ii) efectuarea unui studiu detaliat privind implicațiile economice ale integrării României în UE pentru Moldova; (iii) crearea în 2008 a unor laboratoare acreditate de testare și asigurare a calității produselor autohtone (începând cu vinul și incluzând ulterior alte produse agricole), în conformitate cu standardele europene; și (iv) implementarea reformei privind acordarea patentei de întreprinzător, inclusiv prin elaborarea unor metode simplificate de evidență contabilă pentru unitățile comerciale mici și mijlocii.

25. În scopul creării unei infrastructuri tehnice în conformitate cu standardele UE, Guvernul va elabora în anul 2007 proiectul de lege cu privire la parteneriatul public-privat, care va stipula un spectru larg de instrumente și mecanisme de colaborare și interacțiune dintre sectorul public și privat, în vederea finanțării investițiilor publice, inclusiv cele în

infrastructură, asigurându-ne, concomitent, că obligațiunile condiționate apărute în acest proces sunt raportate în mod transparent pieței financiare, precum și Parlamentului.

26. Consolidarea businessului mic și mijlociu este unul din elementele - cheie care va contribui la creșterea economică și reducerea sărăciei în Moldova. În scopul susținerii întreprinderilor mici și mijlocii, pe parcursul anului 2007, vom implementa acțiunile prevăzute în Strategia de dezvoltare a businessului mic și mijlociu pentru 2006-2008, care a fost aprobată de Guvern în luna mai curent și prevederile Legii privind susținerea întreprinderilor mici și mijlocii. Acestea clarifică statutul întreprinderilor mici și mijlocii și oferă mecanisme de asistență a acestora prin crearea unor fonduri speciale care vor fi finanțate de către Guvern precum și de către donatori.

Reforma administrației publice

27. Prima etapă de evaluare funcțională în contextul reformei administrației publice centrale a fost finisată. Aceasta cuprinde ministerele, autoritățile cheie din administrația publică centrală și procesul de luare a deciziilor în administrația publică centrală. A doua evaluare funcțională va fi desfășurată până la sfârșitul anului 2006 și va cuprinde autorități publice la nivel central care nu au fost incluse în prima etapă și se va extinde în jos, la nivelele desconcentrate ale administrației publice centrale. În baza rezultatelor analizei funcționale în 2007 vor fi întreprinse următoarele acțiuni: i) definitivarea mandatelor instituțiilor și autorităților cuprinse în analiza funcțională; precum și ii) modificarea regulamentelor acestora cu scopul re-atribuirii responsabilităților și competențelor relevante. În scopul îmbunătățirii procesului decizional, în cadrul Aparatului Guvernului se va crea o unitate de coordonare și analiză a politicii centrale, și în urma evaluării experienței activității unităților - pilot care au fost create în 6 ministere, pot fi create unități de evaluare, analiză și monitorizare a politicilor și în alte ministere.

28. Guvernul intenționează să creeze o unitate la nivel central, împuternicită să eficientizeze politicile de personal și procedurile în domeniul serviciului public. Pe parcursul anului 2007, va fi proiectat un sistem informațional computerizat, numit Registrul

funcționarilor publici și funcțiilor publice. De asemenea, vor fi elaborate principii practice de angajare, selectare și promovare a funcționarilor publici, bazate pe bază de merit.

Reforma regulatorie

29. Pe parcursul anului 2007 va continua cea de-a doua etapă a reformei regulatorii. Guvernul va implementa Strategia Națională a Reformei Regulatorii, conform căreia se va optimiza sistemul acordării patentelor de întreprinzător, iar în activitatea autorităților publice vor fi introduse elemente din procedura „ghișeului unic”, inclusiv prin interconectarea lor electronică, menită să faciliteze schimbul electronic de date. În scopul sporirii gradului de transparență în elaborarea legilor și actelor normative, în 2007 va fi aplicată metodologia de Analiză a Impactului de Reglementare (AIR), care presupune atribuirea acestor funcții autorităților administrației publice centrale.

30. Guvernul va depune eforturi pentru optimizarea procedurilor de lichidare a afacerii. În acest context, vor fi întreprinse măsuri pentru reducerea termenelor și reducerea la minimum a necesității ca antreprenorii să prezinte autorităților publice certificate și a alte documente pentru lichidarea afacerii. La lichidarea afacerii Va fi introdus, de asemenea, „ghișeul unic”.

Managementul Finanțelor Publice și Administrația Fiscală

31. Guvernul va continua procesul de îmbunătățire a managementului finanțelor publice prin promovarea reformelor necesare care sunt indispensabile în reformarea instituțiilor bugetare și ajustarea cadrului legislativ la cerințele și standardele UE.

32. În baza planului de acțiuni aprobat, Ministerul Finanțelor, în colaborare cu Casa Națională de Asigurări Sociale și Compania Națională de Asigurări în Medicină, va implementa în 2007 un sistem care va permite gestionarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat (BASS), precum și fondului asigurărilor obligatorii de asistență medicală prin Trezoreria de Stat, ceea ce va asigura reducerea la zero a soldurilor în băncile comerciale. În

procesul elaborării bugetului de stat pentru 2008, Guvernul intenționează să continue eliminarea fondurilor speciale.

33. În baza strategiei de dezvoltare a serviciului fiscal, elaborată cu asistența FMI, Guvernul va crea în primul trimestru al anului 2007 un comitet coordonator la nivel înalt, menit să supravegheze reforma și să asigure un larg suport politic. Comitetul coordonator va include membri din afara Inspectoratului Fiscal de Stat (IFS). În același timp, IFS va crea un grup de lucru pentru scopurile modernizării la sediul său central care va gestiona reforma și va fi responsabil de lucrul cu donatorii externi.

Privatizarea și gestionarea patrimoniului public

34. În baza Legii cu privire la gestionarea și deetatizarea proprietății publice, care urmează să fie adoptată până la finele lunii decembrie 2006, Guvernul va întocmi lista orientativă a actelor normative ce vor fi elaborate și executate în domeniul gestionării patrimoniului public. Guvernul va raporta Parlamentului, odată cu prezentarea proiectului Legii bugetului pentru 2008, performanțele financiare a întreprinderilor de stat (atât a întreprinderilor 100% în proprietatea deplină a statului, cât și a societăților pe acțiuni, unde statul deține cota majoritară) în 2006.

35. Pentru perfecționarea procedurii de restructurare a întreprinderilor insolabile Consiliului Creditorilor va fi lichidat până la sfârșitul anului 2006, iar responsabilitățile de monitorizare a datoriilor fiscale și ne-fiscale vor fi preluate la începutul anului 2007 de către Inspectoratul Fiscal de Stat și instanțele de judecată.

* * *

36. Republica Moldova își asumă total angajamentul în implementarea Planului de Acțiuni European de Vecinătate al Republicii Moldova – UE, semnat în februarie 2005. Planul acoperă aproape toate aspectele activității politice, economice și sociale din Republica Moldova și a fost conceput în conformitate cu SCERS. Reieșind din decizia Guvernului de a prelungi termenul de implementare a SCERS cu încă un an, în anul 2007 se prevede elaborarea unei noi versiuni a Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei pe termen mediu, în baza unui proces participativ. Ținând cont de faptul că Planul de Acțiuni European de Vecinătate al Republicii Moldova – UE trebuie finalizat în anul 2007, Guvernul va asigura ca elaborarea ambelor documente să fie realizată în paralel, pentru a asigura consecvența acelor documente și beneficiul reciproc. Mai mult decât atât, în scopul evitării dublării eforturilor, Guvernul intenționează să coordoneze implementarea, monitorizarea și evaluarea ambelor planuri într-un mod consecvent, în baza consultărilor periodice cu Comisia Europeană, Banca Mondială, FMI și alte părți interesate.

Tabelul 1. Acțiunile de prioritate, criteriile de performanță și indicatorii de monitorizare

(Toate condițiile prevăzute în MPEF 2006 rămân în vigoare)

Acțiuni de prioritate

Aprobarea de Parlament a Legii prin care responsabilitatea de stabilire a tarifelor pentru livrarea apei potabile și furnizarea energiei termice va fi transferată la ANRE (pct. 15).

Scrisoarea adresată Corporației Financiare Internaționale pe lângă Banca Mondială prin care se solicită asistență întru pregătirea lansării pe piață a acțiunilor statului în Banca de Economii în scurt timp după finalizarea evaluării independente care, conform așteptărilor autorităților, urmează să fie finalizată către 30 septembrie 2007 (pct. 22).

Criterii de performanță structurală

Permanent

Guvernul și BNM vor continua să se abțină de la acordarea tratamentului preferențial Băncii de Economii (inclusiv prin facilități fiscale, reglementare prudențială și acces la mijloace) (pct. 22).

31 decembrie 2006

Majorarea tarifelor pentru livrarea apei potabile și furnizarea energiei termice până la nivelul de cel puțin 55 la sută din costul de recuperare, cu majorarea simultană a compensațiilor pentru gospodăriile sărace, în scopul reducerii impactului asupra lor (pct. 15).

31 martie 2007

Remiterea către Parlament a proiectului Legii prin care se stabilește ca nivelul adecvat al capitalului BNM să constituie cel puțin 10 la sută din obligațiile monetare, iar cota venitului net reținut de BNM să constituie 50 procente atâta timp cât nivelul capitalului va rămâne mai jos de pragul fixat (pct. 20).

Indicatori structurali de monitorizare

Continuu

Tarifele pentru consumul de gaze naturale și electricitate se vor menține la nivelul de recuperare a costurilor (pct. 15).

31 decembrie 2006

Adoptarea unui acord de prestare a serviciilor prin care vor fi modernizate relațiile financiare între Ministerul Finanțelor și Banca Națională (pct. 20).

31 martie 2007

Adoptarea de către Parlament a Legii privind CNPF care să stabilească că până la momentul când CNPF își va atinge capacitatea operațională deplină, CNPF va fi abilitată cu dreptul de a suspenda licențele instituțiilor financiare nebancale pe care le supraveghează pe motivul încălcării normelor prudențiale și că suspendarea activității nu poate fi revocată decât cu acordul CNPF (pct. 21).

30 iunie 2007

CNPF este creată și dispune de o capacitate operațională suficientă pentru supravegherea sectorului financiar nebanca, inclusiv are dreptul de a suspenda licențele pentru încălcarea normelor prudențiale (pct. 15).

30 septembrie 2007

Aprobarea de către Parlament a Legii prin care se stabilește ca nivelul adecvat al capitalului BNM să constituie cel puțin 10 la sută din obligațiile monetare, majorând cota potențială a veniturii net reținut de BNM la 50 procente (pct. 20).

Proiectul Legii bugetului pentru anul 2008 va fi elaborat, ținând cont de faptul că cota veniturii net al BNM transferată la buget va constitui nu mai mult de 50 procente atât timp, cât nivelul capitalului rămâne mai jos de pragul fixat (pct. 20).

Majorarea tarifelor pentru livrarea apei potabile și furnizarea energiei termice până la nivelul de cel puțin 70 la sută din costul de recuperare, cu majorarea simultană a compensațiilor pentru gospodăriile sărace, în scopul reducerii impactului asupra lor (pct. 15).

Guvernul și BNM vor adopta un plan de conversiune în hârtii de valoare a stocului rămas al creanțelor BNM față de Guvern (pct. 20).

31 decembrie 2007

Guvernul va majora capitalul BNM cu cel puțin 250 milioane lei, sub formă de active lichide (cum ar fi defalcări directe din buget și/sau hârtii de valoare de stat tranzacționabile) (pct. 20).

Transferarea soldurilor conturilor CNAS și CNAM la contul unic al Trezoreriei de stat la BNM, cu păstrarea la băncile comerciale doar a operațiunilor zilnice cu menținerea la zero a soldurilor acestor conturi (pct. 32).

MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE¹⁵

1. Acest Memorandum Tehnic de Înțelegere (TMU) are drept scop definirea variabilelor determinate de țintele cantitative (criteriile de performanță și țintele indicative, vezi Tabelul 1) stabilite de Memorandumul cu privire la Politicile Economice și Financiare (MEFP) și descrierea metodelor care urmează a fi utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu aceste criterii.

I. ASUMĂRI PENTRU SCOPURILE PROGRAMULUI

2007

2. Debursarea creditului în valoare de 58 milioane dolari SUA
3. Veniturile bugetului de stat din privatizare se vor cifra în 2007 la 155 milioane lei.
4. În scopul monitorizării programului, componentele bilanțului contabil ale BNM, denumit în dolari SUA, vor fi convertite la cursul de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este de 13,2911 lei pentru un dolar SUA. În scopuri de program, sumele denumite în alte valute vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cros-cursului de schimb vis-à-vis de dolarul SUA, care prevalează la sfârșitul lunii septembrie 2006 (USD/€ = 1,2660, USD/£= 1,8702, SDR/USD = 0,6773).
5. Pentru a calcula ajustările la debursările din sursele externe, în cazul în care acestea vor depăși sumele prevăzute de program, va fi utilizat cursul de schimb valabil la ziua debursării. Pentru a calcula ajustări în cazul insuficienței debursărilor în raport cu sumele prevăzute de program, pentru această debursare va fi utilizat cursul de schimb asumat de program.

II. CERINȚELE PRIVIND PREZENTAREA RAPOARTELOR

6. Datele macroeconomice necesare pentru evaluarea criteriilor de performanță și a țintelor indicative, în scopul măsurării performanțelor vor fi prezentate personalului FMI, incluzând, dar nefiind limitate la datele indicate în Tabelul 2. Autoritățile vor asigura remiterea promptă către personalul FMI a informațiilor vizând rectificarea datelor.

¹⁵ Acest Memorandum Tehnic de Înțelegere se aplică numai față de obiectivele/criteriile cantitative stabilite pentru anul 2007. Pentru anul 2006, rămâne obligatoriu TMU precedent, care a fost o parte din programul PRGF aprobat de către Consiliul Executiv al FMI în luna mai 2006,.

III. ȚINTELE ȘI DEFINIȚIILE PENTRU SCOPURILE PROGRAMULUI

Limita minimă a stocului rezervelor internaționale nete (NIR)

(milioane lei)

Poziția la	Nivelele minime Rezervele internaționale nete
31 decembrie 2006	7 380 (țintă indicativă)
31 martie 2007	7 737 (criteriu de performanță)
30 iunie 2007	7 967 (țintă indicativă)
30 septembrie 2007	8 207 (țintă indicativă)
31 decembrie 2007	8 789 (țintă indicativă)

7. **Rezervele internaționale nete ale BNM** în valutele convertibile sunt definite ca diferența dintre rezervele brute și pasivele în valutele convertibile. În scopurile de monitorizare a acestui program, rezervele brute ale BNM sunt definite ca aurul monetar, disponibilitățile de DST, orice poziție de rezervă la FMI și disponibilitățile de valută ale BNM în valutele convertibile, inclusiv disponibilitățile de hârtii de valoare denominate în valutele convertibile utilizate liber pentru achitări la efectuarea tranzacțiilor internaționale, calculate, reieșind din asumările programului la cursul de schimb bilateral. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele ne-financiare pe termen lung, debursările mijloacelor de către Banca Mondială sau orice altă instituție internațională menite pentru re-creditare și implementare a proiectelor, activele în valute neconvertibile și activele externe depuse drept gaj pentru creditele externe sau altfel grevate, inclusiv plățile în valută străină rezultate în urma tranzacțiilor cu active derivative (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni). Pasivele de rezervă în valutele convertibile sunt definite ca utilizarea creditului FMI și pasivele BNM în valutele convertibile față de nerezidenți, cu scadența inițială până la și inclusiv un an. Din pasivele de rezervă se exclud pasivele cu scadența inițială mai mare de un an.

Plafoanele activelor interne nete (NDA)

și ale bazei monetare a NBM

(milioane lei)

Poziția la:	Nivelul maxim NDA	Nivelul maxim Baza monetară (ținta indicativă)
31 decembrie 2006	-768 (țintă indicativă)	6 612
31 martie 2007	-997 (criteriu de performanță)	6 740

30 iunie 2007	-1 081 (țintă indicativă)	6 886
30 septembrie 2007	-1 174 (țintă indicativă)	7 033
31 decembrie 2007	-1 535 (țintă indicativă)	7 255

8. **Baza monetară** este definită ca circulație monetară (în afară băncilor), numerar în casa băncilor, total rezerve obligatorii și soldul aflat la conturile corespondente în lei ale băncilor la BNM.

9. **Activele interne nete ale BNM** sunt definite ca diferența dintre baza monetară (vezi definiția din alineatul 8) și activele externe nete ale BNM.

10. **Activele externe nete ale BNM** sunt definite ca rezerve brute în valute convertibile (conform definiției din 7) plus active externe în valute neconvertibile, fonduri debursate de Banca Mondială sau alte instituții internaționale, destinate pentru acordarea creditelor și implementarea proiectelor, și activele externe gajate sau grevate într-un alt mod, inclusiv cereri în valută străină care rezultă din tranzacțiile cu activele derivative și alte active externe nete minus obligațiunile în valută străină ale BNM față de nerezidenți.

Limita minimă a totalului soldului de casă al bugetului guvernului general
(milioane lei)

	Soldul de casă
<hr/>	
Schimbare cumulativă din 31 decembrie 2005	
31 decembrie 2006 (țintă indicativă)	-210
Schimbare cumulativă din 31 decembrie 2006	
31 martie 2007 (criteriu de performanță)	-144
30 iunie 2007 (țintă indicativă)	-248
30 septembrie 2007 (țintă indicativă)	-238
31 decembrie 2007 (țintă indicativă)	-233

11. Definiția **bugetul guvernului general** include bugetele guvernelor central și local. Totodată, bugetul guvernului central include fondul de asigurare socială, fondul de asigurare în medicină, fonduri speciale și extrabugetare și proiectele investiționale finanțate din exterior. Bugetul guvernului local include fonduri speciale și extrabugetare. Autoritățile vor informa personalul FMI despre apariția fondurilor speciale sau extrabugetare noi care pot fi create pe parcursul programului în scopul executării operațiunilor cu caracter fiscal și vor asigura includerea acestor fonduri în bugetul public național. Se exclud orice entități de stat care au un statut legal separat. Creditul net al sistemului bancar către guvernul general este definit ca datorii restante ale sectorului bancar față de guvernul general (cu excluderea cererilor asociate cu dobânda calculată, plățile fiscale și contribuțiile la Fondul Social ale băncilor comerciale și acordarea creditelor de băncile comerciale din contul creditelor externe), inclusiv overdraft-uri, credite

directe și disponibilități de hârtii de valoare de stat minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și inclusiv conturile proiectelor investiționale finanțate din surse externe)¹⁶. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție date cu privire la valorile mobiliare de stat deținute și cu privire la proiectele investiționale finanțate din surse externe.

12. **Limitele trimestriale ale sumei deficitului de casă al bugetului guvernului general** sunt cumulative și vor fi monitorizate **din punct de vedere financiar** ca suma creditului net al sistemului bancar față de guvernul general (cu excluderea modificării stocului hârtiilor de valoare de stat emise pentru scopurile recapitalizării băncii centrale), plasarea netă de guvernul general a hârtiilor de valoare în afara sistemului bancar național, alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebancaș național, mijloace obținute de guvernul general din contul datoriei externe¹⁷ pentru susținerea directă a bugetului și pentru implementarea proiectelor specifice minus principalul achitat și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor de stat, după deducerea costurilor direct asociate cu vânzarea acestor active.

13. **Hârtii de valoare de stat** în formă de obligațiuni cu cupon zero, comercializate cu o reducere vizavi de valoarea lor nominală, vor fi tratate ca articole de finanțare în evidența fiscală, prin înregistrarea sumelor obținute de facto de la cumpărători. La data de răscumpărare, valoarea de vânzare va fi înregistrată ca amortizare, iar diferența între amortizare, astfel definită, și valoarea nominală va fi înregistrată ca achitare a dobânzii la datoria internă.

14. **Limitele datoriei externe** se aplică la (i) contractarea sau garantarea datoriei externe neconcesionale pe termen scurt (cu scadența inițială până la și inclusiv un an) și (ii) contractarea sau garantarea datoriei neconcesionale pe termen mediu și lung, cu scadența inițială mai mare de un an. Datoria pe termen scurt include toate obligațiile pe termen scurt, cu excluderea creditelor comerciale de import. Datoria pe termen scurt exprimată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA la cursul de schimb prevalent la data debursării. Datoria pe termen mediu și lung exprimată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA conform cursului de schimb încrucișat actual.

15. Noțiunea de **datorie** se aplică așa cum este definită la punctul nr. 9 din Liniile Directoare ale FMI privind Criteriile de Performanță referitoare la datoria externă, adoptate la 24 august 2000 (Decizia nr. 12274-(00/85)¹⁸. Acest criteriu de performanță se aplică nu numai la datorie în sensul exprimat mai sus, ci și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea.

16. Pentru scopurile programului, **garantarea** unei datorii apare din orice angajament explicit legal al Guvernului sau al BNM sau al altei instituții care acționează din numele Guvernului de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea recipientului.

17. **Concesionalitatea** va fi calculată prin aplicarea ratelor de scont pentru valutele specifice pe baza ratelor de referință pentru dobânzile comerciale (CIRR) ale OECD. Media CIRR de zece ani va fi utilizată ca rată de scont pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de cel puțin 15 ani, iar media CIRR pentru șase luni va fi utilizată pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de mai puțin de 15 ani. Atât la media de zece ani, cât și la cea de șase luni se vor aplica următoarele marje: 0,75 procente pentru perioada de rambursare mai

¹⁶ Pentru calculul sumei nete a creditului acordat guvernului general de către sistemului bancar vor fi excluse conturile 1711, 1713, 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801, 2802 și 2811.

¹⁷ Datoria este definită în sensul prezentat în trimiterea nr. 3; vezi alineatul privind plafonul datoriei externe.

¹⁸ Datoria este definită ca obligație curentă, adică obligație convențională, creată în baza contractului prin furnizarea valorii, fie în forma activelor (inclusiv valutele) sau serviciilor, care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți în forma activelor (inclusiv valutele) fie a serviciilor, la un moment dat în viitor; aceste plăți vor fi utilizate pentru achitarea obligațiilor aferente sumei principale și/sau dobânzii asumate în baza contractului. Datoriile, penalitățile și recuperarea pierderilor în bază hotărârilor instanței judecătorești cauzate de neachitări în cadrul obligațiilor contractuale care constituie datoria se consideră datorie. Neachitarea unei astfel de obligații care, conform acestei definiții, nu se consideră datorie (de exemplu, achitarea contra livrării) nu va conduce la majorarea datoriei.

mică de 15 ani; 1 procent pentru perioada de 15–19 ani; 1,15 procente pentru perioada de 20–30 ani și 1,25 procent pentru perioada de mai mult de 30 ani. Conform acestei definiții, numai împrumuturile cu elementul nerambursabil de cel puțin 35 procente din valoarea totală a împrumutului vor fi excluse din plafoanele stabilite la împrumut. Plafonul datoriei nu se va aplica la împrumuturi clasificate ca obligații ale BNM față de rezervele internaționale.

18. În scopurile programului, stocul datoriei externe include angajamentele față de deservirea datoriei cu termenul expirat (rambursarea sumei principale a împrumutului și achitarea dobânzii) care apar în legătura cu orice datorie contractată sau asumată de Guvernul Republicii Moldova sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele Guvernului Republicii Moldova. Plafonul privind achitarea noilor datorii externe va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a aplicării mecanismului PRGF. Plafonul nu se aplică la achitarea datoriei externe care apare din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii-membrii ai Clubului de la Paris; și în mod concret, la achitarea datoriei externe în cazul în care creditorul este de acord cu amânarea achitării până la inițierea negocierilor.

19. Datoriile aferente cheltuielilor sunt definite ca diferența între obligațiile de plată scadente și achitățile efectuate real. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv transferuri, deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. Datoriile aferente cheltuielilor la plata bunurilor și serviciilor prestate de furnizori sunt definite ca obligații față de furnizori, datorate, dar neachitate pe o perioadă mai mare de 30 zile și care sunt necontestate. Datoriile acumulate între bugetul de stat, guvernele locale, fondul social, fondul de asigurări în medicină și fondurile extrabugetare nu se includ în plafonul datoriilor aferente cheltuielilor bugetului public național.

IV. AJUSTĂRI

20. În cazul în care suma veniturilor din privatizare în bugetul de stat va depăși asumările utilizate pentru scopurile programului, va fi necesară inițierea negocierilor cu personalul FMI pentru a conveni asupra modului de utilizare a acestora.

21. În cazul în care debursările împrumuturilor externe vor depăși asumările utilizate pentru scopurile programului, plafonul deficitului de casă al guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare, până la limita cumulativă de 146 milioane lei. În cazul insuficienței debursărilor, plafonul va fi diminuat cu suma deplină.

22. Plafonul deficitului total de casă al guvernului general va fi majorat cu valoarea banilor plătiți pentru recapitalizarea BNM sau cu valoarea nominală a hârtiilor de valoare de stat emise pentru aceleași scopuri.

Tabelul 1. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, 31 martie – 31 decembrie 2006 1/

	31 dec. 05		30 iun. 06		31 dec. 06		31 dec. 06		
	Efectiv 2/	Țintele indicative	Efectiv	Țintele indicative	Efectiv	Criteriile de performanță	Efectiv de Program	Prognozat	
						(milioane lei)		3/	
								4/	
1. Criteriile cantitative de performanță									
Limita minimă a soldului bugetului guvernului general 5/	634	-247	-417	-303	-350	-210	-210	-210	
Limita minimă ajustată pentru soldul bugetului guvernului general		-217	-361	-66	317	-243			
Plafonul activelor interne nete ale BNM (nivel)	569	60	55	-271	-477	-150	-453	-768	
Limita minimă a rezervelor internaționale nete ale BNM (nivel)	6 436	6 410	6 791	6 609	7 866	6 845	7 113	7 380	
Plafonul datoriei externe neconcesionale contractate sau garantate de guvernul general	...	0	0	0	0	0	0	0	
2. Criteriile de performanță permanente									
Plafonul acumulării arieratelor la plățile externe	0	0	0	0	0	0	
3. Țintele indicative									
Plafonul bazei monetare (nivel)	7 003	6 470	5 978	6 846	6 340	7 390	8 126	6 612	
Plafonul asupra modificării arieratelor interne ale guvernului general	...	0	0	0	0	0	0	0	
(milioane lei, cu excepția cazurilor când se indică altfel)									
4. Previțiuni de bază									
Finanțarea concesională a datoriei externe	327	130	100	231	175	362	259	387	
În milioane dolari SUA	...	10	8	18	14	28	20	29	
Încasări din privatizare	176	9	-4	30	5	50	21	28	

Sursă: Autoritățile Republicii Moldova și estimările personalului FMI.

1/ Cifrele pentru anul 2006 se referă la fluxurile cumulative, începând cu sfârșitul anului 2005, cu excepția cazurilor indicate altfel. Criteriile cantitative sunt calculate în baza cursului de schimb de referință de 12,832 lei/dolar SUA pentru martie-septembrie, 2006 și în baza cursului de schimb de referință de 13,2911 lei/dolar SUA pentru perioada următoare.

2/ Toate variabilele sunt stocuri, cu excepția soldului bugetului guvernului general și a împrumuturilor concesionale externe, care sunt fluxuri.

3/ Bazat pe cursul de schimb anterior.

4/ Bazat pe cursul de schimb nou.

5/ În cazul în care debursările datoriei externe vor depăși previziunile utilizate pentru scopurile programului, plafonul deficitului de casă al guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare, până la limita cumulativă de 125 milioane lei. În cazul în care debursările externe lipsesc, plafonul va fi diminuat cu sumă deplină.

Tabelul 1a. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, 31 decembrie 2006 – 31 decembrie 2007 1/

	31 dec 2006	31 mart. 07	30 iun. 07	30 sept. 07	31 dec. 07
	Țintele indicative 2/ Prog.	Criteriile de performanță	Țintele indicative	Țintele indicative	Țintele indicative
1. Criteriile cantitative de performanță					
(milioane lei)					
Limita minimă a soldului bugetului guvernului general 3/	-210	-144	-248	-238	-233
Plafonul activelor interne nete ale BNM (nivel)	-768	-997	-1 081	-1 174	-1 535
Limita minimă a rezervelor internaționale nete ale BNM (nivel)	7 380	7 737	7 967	8 207	8 789
Plafonul datoriei externe neconcesionale contractate sau garantate de guvernul general	0	0	0	0	0
2. Criteriile de performanță permanente					
Plafonul acumulării arieratelor la plățile pe datoria externă	0	0	0	0	0
3. Țintele indicative					
(milioane lei)					
Plafonul bazei monetare (nivel)	6 612	6 740	6 886	7 033	7 255
Plafonul asupra modificării arieratelor la plățile interne ale guvernului general	0	0	0	0	0
4. Asumări de bază					
(milioane lei, cu excepția cazurilor când se indică altfel)					
Finanțarea concesională a datoriei externe	387	184	319	472	703
în milioane dolari SUA	29	14	24	35	53
Venituri din privatizare	28	0	40	80	155

Sursă: Autoritățile Republicii Moldova și estimările personalului FMI.

1/ Cifrele pentru anul 2007 se referă la fluxurile cumulative începând cu sfârșitul anului 2006, cu excepția cazurilor când se indică altfel. Criteriile cantitative sunt calculate în baza cursului de schimb de referință de 13,2911 lei/dolar SUA.

2/ Toate variabilele sunt stocuri, cu excepția soldului bugetului guvernului general și a împrumuturilor concesionale externe, care sunt fluxuri.

3/ În cazul în care debursările datoriei externe vor depăși asumările utilizate pentru scopurile programului, plafonul deficitului de casă a guvernului general va fi majorat cu o valoare corespunzătoare până la limita cumulativă de 146 milioane lei. În cazul în care debursările externe lipsesc, plafonul va fi diminuat cu sumă deplină.

Tabelul 2. Moldova: Datele solicitate de personalului FMI

Articol	Periodicitate
Datele fiscale (prezentate de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului public național: venituri, cheltuieli și finanțare (funcțională și economică).	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Venituri din privatizare vărsate în buget (în lei și în valută străină, fără costul tranzacției de vânzare)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datele monetare (prezentate de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână după sfârșitul fiecărei săptămâni
Sinteza monetară vizând sistemul bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei săptămâni
Cerințele nete vizavi de guvernul general (BNM și băncile comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei săptămâni
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale (Departamentul Supraveghere Bancară al BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Fluxuri de numerar în valutele străine	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Operațiuni valutare (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datele pieței valutare (volumul vânzărilor, intervenții, cursul de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore după sfârșitul zilei
Operațiuni de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână după sfârșitul fiecărei săptămâni
Tranzacții pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână după sfârșitul fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (prezentate de BNM)	
Datele contului curent și ale contului de capital	Trimestrial, nu mai târziu de șase săptămâni după sfârșitul fiecăruia trimestru
Transferuri/remitențe prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Datele privind datoria externă (prezentate de MF)	
Informații vizând noile împrumuturi externe contractate sau garantate de Guvern	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Deservirea datoriei: total spre achitare, cu indicația creditorilor și real achitată	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Debursarea granturilor și creditelor, cu indicația creditorului	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni după sfârșitul fiecărei luni
Alte date (prezentate de Biroul Național de Statistică)	
Indice al prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni după sfârșitul fiecărei luni.
Conturile naționale cu indicația sectoarelor de producere în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni după sfârșitul fiecăruia trimestru
Datele vizând exportul și importul cu indicația valorii, volumului și unităților de măsură, divizate pe principalele categorii și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni după sfârșitul fiecărei luni

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL

REPUBLICA MOLDOVA

**Prima evaluare a performanțelor Moldovei în cadrul acordului pe trei ani, vizând
Mecanismul de finanțare a creșterii economice și reducerii sărăciei și solicitările:
de derogare de la criteriul de performanță și de suplimentare a accesului la resurse**

Informație suplimentară

Pregătit de Departamentul European
(cu consultarea altor departamente)

Aprobat: de Juha Kähkönen și Anthony R. Boote

13 decembrie 2006

1. **Acest supliment prezintă evoluțiile din Moldova pe perioada după pregătirea raportului personalului FMI.** Informația suplimentară nu modifică în nici un fel mersul evaluării personalului FMI.
2. **Evoluțiile economice recente au fost în mare parte favorabile.** Veniturile fiscale care au depășit și de această dată așteptările, vor permite guvernului să consolideze poziția financiară a BNM, prin injectarea a 250 milioane lei în luna decembrie curent¹. Bugetul pentru 2006 excluzând această injectare – care este echivalentă cu 0,6% din PIB – va avea un mic excedent (de cca. 0,2% din PIB). Intrările de valută au depășit așteptările, iar leul s-a apreciat ușor. Cu toate acestea, atingând un nivel de peste 14%, inflația anuală rămâne mai ridicată decât s-a prognozat. După cum este indicat în raportul personalului FMI (aliniatul 19), ratele dobânzilor la certificatele BNM au devenit pozitive în termeni reali deja la începutul lunii decembrie.
3. **S-au realizat progrese în eforturile depuse pentru deblocarea importurilor de vinuri moldovenești în Rusia.** La finele lui noiembrie curent s-a comunicat despre încheierea unui acord între V. Putin, Președintele Federației Ruse și V. Voronin, Președintele Republicii Moldova. Detaliile rămân neclare, dar se consideră că vinurile din Moldova vor penetra piața Rusiei printr-un singur punct vamal și vor fi supuse unor proceduri speciale de control a calității.²

¹ Injectarea de capital va îndeplini condiționalitatea programului pentru finele anului 2007, cu un an mai devreme (alineatul 20 din MEFP).

² Autoritățile Moldovei au creat un laborator de certificare a calității vinului, iar începând cu 1 ianuarie 2007 vor interzice exporturile de vin în vrac, care constituiau o pondere semnificativă în total, cu scopul de a preveni diluarea vinului peste hotare.

4. **Deși încheierea acordului menționat este cu siguranță o veste bună, impactul asupra economiei Moldovei rămâne incert.** Chiar dacă operațiunile de export vor fi reluate în curând și se vor derula eficient, efectele negative asupra reputației Moldovei vor diminua cota ei de piață, iar concurența de pe piața rusească – unde alți furnizori și-au întărit deja pozițiile – este acum mult mai acerbă. Prognozele personalului FMI prevedeau că embargoul la vin va avea efecte de lungă durată și aceste prognoze continuă să fie actuale în mare măsură, chiar și la această etapă. În particular, personalul Fondului anticipează o majorare a volumului exporturilor de vin către Rusia în 2007 cu 30% față de nivelul din 2006, dar totuși ele vor rămâne la numai 1/3 din volumul exportului înregistrat în 2005.

5. **Acțiunile de prioritate pentru prima evaluare au fost îndeplinite.** Autoritățile, de asemenea, s-au adresat Corporației Financiare Internaționale printr-o scrisoare din data de 4 decembrie curent, solicitând asistență în privatizarea Băncii de Economii, iar pe 12 decembrie Parlamentul a aprobat o lege care obligă stabilirea tarifelor pentru căldură și apă în corespundere cu metodologia Agenției independente de reglementare în energetică (ANRE).

6. **Acorduri bilaterale au fost încheiate cu toți cei cinci creditori ai Clubului de la Paris.** În baza condițiilor acordului semnat la 12 mai cu Clubul de la Paris, negocierile cu creditorii urmau a fi finalizate până pe 27 noiembrie, iar autoritățile au efectuat deja prima tranzacție de plată a arieratelor față de Creditorii Clubului la Paris pe 1 noiembrie, așa cum și era convenit în program.

7. **Finanțarea promisă de către donatori a fost confirmată la ședința grupului consultativ, care a avut loc pe 12 decembrie, la Bruxelles.** Angajamentele specifice trasate pentru 2007 s-au cifrat la 51 milioane dolari SUA, puțin peste cele 47 milioane necesare pentru acoperirea deficitului în balanța de plăți prognozat pentru anul viitor. În total, donatorii au declarat acordarea unei asistențe financiare în sumă ceva mai mare de 1,2 miliarde dolari SUA, pentru următorii trei ani, din care aproape un sfert vor veni sub formă de suport bugetar și al balanței de plăți.³ Donatorii au salutat progresul realizat de Moldova într-un șir de domenii, și în același timp au urgentat intensificarea acțiunilor de îmbunătățire a mediului de afaceri și de reducere a intervenției guvernului în economie.

³ Comunicatul de presă referitor la concluziile și rezultatele ședinței donatorilor sunt disponibile pe pagina www.imf.md. Vezi, de asemenea, raportul Comisiei Europene din 4 decembrie 2006, vizând performanțele Moldovei în cadrul Politicii Europene de Vecinătate, pe site-ul: http://ec.europa.eu/world/enp/documents_en.htm#4.

Comunicat de presă, nr. 06/280
PENTRU DISTRIBUȚIE IMEDIATĂ
15 decembrie 2006

International Monetary Fund
Washington, D.C. 20431 USA

Consiliul Executiv al FMI a finalizat prima evaluare a performanței Moldovei din cadrul acordului PRGF, a aprobat majorarea volumului de creditare pentru Moldova și a încuviințat debursarea a 48,2 milioane dolari S.U.A.

Astăzi, Consiliul Executiv al Fondului Monetar Internațional (FMI) a finalizat prima evaluare a programului Republicii Moldova de reforme economice și reducere a sărăciei, din cadrul acordului privind mecanismul de finanțare a creșterii economice și reducerii sărăciei (PRGF). Consiliul Executiv, de asemenea, a aprobat o suplimentare a acordului PRGF pentru trei ani până la 110,88 milioane de Drepturi Speciale de Tragere (DST) (circa 167 milioane dolari S.U.A.) față de suma inițială egală cu 80,08 milioane DST (circa 120,6 milioane dolari S.U.A.). Finalizarea primei evaluări declanșează debursarea pentru Republica Moldova a unei sume echivalente cu 31,97 milioane DST (circa 48,2 milioane dolari S.U.A.).

Consiliul Executiv a acceptat, de asemenea, solicitarea de derogare de la criteriul cantitativ de performanță vizând nivelul rezervelor internaționale nete ale Băncii Naționale a Moldovei pentru finele lunii septembrie 2006, care nu fusese îndeplinit.

Acordul PRGF încheiat pe trei ani a fost aprobat la 5 mai 2006 (vezi Comunicatul de presă Nr. 06/91). Până în prezent, au fost debursate 11,4 milioane DST (circa 17,2 milioane dolari S.U.A.).

Pe finalul discuțiilor Consiliului Executiv, Dl Takatoshi Kato, Director General adjunct al FMI și Președintele ședinței, a făcut următoarea declarație:

"Performanțele Moldovei pe parcursul celor șase luni ale programului său susținut de PRGF au fost încurajatoare, în pofida majorărilor considerabile ale prețului de import al gazelor naturale și stopării exportului de vin pe piețele tradiționale, care au încetinit creșterea, au alimentat inflația și au expus sistemul bancar riscurilor. Autoritățile merită să fie apreciate pentru menținerea stabilității macroeconomice și a pasului susținut al reformelor ce se impun, rezistând acestor șocuri externe.

"Autoritățile deja au făcut eforturi laudabile de a se ajusta rapid la noul mediu extern. S-a acceptat transferarea asupra consumatorilor a costurilor aferente majorării prețului la resursele energetice, în același timp căutând metode de a-i compensa pe cei săraci. Politica fiscală prudentă ajută la ținerea în frâu a inflației, menținându-se concomitent cheltuielile bugetare sociale și de infrastructură. O politică monetară mai consecventă va fi crucială pentru diminuarea

presiunilor inflaționiste. Flexibilitatea continuă a ratei de schimb valutar, complementată de măsuri ce au drept scop reducerea barierelor administrative și consolidarea guvernării, vor contribui la ameliorarea competitivității. S-a înregistrat un progres remarcabil în realizarea reformelor regulatorii și a administrației publice. Desființarea Consiliului Creditorilor și eliminarea restricțiilor asupra exportului de cereale sunt pași foarte bineveniți.

"Programul economic al autorităților pentru 2007 este menit să diminueze în continuare impactul șocurilor externe asupra creșterii economice și reducerii sărăciei, precum și are drept scop aducerea nivelului inflației sub 10%. Deficitul bugetar de 0,5% din PIB, așa cum este planificat pentru 2007, reprezintă un echilibru adecvat între necesitățile de dezvoltare ale Republicii Moldova și obiectivul de scădere a inflației. Banca Națională a Moldovei (BNM) intenționează să utilizeze și mai eficient instrumentele sale monetare, pentru a readuce ratele dobânzilor pe termen scurt la valori pozitive în termen real, în așa fel reducând așteptările inflaționiste. Independența BNM va fi consolidată mai mult, prin majorarea capitalului său.

"Agenda reformelor structurale pentru 2007 se va axa în continuare pe îmbunătățirea mediului de afaceri și pe încurajarea creșterii economice generate de sectorul privat. Reformele administrației publice și cea regulatorie vor clarifica și reduce rolul statului în economie. Acest lucru va fi susținut de accelerarea procesului de privatizare și eficientizarea procedurilor de faliment. Sectorul financiar va fi consolidat prin îmbunătățirea transparenței și competiției, inclusiv prin prezența tot mai mare a capitalului străin în sectorul bancar al Moldovei, cât și prin crearea unui organ consolidat de supraveghere a instituțiilor financiare nebancare," a declarat DI Kato.

**Declarația domnilor Jeroen Kremers, Director Executiv pentru Republica Moldova și
Vladimir Munteanu, Consilierul Directorului Executiv
15 decembrie 2006**

În numele autorităților Moldovei, mulțumim personalului FMI pentru discuțiile fructuoase purtate după aprobarea programului în luna mai a anului curent, pentru evaluarea ulterioară și setul de documente pregătite. Autoritățile acordă o mare importanță relației apropiate cu Fondul Monetar Internațional, ale cărui recomandări continuă să susțină procesul de elaborare a politicilor în Moldova, în special în lumina recentelor șocuri externe severe. Dat fiind faptul, că condițiile programului pentru sfârșitul lunii septembrie au fost satisfăcute, autoritățile solicită finalizarea primei evaluări, o derogare de la criteriul de performanță referitor la rezervele internaționale nete și o suplimentare a accesului la resurse, în lumina impactului șocurilor externe serioase suportate de la aprobarea programului.

Evoluții recente

După ultima Ședință a Consiliului, dezvoltarea economică a Moldovei a continuat traiectoria pozitivă, bazându-se pe realizările din ultimii șase ani consecutivi de creștere economică puternică și avansând un deceniu de declin economic și creștere a sărăciei spre o dezvoltare economică durabilă și la îmbunătățirea nivelului de trai¹. Creșterea PIB real a încetinit, dar totuși a atins 5 procente în primele șase luni ale anului 2006 în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent. Politica fiscală și cea monetară au fost orientate spre prevenirea creșterii inflației și au contribuit la executarea bugetului cu excedent. Politica fiscală prudentă, combinată cu o gestionare atentă a datoriei externe, au permis menținerea situației îmbunătățite substanțial vizând sustenabilitatea datoriei Moldovei, care a fost, de asemenea, întărită prin acordul semnat în luna mai cu membrii Clubului de la Paris, privind restructurarea datoriilor bilaterale ale Moldovei în baza condițiilor Houston.

În topul agendei autorităților rămân astfel de obiective ca promovarea reformelor structurale, îmbunătățirea mediului de afaceri, sporirea capacității instituționale și aprofundarea proceselor democratice, în corespundere cu prevederile Planului de Acțiuni Moldova – UE. Progresul în acest sens se face evident prin creșterea rapidă a numărului de întreprinderi mici și mijlocii, sporirea continuă a volumului de investiții străine directe (deși într-un ritm mai lent decât în alte țări din regiune), realizarea satisfăcătoare a Planului de Acțiuni Moldova – UE, satisfacerea de către Moldova a condițiilor de bază pentru realizarea planului preliminar de participare în programul *Provocările Mileniului* al Guvernului SUA, precum și îmbunătățirea continuă a indicelui de percepere a corupției al țării.

Evoluția pozitivă remarcată în dezvoltarea țării a fost însă complicată de două șocuri externe mari: majorarea prețului la resursele energetice, inclusiv dublarea prețului la gazele naturale în primele șase luni ale anului și interzicerea exportului vinurilor moldovenești în

¹ Pe parcursul anilor 2000-2005 PIB real a crescut cu aproape 43 procente, iar rata sărăciei absolute a coborât de la 70 la sută în 1999 la 29 la sută în 2005.

Federația Rusă (care constituia cca. 10 procente din PIB). Aceasta a dus la încetinirea creșterii economice și a dus la sporirea presiunilor asupra guvernului în ceea ce privește eforturile de a atinge obiectivele social-economice propuse. În consecință, autoritățile și-au revăzut prognozele pentru 2006 referitor la creșterea PIB-ului, de la 6 procente, cum era prevăzut în program inițial, la 4 procente. Această prognoză este puțin mai mare decât estimările făcute de personalul FMI precum că PIB-ul va crește cu 3 procente în 2006, însă autoritățile rămân încrezătoare că o creștere de 4 procente poate fi atinsă.

Majorarea prețurilor la resursele energetice, însoțită de deteriorarea Balanței de Plăți, au contribuit la înregistrarea unei creșteri bruște a ratei inflației. Inflația prețurilor de consum (anuală) la sfârșitul lunii septembrie a atins nivelul de 14,4 procente, ceea ce a expus finanțele publice și rata cursului de schimb valutar unor presiuni suplimentare². Șocurile au dus, de asemenea, la deteriorarea Balanței de Plăți a Moldovei. Volumul exporturilor a scăzut cu 7,7 procente, în timp ce volumul importurilor a crescut cu 15,5 procente, ceea ce a rezultat într-un deficit în contul curent al Balanței de Plăți de cca. 10 procente din PIB, în pofida sporirii puternice a volumului remitențelor. Impactul general al șocurilor asupra Balanței de Plăți în perioada 2006-2007 se estimează la cca. 15% din PIB pentru ambii ani luați împreună. În afară de aceasta, impactul combinat al ambelor șocuri a rezultat în impunerea unor condiții mai stricte pe piața valutară externă, împiedicând Banca Centrală să atingă ținta rezervelor nete. Majorarea propusă a accesului la resurse în cadrul mecanismului de finanțare pentru creșterea economică și reducerea sărăciei (PRGF) și susținerea suplimentară din partea donatorilor vor permite ridicarea nivelului rezervelor și acoperirea deficitului de finanțare.

Ca urmare a șocurilor suportate, autoritățile își dau bine seama că pentru a menține stabilitatea macroeconomică atinsă cu eforturi considerabile sunt necesare măsuri îndrăznețe de ajustare. În acest sens, ele au început să promoveze cu fermitate o politică monetară și fiscală austeră, transferând, în același timp, majorarea prețului la resursele energetice către consumatorii finali. De asemenea, tarifele pentru apă și energia termică vor fi majorate treptat, până la nivelul de recuperare a costurilor, iar compensațiile destinate păturilor sărace vor fi majorate în continuare. Acestea sunt măsuri dificil de implementat, mai ales având în vedere, nivelul încă ridicat al sărăciei în Moldova și sistemul imperfect de direcționare a compensațiilor nominative către păturile sărace ale populației. Cu toate acestea, autoritățile și-au asumat cu fermitate angajamentul să mențină cursul ajustărilor și să sporească capacitatea lor de asigurare a unei scheme eficiente de compensării. Privind în perspectivă, provocările-cheie rămân a fi sporirea atractivității Moldovei pentru investitorii străini, diversificarea exportului și piețelor de export, precum și creșterea plus-produsului și sporirea productivității, de rând cu nevoia de a consolida rezistența economiei la viitoarele majorări ale prețurilor la resursele energetice.

² Presiunea negativă asupra cursului de schimb valutar a fost mai pronunțată în al doilea trimestru, însă mai târziu aceasta a fost treptat temperată și ulterior inversată.

Politica fiscală

În pofida impactului advers al șocurilor economice, politica bugetar-fiscală a avut o performanță bună, veniturile bugetare realizând un excedent de cca. 1,5% din PIB vis-à-vis de ținta programului, în mare parte datorită unei administrații fiscale eficientizate și disciplinei fiscale îmbunătățite. În același context, autoritățile atribuie majorarea încasărilor din colectarea TVA la importuri, în mare parte, îmbunătățirii controlului la frontieră pe segmentul dintre Transnistria și Ucraina, care a fost posibilă datorită susținerii din partea UE. Autoritățile ar fi preferat să folosească aceste resurse pentru investiții publice, în corespundere cu prioritățile Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), care nu au fost finanțate în totalitate în anii precedenți. Totuși, doar o parte din excedentul bugetar a fost alocat în acest scop, pe când restul va fi folosit pentru compensări populației pentru majorarea prețului la resursele energetice și pentru reducerea deficitului bugetar de la 0,8% din PIB, așa cum era prevăzut în programul inițial, la 0,5%.

Autoritățile recunosc importanța politicii fiscale în menținerea stabilității macroeconomice generale și confirmă angajamentul de a implementa o politică fiscală prudentă în 2007 și în perspectivă. Ca efect al șocurilor, autoritățile anticipează o reducere a veniturilor, și anume a încasărilor din impozitul pe venit de la persoane juridice, precum și o majorare a cheltuielilor bugetare aferente resurselor energetice. Aceste constrângeri atrag după sine necesitatea unor măsuri suplimentare de ajustare, iar autoritățile intenționează să realizeze aceste măsuri, încadrându-se în cadrul bugetar convenit în program, fără a depăși deficitul bugetar de 0,5% din PIB. Cu acest scop, ele vor amâna majorările salariale pentru bugetari planificate pentru 2007. În afară de aceasta, Parlamentul a modificat și a aprobat setul de legi care va permite autorităților să se asigure că tarifele pentru apă și energia termică vor fi ajustate treptat, până la nivelul de acoperire a costurilor.

În același timp, în cazul unor curențe de resurse în bugetul pentru 2007, autoritățile sunt gata să facă rectificări la buget pentru a păstra deficitul țintă convenit, deși aceasta ar putea impune reducerea unor categorii de cheltuieli prioritare. În aceeași ordine de idei, dacă devin disponibile fonduri externe suplimentare, guvernul intenționează să canalizeze acele resurse pentru finanțarea proiectelor investiționale din infrastructură.

Privind în perspectivă, autoritățile vor continua să îmbunătățească eficiența sistemului de administrare fiscală. Cu asistența tehnică din partea FMI și a donatorilor bilaterali, a fost pregătită o strategie cuprinzătoare de reformă a administrației fiscale, în corespundere cu cerințele Planului de Acțiuni Moldova-UE. Plus la aceasta, autoritățile vor continua să maximizeze progresul înregistrat în procesul de formare a bugetului prin perfecționarea în continuare a cadrului de cheltuieli pe termen mediu.

Politica monetară

Sarcina cea mai dificilă în anul 2006 a rămas pentru Banca Națională a Moldovei (BNM) temperarea presiunilor inflaționiste, alimentate de aflusul mare de remitențe³ și de majorarea prețurilor la resursele energetice. Mecanismul de legătură casant, cauzat de dolarizarea înaltă, a redus eficiența eforturilor BNM de prevenire a creșterii inflației. În vederea acestor evoluții, Banca Centrală a promovat o politică monetară considerabil de austeră, reducând creșterea bazei monetare de la 20% la sfârșitul anului 2005 la cca. 6,5% la sfârșitul lunii septembrie și intenționând să realizeze o contractare nominală a bazei monetare cu cca. 6% până la sfârșitul anului. Cu scopul de a-și consolida eforturile anti-inflaționiste, Banca Centrală a majorat rata de bază a dobânzii de câteva ori, inclusiv realizând trei majorări consecutive pe parcursul lunilor septembrie-decembrie, până la 14,5%, care este cel mai ridicat nivel după luna octombrie a anului 2001.

În 2007, BNM va continua să realizeze o politică monetară prudentă, menținând ca obiectiv-cheie stabilitatea prețurilor, propunându-și să reducă inflația la 10% (decembrie anul curent față de decembrie, anul precedent). Ratele dobânzilor vor deveni pozitive în termeni reali. Pentru a atinge aceste scopuri, se va pune un accent major pe instrumentele indirecte de politică monetară, păstrând, în același timp, regimul flotant al cursului valutar de schimb și limitând intervențiile pe piața valutară doar la intervenții în scopul reducerii fluctuațiilor excesive. O mai mare flexibilitate a ratei cursului valutar va îmbunătăți abilitatea economiei de a absorbi șocurile externe.

Eforturile băncii centrale de a controla inflația vor fi susținute de coordonarea îmbunătățită dintre politica bugetar-fiscală și monetară în urma creării Comitetului de gestionare a lichidităților, din care fac parte reprezentanți ai Băncii Naționale a Moldovei și Ministerului Finanțelor. Examinând alternativa trecerii la un cadru de țintire a inflației, la o anumită etapă în viitor, autoritățile întreprind pași mențiți să perfecționeze cadrul de politică monetară, cu asistență din partea Fondului. De asemenea, au fost realizate o serie de măsuri cu scopul modernizării și asigurării transparenței relațiilor financiare dintre Ministerul Finanțelor și Banca Națională.

Păstrarea independenței BNM și consolidarea poziției sale financiare rămân a fi cruciale. Din aceste considerente, Parlamentul a aprobat la 7 decembrie 2006, modificări și completări la Legea cu privire la Banca Națională, prin care se stipulează că capitalul Băncii trebuie menținut la 10% din pasivele sale monetare și majorat dinamic proporțional cu creșterea bilanțului Băncii (criteriu de performanță structurală cu termenul-limită 31 martie 2007). Mai mult decât atât, se anticipează injectarea de către guvern a 250 milioane de lei în capitalul BNM sub formă de active lichide, până la sfârșitul anului (indicator structural de monitorizare cu termenul-limită 31 decembrie 2007). Ultima, dar nu cea din urmă măsură, este adoptarea de către autorități a unui plan de conversiune în hârtii de valoare de stat a stocului de cereri ale BNM față de guvern, în scopul consolidării financiare a BNM, pentru a implementa și mai eficient politica monetară.

³ Se estimează că remitențele moldovenilor care lucrează peste hotare ating cifra de cca. 30% din PIB.

Sectorul financiar

Situația în sectorul financiar continuă să fie bună, având indicatori buni ai suficienței capitalului, lichidității și profitabilității. Datele existente sugerează că sistemul bancar este rezistent la impactul advers al embargoului la exportul vinului în Federația Rusă. În același timp, autoritățile sunt de acord cu personalul FMI referitor la faptul că lipsa concurenței și slaba intermediere financiară au fost principalele obstacole în calea creșterii. Din aceste considerente, autoritățile salută sosirea băncilor străine în Republica Moldova și sunt încrezătoare că ele vor aduce cu sine îmbunătățirea concurenței și aprofundarea intermedierei financiare. Privatizarea Băncii de Economii unui investitor bancar strategic va stimula și mai mult acest proces.

În timp ce sectorul bancar s-a dezvoltat, sectorul financiar nebankar rămâne cu mult în urmă. În acest sens, autoritățile au inițiat, cu asistența Olandei și a FMI, crearea unei instituții consolidate de supraveghere a sectorului financiar nebankar. Noua autoritate de supraveghere (Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF)) va fi independentă din punct de vedere operațional și ferm angajată să păstreze stabilitatea sistemului financiar, precum și să contribuie la dezvoltarea sectorului financiar. De asemenea, se așteaptă că această instituție va remedia un șir de neajunsuri în supravegherea instituțiilor financiare nebankare, care au fost identificate în timpul misiunii FSAP precedente.

Reformele structurale

Autoritățile recunosc că, pentru a depăși provocările curente și a asigura că Moldova va reveni la o creștere economică rapidă, este crucială accelerarea ritmului de implementare a reformelor structurale. Anume în acest scop, guvernul intenționează să întreprindă măsuri complexe pentru a eficientiza funcționarea sectorului public și a îmbunătăți mediul de afaceri. În aceeași ordine de idei, o atenție deosebită se va acorda măsurilor de largire a sortimentului de produse destinate exportului și de diversificare a piețelor de desfacere pentru export.

Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii este unul din elementele-cheie care vor duce la creșterea economică și reducerea sărăciei în Moldova. În acest context, în luna mai anul trecut a fost adoptat un Plan de acțiuni pentru 2006-2008. Într-un context mai larg, dezvoltarea economică a țării va fi susținută de o reformă regulatorie ambițioasă care este în curs de desfășurare și care este implementată mână în mână cu reforma administrației publice. Cea din urmă are ca scop îmbunătățirea eficienței sectorului public și combaterea birocrăției și corupției. Mai mult decât atât, guvernul va avansa în implementarea strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor. În acest context, autoritățile lucrează asupra încheierii unui Acord Asimetric de Liber Schimb cu UE, deschizând în același timp, laboratoare pentru testarea și asigurarea calității produselor agricole, inclusiv a produselor vinicole, în corespundere cu standardele UE.

În scopul asigurării infrastructurii tehnice în corespundere cu standardele UE, guvernul va elabora în 2007 un proiect de lege privind parteneriatul public-privat. Această lege va oferi o gamă largă de instrumente și mecanisme de colaborare și interacțiune dintre sectoarele public și privat, care au drept scop finanțarea investițiilor publice, inclusiv cele din infrastructură.